

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

OREŠKOVIĆ MANDATAR-
REINER PREDSEDNIK ŠABORA

BROJ
664

Subotica, 8. siječnja 2016. Cijena 50 dinara

OTVORENA
BIBLIOTECA CROATICA

JAVNI AKT
ZA PRIVATNI INTERES

DEMOKRATSKI DEFICIT U
IZRADI AKCIJSKOG PLANA

INTERVJU
BORA OTIĆ

Tanji proračuni

*Ivetna
Nova godina*

VOJVODANSKA
Svaštara

www.svastara.rs

SADRŽAJ

AKTUALNO

7

Održana 25. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

**USVOJEN DRUGI REBALANS
PRORAČUNA ZA 2015.**

TEMA

10-11

Usvojen pokrajinski proračun
TANKA VOJVOĐANSKA KASA

INTERVJU

11-13

Bora Otić, autor emisije *5kazanje* Radio-televizije Vojvodine

VELIKE PRIČE MALIH LJUDI

ŠIROM VOJVODINE

26-27

Proračuni lokalnih samouprava u Srijemu za 2016.

**U INVESTICIJE I S MANJIM
SREDSTVIMA**

KULTURA

31

In memoriam: Milivoj Prčić (1942.-2016.)

**LJUBEĆI SUBOTIČKE GRADSKE
SJENE**

SPORT

55

Nenad Krajinović, karatist iz Plavne

**NAJVAŽNIJE MI JE
NAPREDOVATI**

Naslovnica: Z. Sarić, N. Sudarević

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARAĐORĐEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Proračunice

Suficit, deficit, akcize, transferna sredstva, kapitalni projekti termini su kojima kreatori proračuna na različitim nivoima nastoje objasniti kako su i zašto milijarde i milijune dinara rasporedili na određeni način po proračunskim stavkama. Kreatori (oni na vlasti) obično tvrde kako su to uradili na najbolji i jedini mogući način »u ovoj fazi razvoja« dok oporba (na svim nivoima vlasti) po pravilu tvrdi kako je proračun nerealan i problematičan. Za većinu građana pak terminologija i logika planiranja javnih financija uglavnom je nepoznanica. Obične ljude uglavnom zanima samo hoće li im ta logika donijeti poboljšanje ili pogoršanje života. Hoće li značiti povećanje ili smanjenje plaća i mirovina, hoće li donijeti nova radna mjesta ili otpuštanja.

I same brojke koje se pominju – 997,7 milijardi dinara su planirani prihodi republičkog proračuna, a 1.119,2 rashodi, za većinu smrtnika koji ne poznaju terminologiju i metodologiju planiranja proračuna ne znače mnogo, napose kada smo navikli na baratanje sa sumama koje se kreću u relacijama od nekoliko stotina eura mjesečno (bar kada je riječ o kućnim budžetima). Koncem prošle godine pisali smo o republičkom proračunu, ovu godinu počinjemo s tekstovima o usvajanju pokrajinskog, rebalansu proračuna Hrvatskog nacionalnog vijeća, a pišemo i o pojedinim lokalnim proračunima u Bačkoj i Srijemu. I mada nam te milijarde izgledaju tako daleke da pomenemo, radi usporedbe, kako će pokrajinski proračun ove godine iznositi 57,8 milijardi dinara, od čega su više od 35 milijardi dinara transferna sredstva pa u Pokrajini kažu kako realno raspoložu sa svega 11 milijardi dinara. Od 2010. godine ovo je najmanji pokrajinski proračun, jer je te godine bio 60,8 milijardi dinara, u 2011. je iznosio 61,8 milijardi dinara, sljedeće godine je iznosio čak 82,6 milijardi i od tada je konstantno padao do ovogodišnjih 57,8 milijardi dinara. Posljedice ovako malog proračuna odrazit će se u malom obimu ulaganja u kapitalne projekte, ističu u Pokrajini. Kad je pak riječ o lokalima, iako je intencija Republike da se smanjuju prihodi lokalnim proračunima, jer se smanjuju prihodi od poreza na zaradu, izvorni prihodi za 2016. godinu u Srijemskoj Mitrovici ostali su na razini iz 2015. godine i iznose nešto manje od 2,5 milijarde dinara, u Rumi je 2015. godina bila izuzetno dobra, kažu čelni ljudi i najavljuje se nastavak krupnih investicijskih ulaganja i upošljavanje još 1.000 ljudi, a i u općinama Šid i Irig najavljuju razvojne projekte i pomake kada su u pitanju uvjeti života građana. U Subotici pak ovogodišnji proračun iznosi blizu 5,8 milijardi dinara, i dok vijećnici iz redova koalicijskih vlasti tvrde kako će iz njega biti osigurano ne samo nesmetano funkcioniranje lokalne samouprave nego i njezin razvitak oporba smatra kako će se od planiranih projekata odustajati u drugoj polovini godine.

Kako je 2016. izborna godina ne čudi što »vlast« obećava, a oporba kritizira. A što građanima donosi ova godina, osim izbora? Ako je riječ o brojkama, stručnjaci kažu kako boljitka za obične ljude neće biti sve dok rast BDP-a bude manji od kamatnih obveza koje ima Srbija. A kako je vanjski dug Srbije 24 milijarde i taj dug se vraća s kamatama od četiri, do pet posto da bi ljudi zaista živjeli bolje stopa gospodarskog rasta mora biti veća od kamata koje se plaćaju na javni dug. Drugim riječima dugoročno treba stopa rasta od pet-šest posto, a za ovu godinu planirana stopa rasta je 1,75. I laicima je jasno da ta stopa rasta nije dovoljna i da nam ova godina neće bar u ekonomskom smislu biti bolja. No, možda je to samo pitanje motrišta. Naime, predsjednik Savjeta guvernera poručio je kako smo prošli već trećinu reformi i da treba izdržati još samo dvije godine štednje i da će reforme dati rezultat. Pa tko izdrži.

J. D.

STANKO KRSTIN PONOVRNO NA METI DISKRIMINATORA

Bez priznanja zbog »dokumentacije«

Vlasniku poduzeća *Pre-Print* i vijećniku Hrvatskog nacionalnog vijeća **Stanku Krstinu** nije uručeno priznanje za društveno odgovorni rad i zaštitu okoliša *Moj izbor* koju dodjeljuje udruga *Moja Srbija* zbog, kako tvrdi, diskreditacije od osobe koja ga je već ranije diskriminirala na osnovu nacionalne pripadnosti. Iako je još početkom prosinca obaviješten da će tu nagradu primiti na svečanoj u Beogradu, koja je održana koncem godine, dan prije dodjele, telefonom je obaviješten da mu *Moj izbor* neće biti dodijeljen.

»Objašnjenje koje imam, za sada samo usmeno, je da su dobili dokumentaciju, ogroman broj listova, od jedne osobe iz Novog Sada, meni dobro poznate, u kojoj je ona navela ružne stvari o meni«, kazao je Stanko Krstin na prošlotjednoj konferenciji za medije u Subotici koju je povodom ovoga događaja organizirao Hrvatski građanski savez.

Krstin nije želio navesti tko je poslao tu dokumentaciju, ali je dodao kako se radi o osobi koja ga je već ranije, prema službenom mišljenju Povjerenice za

zaštitu ravnopravnosti, diskriminirala na osnovu nacionalne pripadnosti.

»Pokušao sam organizatorima dodjele priznanja objasniti da se radi o jednom čovjeku koga je jedna službena institucija Republike Srbije ocijenila kao diskriminatora i da to trebaju uzeti u obzir. Oni to nisu učinili. Ja jesam Hrvat po nacionalno-

sti, ali samo ovdje rođen, ovdje živim i plaćam sve svoje obveze i očekujem da imam ista prava i jednakosti kao i svaki drugi građanin Republike Srbije. Pitam

se što bi bilo da sam ja poslao dokumentaciju da neka od drugih poduzeća koja su dobila priznanje nisu dobra i da su nešto ružno učinila? Bi li nekom od tih poduzeća tada osporili uručivanje priznanja?«, kazao je Krstin.

Dodao je i da je od udruge *Moja Srbija* zatražio da mu dostave dokumentaciju zbog

koje mu nije dodijeljeno priznanje.

»Obećano mi je da će tu dokumentaciju dobiti za par dana. Ako se ispostavi da je riječ o istoj osobi, a mislim da jeste, ja sam protiv njega već ranije podnio tužbu za diskriminaciju sudu u Novom Sadu i, ako je to tako, mi ćemo dopuniti tužbu s ovim novim događajima«, rekao je Krstin.

Novinarima se obratio i osnivač HGS-a **Tomislav Stantić** koji je osudio slučaj nedodjeljivanja priznanja Stanku Krstinu.

»Želimo ovu čašu koja se prelila do kraja raščistiti i vidjeti je li ova naša Srbija jednaka svima ili je ona nekome majka, a nekome maćeha. U Hrvatskom građanskom savezu tu imamo potpuno jasnu poziciju: sve ono što mi cijenimo i volimo kod drugih, to isto želimo dobiti nazad od države čiji smo lojalni građani«, rekao je Stantić.

D. B. P.

Hrvatski građanski savez se predstavio u Novom Sadu

Hrvatski građanski savez (HGS) u osnivanju predstavio je svoje ideje i ciljeve 22. prosinca u Novom Sadu, nakon što su to učinili u Subotici, a zatim i u Beogradu. Jedan od osnivača **Tomislav Stantić** je najavio dalju promociju HGS-a u oko 15 različitih gradova u Srbiji i rekao kako je potreba za osnivanjem tog građanskog pokreta proistekla iz želje da se unaprijedi položaj i poveća sudjelovanje hrvatske nacionalne zajednice u javnom životu Srbije.

Stantić je rekao kako je ideja o nastanku HGS-a nastala prije

više od godinu dana, kada su raspisani izbori za Hrvatsko nacionalno vijeće i naglasio kako HGS ima ideju da »drugačije izrazi potrebe svoje zajednice«.

»Želimo da u dijalogu sa svim dobronamjernim građanima pokušamo pronaći neke bolje modele nego što su ovakvi gdje se apsolutno mirimo sa svim i gdje nam sve prestaje biti važno, gdje smo se pomirili s onim što nam serviraju političari«.

Stantić je također naglasio kako ovaj pokret nije politička partija, jer ne vjeruju u model hijerarhije gdje jedan čovjek odlučuje o svemu.

»Mi više vjerujemo u fakultativni model, gdje svaki čovjek ima pravo i obvezu brinuti za svoj život i zbog toga nemamo ideju formirati političku partiju nego jedan pokret građana«, zaključio je Stantić i rekao kako osnivačku skupštinu možemo očekivati u tjednima nakon Nove godine ili će se sačekati svi odbori gdje postoje trenutne ambicije za formiranje saveza.

Jedan od organizatora, **Stanko Krstin** istaknuo je kako se bavi gospodarstvom u kojem postoji društveno odgovorno poslovanje koje želi da postoji i u ovakvoj zajednici.

»Želim da i ovdje stvorimo ambijent u kojem svaki od nas građana može živjeti. Znači, da stvorim ambijent za moju obitelj, za moje sugrađane... Nema veze tko je tko, jer ja kažem, ja sam Hrvat, ja sam član hrvatske zajednice u Vojvodini i u Srbiji. Kao takav želim da napravimo ambijent u kojem želim da ostvarujemo svoja prava ko građani i kao Hrvati na sve načine. Želimo da se i naš glas čuje«, izjavio je Krstin i naglasio kako nemaju namjeru stvarati politiku nego se boriti za bolje uvjete za život.

K.I.I.

ODRŽANA 25. SJEDNICA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Usvojen drugi rebalans proračuna za 2015.

Ukupan proračun prema rebalansu iznosi blizu 23 milijuna dinara, a veći je od planiranog za oko 4,2 milijuna dinara

Na 25. redovitoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, održanoj 29. prosinca prošle godine, vijećnici su većinom glasova (17 za i 4 protiv) usvojili drugu izmjenu odluke o financijskom planu HNV-a za 2015. godinu, što je ujedno bila središnja točka dnevnog reda te sjednice. Ukupan proračun prema rebalansu iznosi blizu 23 milijuna dinara, a veći je od planiranog za oko 4,2 milijuna dinara. Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** kaže kako je jedan od glavnih razloga za donošenje rebalansa potreba usklađivanja onih elemenata poslovanja Vijeća koji su se događali tijekom godine, a koji su u izvjesnoj mjeri odstupili od prvobitno planiranih, bilo na prihodovnoj, bilo na rashodovnoj strani.

VIŠE SREDSTAVA I UŠTEDE

»Proračun HNV-a veći je od planiranog i to za oko 4 milijuna dinara, što se odnosi na prije svega namjenski doznačena sredstva, bilo iz proračuna Republike Srbije ili drugih instanci vlasti, bilo na namjenski doznačena sredstva po natječajima na koje je apliciralo ili Hrvatsko nacionalno vijeće ili kulturno-umjetničke udruge s hrvatskim predznakom na natječaje Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske«, kaže Sarić Lukendić.

On dodaje kako, unatoč rješenjima, na prihodovnoj strani još uvijek nisu ostvareni prihodi od Grada Subotice, te je najavio da bi ta sredstva trebala biti uplaćena do konca godine.

Sarić Lukendić ističe i kako su na pojedinim pozicijama ostvarene uštede. »Na poziciji reprezentacije je tako uštedeno

130 tisuća dinara, a na poziciji troškova promidžbe i reklamnih aktivnosti 143 tisuće dinara. S druge strane, na nekim pozicijama, poput obrazovanja, postoje probijanja planirane razine troškova, zbog povećanog obima

slu zatražili mogućnost uvida u detalje financijskog poslovanja HNV-a.

Darko Sarić Lukendić je odgovorio kako struktura utroška nije nikakva tajna, te da vijećnici mogu izvršiti uvid u

da se rješenje o iznosu sredstava za funkcioniranje Vijeće dobiva do konca siječnja.

Vijećnik **Petar Kuntić** je kazao kako su sumnje vijećnika s Liste *dr. Tomislav Stantić* u legalnost financijskog poslova-

ANIŠIĆ PODNIO OSTAVKU

Andrija Anišić podnio je ostavku na mjesto vijećnika HNV-a. Njega će na tome mjestu zamijeniti sljedeći po redu elektor s Liste *dr. Tomislav Stantić*.

aktivnosti. Ove godine je bilo dosta aktivnosti koje su se ticale sudjelovanja u izradi Akcijskog plana, a i s tim u vezi je bilo određenih troškova«, navodi Sarić Lukendić.

STRUKTURA UTROŠAKA

U raspravi o ovoj točki vijećnici **Josipa Ivanković** i **Ivan Karačić** izrazili su nezadovoljstvo razinom transparentnosti rada HNV-a, odnosno načinom na koji je rebalans predložen u radnom materijalu, te u tom smi-

utroške s bilo koje pozicije. Po njegovim riječima, način na koji je prezentiran rebalans proračuna HNV-a ne odstupa od modela drugih institucija, pa tako i drugih nacionalnih vijeća nacionalnih manjina.

»Nije mi poznato da je u Skupštini grada, niti Pokrajine, niti Republike, bilo koji zastupnik zatražio te izvode, dobio te izvode i onda o isplati raspravljao ili ne«, kazao je Sarić Lukendić. On je napomenuo kako će financijski plan HNV-a za 2016. biti donijet početkom godine budući

nja HNV-a neutemeljene budući da je ono pozitivno ocijenjeno u izvješću ovlaštenog državnog revizora. Naveo je i da se HNV u Ministarstvu državne i lokalne samouprave smatra jednim od tri najstabilnija nacionalna vijeća u Republici Srbiji.

»Dakle, ništa se ne krije, sve se kontrolira i poslovanje je sukladno zakonima države Srbije«, rekao je Kuntić.

Na sjednici je donijeta odluka o formiranju Povjerenstva za popis osnovnih sredstava i sitnog inventara HNV-a.

U radu sjednice sudjelovao je 21 vijećnik, a prvi puta od stupanja na dužnost sjednici je prisustvovao i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**.

D. B. P.

OREŠKOVIĆ MANDATAR – REINER PREDSJEDNIK SABORA

Gospodarstvenik i akademik dobili povjerenje

*Nakon imenovanja, Orešković bi trebao u roku od 30 dana predstaviti svoju vladu Saboru i zatražiti glasovanje o povjerenju * Većinom glasova za predsjednika osmog saziva hrvatskog Sabora izabran je akademik Željko Reiner*

»Završila sam peti krug konzultacija oko sastavljanja Vlade, a **Tihomir Orešković** me uvjerio da ima 78 potpisa potrebnih za sastavljanje Vlade. Stoga mu predajem novi mandat, 13. po redu za sastav Vlade. Konstituirajuća

sjednica Sabora bit će 28. prosinca«, rekla je predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** na konferenciji za novinare u srijedu, prije Badnjeg dana. Tako se na koncu prošle godine saznalo za ime novog mandataru Vlade, nakon višetjednih pregovora o

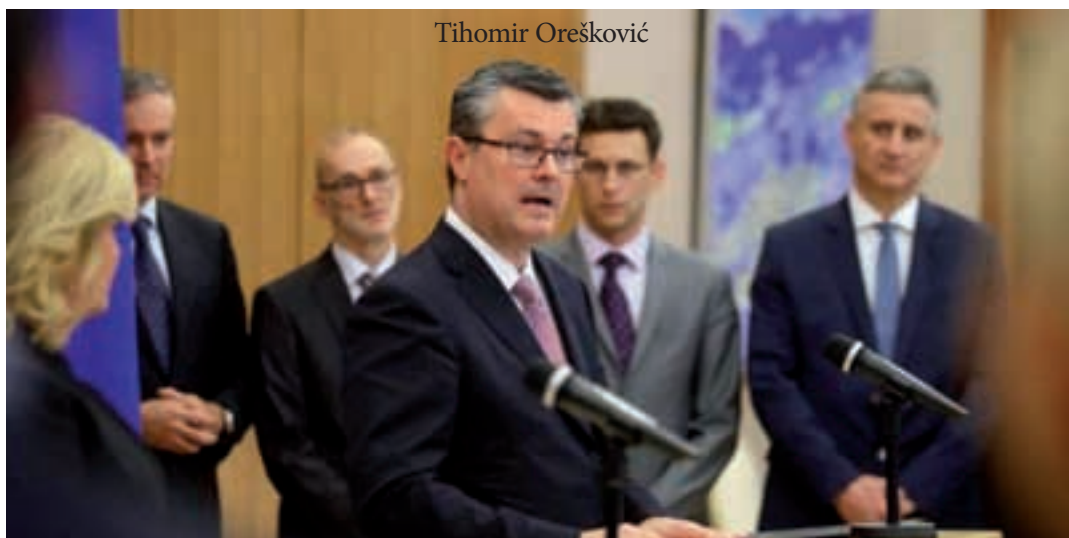
njezinom sastavljanju, koji su počeli otkako su izbrojani glasovi na parlamentarnim izborima održanim u studenome.

Potporu saborske većine predsjednici su dokazali prvi čovjek *Domoljubne koalicije* **Tomislav Karamarko**, te čelnik *Mosta* **Božo Petrov** – pokazali

su 78 potpisa – 63 *Domoljubne koalicije* i 15 *Mosta*. Prethodno je *Most* odustao od pregovora s koalicijom *Hrvatska raste*, zbog, kako su izvijestili, vrbovanja koja su iz te koalicije vršena na pojedine izabrane zastupnike *Mosta* u trenutcima kada su te dvije strane već pregovarale o sastavljanju saborske većine i Vlade. Nakon imenovanja, Orešković bi trebao u roku od 30 dana predstaviti svoju vladu Saboru i zatražiti glasovanje o povjerenju.

TKO JE NOVI HRVATSKI MANDATAR?

Tihomir Orešković rođen je 1966. u Zagrebu, krajem osamdesetih diplomirao je kemiju na Sveučilištu *McMaster* u Kanadi, na kojem je 1991., završio i studij financija i informacijskih sustava. Bivši je predsjednik uprave *Plive*, a posljednja mu je funkcija financijskog direktora izraelske

Tihomir Orešković

PREDSJEDNICA GRABAR-KITAROVIĆ O MANDATARU OREŠKOVIĆU

Predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović** svoj prvi radni dan u 2016. godini odradila je preko bare. Točnije u Chicagu, gdje se na donatorskoj večeri u Hrvatskom kulturnom centru družila s oko 600 iseljenika.

»Pričekala sam da se konstituiraju Sabor kako bi mogla otići u SAD. A kako smo posjet Minnesoti radi obilježavanja 20. godišnjice suradnje između Hrvatske i države Minnesota odgađali zbog izbora, zbog konstituiranja Sabora odlučila sam to odraditi sada i odraditi ovaj brzinski, skromni i osjećajima jako ispunjeni posjet Chicagu sada«, rekla je predsjednica za HRT.

Predsjednica je istaknula kako je zadovoljna s prvom godinom svog mandata, rekla je da je puno toga napravljeno, ali i da je još puno posla čeka. Predsjednica je upitana i o novom mandataru **Tihomiru Oreškoviću**.

»Vidi se i nova razina optimizma koja se rađa među hrvatskim građanima i među hrvatskim narodom kako u domovini tako i ovdje u svijetu. Vjerujem da kroz to zajedništvo u ispunjavanju zajedničkih ciljeva, bolji život u boljoj Hrvatskoj, možemo doista učiniti puno«, naglasila je predsjednica Grabar-Kitarović.

farmaceutске kompanije *Teve Europa*, koja je vlasnik zagrebačke *Plive*.

U kratkom obraćanju nakon predaje mandata, Orešković se zahvalio *Domoljubnoj koaliciji* i *Mostu* na ukazanom povjerenju i naglasio da zna kako se danas nema vremena za »prvih sto dana vlade.«

Komentirajući pitanje legitimiteta mandatar, Tomislav Karamarko je rekao sljedeće:

»Mi smo se dogovorili i nestranački mandatar je bio preduvjet suradnje. O kakvom legitimitetu pričamo? On je izvrstan poslovni čovjek, jedan od najsupješnjih Hrvata u svijetu«, rekao je Karamarko i dodao da će u ovoj Vladi biti mjesta za sve kvalitetne ljude, neovisno o stranačkoj pripadnosti.

»Most je inzistirao na tehnokratskom premijeru, jer smatra da će on ojačati vjerodostojnost u provedbu reformi u vrijeme kada se jedno od najslabijih gospodarstava Europske unije bori da ojača slabašan rast i smanji fiskalnu neravnotežu«, piše agencija *Reuters*.

Dogovor *Domoljubne koalicije* i neovisne liste *Most* da novi mandatar bude gospodarstvenik Tihomir Orešković bio je u vrhu pozornosti beogradskih medija, koji su to prenijeli kao udarnu vijest, uz napomenu da je »nestranački premijer.«

Bivši potpredsjednik Vlade **Radimir Čačić** iznio je svoje dojmove o Oreškoviću s kojim je surađivao na jednom projektu.

»Vrlo uspješan menadžer u naponu snage. Timski je igrač, ima utakmica u nogama, nema političku legitimaciju. U ovom segmentu koji se odnosi na gospodarstvo sasvim sigurno ima znanja i iskustva, u onom političkom aspektu naravno – nema, jer ne može ni imati. Političko

ga je glasovanjem poduprlo 88 zastupnika. Suzdržano je bilo njih 62, a protiv jedan zastupnik. Za izbor Reinera glasovali su zastupnici *Domoljubne koalicije*, *Mosta*, zastupnici manjina, dva zastupnika iz Bandićeve stranke, dva zastupnika iz HDSSB-a, **Josip Leko** i Radimir Čačić, a

sio potrebu izvođenja Hrvatske iz ekonomske krize:

»Svi smo svjesni potrebe strukturne reforme i nadam se da ćemo nakon više godina beznađa vratiti hrvatskom narodu osmijeh na lice i njihov ponos. Podjele ne smiju biti kočnica hrvatskog društva, što ne znači da moramo

Željko Reiner

iskustvo je nešto što će netko tko ima takva znanja, reference i rezultate iza sebe i iskustva u međunarodnim korporacijama i međunarodnim odnosima – steći!«, rekao je Čačić.

KONSTITUIRAN OSMI SABOR

Većinom glasova za predsjednika osmog saziva hrvatskog Sabora izabran je 28. prosinca akademik **Željko Reiner**. Svojim

protiv Reinera glasovao je zastupnik *Živog zida* **Ivan Vilibor Sinčić**. Koalicija *Hrvatska raste* je ostala suzdržana tijekom glasanja. Sabor se prema Poslovniku konstituirao izborom svoga predsjednika, a nakon što je Sabor prihvatio izvješće izabranog Mandatno-imunitetnog povjerenstva o provedenim izborima, pred predsjedateljem Sabora, zastupnici su dali prisegu.

U svom prvom govoru pred Saborom Željko Reiner je nagla-

zaboraviti našu prošlost. Djecu i unuke moramo učiti prošlosti, ali ne i živjeti u njoj«, rekao je Reiner.

Novoizabrani predsjednik Sabora Željko Reiner je redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Kraljevske akademije u Londonu. Diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Sljedeću sjednicu Sabora najavio je za 15. siječnja.

Zvonko Sarić

SASTANAK MARKOTIĆ – UGLJANIN

Akcijski plan za manjine upitan

Veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji **Gordan Markotić** i predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća **Sulejman Ugljanin** sastali su se u Beogradu 22. prosinca i razgovarali o Akcijskom planu za manjine u okviru poglavlja 23

o pristupanju Srbije EU i okolnostima koje su pratile njegovu izradu.

S tim u vezi, predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća je istaknuo kako je neophodno da se izradi nacrt Akcijskog plana koji u potpunosti odražava

težnju legitimnih predstavnika manjina da se izradi kvalitetan tekst koji bi bio rezultat inkluzivnog procesa njegove izrade.

Ugljanin je upoznao veleposlanika Markotića da u Akcijskom planu za manjine, koji je stavljen na javnu raspravu

u Srbiji, nisu ugrađeni službeni zahtjevi, prijedlozi, primjedbe i komentari legitimnih predstavnika nacionalnih manjina u radnoj grupi i da kao takav Akcijski plan ne može imati legitimitet niti treba biti usvojen od Europske komisije.

USVOJEN POKRAJINSKI PRORAČUN

Tanka vojvođanska kasa

Suština problema vojvođanskog proračuna je različito tumačenje što ulazi u famoznih sedam postotaka koji trebaju pripasti Vojvodini * Ovogodišnja pokrajinska kasa bit će »teška« 57,8 milijardi dinara, što znači da će se morati štedjeti i to na kapitalnim investicijama

Tri dana prije kraja 2015. godine Pokrajina Vojvodina je dobila svoj proračun, o kome se, kao nikada ranije, tjednima vodila polemika i politička prepucavanja na relaciji vlast u Beogradu i vlast u Novom Sadu. Na stranu politika i na stranu vječita prepucavanja pozicije i opozicije, ali brojke kazuju da je ove godine vojvođanska kasa »tanja« za skoro pet milijardi dinara, što će se prije sveg odraziti na kapitalne projekte. Istovremeno, moglo se čuti i to da će proračun biti manji za 40 posto. Ta različita tumačenja ovise o tome na koji način se iščitavaju proračunske stavke. To svakako onim običnim ljudima koji ne znaju, niti moraju znati sve finese javnih financija i kreiranja proračuna vjerojatno unosi popriličnu zabunu, ali definitivno novca će zaista i biti manje, ali, na sreću, ni blizu onim katastrofičnim najavama, koje su nas sve navele na pitanje kako će u narednoj godini funkcionirati sve ono što se financira iz vojvođanske kase.

NOVCA MANJE, ALI POTICAJI POLJOPRIVREDI NEPROMIJENJENI

Ove godine pokrajinski proračun iznositi će 57,8 milijardi dinara, ali više od 35 milijardi dinara su transferna sredstva kojima Pokrajina realno ne raspolaže. Za **Branislava Bugarskog**, pokrajinskog tajnika za međuregionalnu suradnju i lokanu samoupravu koji je u skupštini obrazlagao proračun,

godina	proračun
2007. godina	59,1 milijarda dinara
2008. godina	60,1 milijarda dinara
2009. godina	52,6 milijardi dinara
2010. godina	60,8 milijardi dinara
2011. godine	61,8 milijardi dinara
2012. godina	82,6 milijardi dinara
2013. godina	77,3 milijarde dinara
2014. godina	64,6 milijardi dinara
2015. godina	59,6 milijardi dinara

PO STANOVNIKU 8.000 DINARA

»Godišnje na građane Vojvodine dolazi 8.000 dinara za gospodarstvo, zdravstvo, informiranje, zaštitu okoliša i sve druge oblasti u kojima nadležnosti ima AP Vojvodine, kada se oduzmu transferna i namjenska sredstva«, kazao je prije usvajanja proračuna predsjednik Vlade Vojvodine **Bojan Pajtić**.

to je primjer maćehinskog odnosa Republike prema Pokrajini.

»Pokrajina realno raspolaže sa svega 11 milijardi dinara. U raspolaganju tim sredstvima mi smo se vodili našim interesima, a to je da najviše investiramo u poljoprivredu, da očuvamo projekte koje smo započeli, da čuvamo kvalitetu života naših građana i da očuvamo politiku potpore trećem djetetu koji je isto tako u ovom vrlo skromnom finansijskom okviru. Vezane su nam ruke glede jačanja zdravstvenog sistema u Vojvodini zato što ne možemo financirati one programe koje ne želi financirati Ministarstvo zdravlja. I to su osnovna ili najveća ograničenja. Mi bismo željeli imati pravih sedam posto koje definira Ustav u članku 184, mi bismo željeli da možemo investirati 200 milijuna eura u infrastrukturu u Vojvodini, i onda bi naravno kvaliteta života i sve ostalo izgledalo potpuno drugačije«, kazao je Bugarski.

Proračunski rashodi planirani su u istom iznosu kao i prihodi i za dvije milijarde dinara manji su od rashoda iz 2015. godine. Kada je riječ o pokrajinskim tajništvima, najveće smanjenje prihoda imat će tajništvo za kulturu i javno informiranje koji će imati za oko 530 milijuna dinara manje nego u 2015. godini. Jedna od rijetkih oblasti gdje se neće toliko osjetiti manjak prihoda u kasi je poljoprivreda i vojvođanski poljoprivrednici i ove godine moći će računati na približno iste poticaje kao i u prethodnoj.

NESPORAZUM NA RELACIJI BEOGRAD – NOVI SAD

O tome što točno treba pripasti Vojvodini i gdje nastaje problem glede financiranja Pokrajine razgovarali smo s novinarom i urednikom bloga *vojvodjanska.rs* **Denisom Kolundžijom**.

»Vojvodini pripada dio poreza na dohodak građana, odnosno na dobit pravnih lica – sve zajedno, oko 11,1 milijarda dinara, te

manje sedam posto republičkog u Novom Sadu to shvaćaju da Vojvodina mora raspolagati – u prijevodu: da može potrošiti – najmanje sedam posto proračuna Srbije; u Beogradu pak sve ove godine pokazuju da je za njih pokrajinski proračun kako ono što Pokrajina imao pravo sama potrošiti, tako i novac koji kroz vojvođanski proračun samo prolazi – a to su plaće za zaposlene u naobrazbi i transferna

transferi za zaposlene u naobrazbi, lokalnoj samoupravi na teritoriju APV te kapitalni transferi – u visini od 35,5 milijardi dinara. I to je ono što se iz državne kase našlo u proračunu APV za 2016. godinu«, kaže Kolundžija.

On pojašnjava da je suština problema vezana za vojvođanski proračun u tome što od usvajanja

sredstva za lokalne samouprave. Po ovom drugom (beogradskom) tumačenju, vojvođanski proračun je svih ovih godina bio u okvirima Ustavom zagarantiranih sedam postotaka. Po tumačenju u Vojvodini, pokrajinski proračun je od 2007. svake godine bio zaknut za impresivnu količinu novca, pa je tako taj

FRANJEVAČKI SAMOSTAN U BAČU U PRORAČUNU

U pokrajinskom proračunu za 2016. godinu očekuju oko milijun eura razvojne pomoći Europske unije. Najveći dio tog novca treba biti uložen u projekt Rehabilitacije franjevačkog samostana u Baču. Podsjetimo ovu investiciju Delegacija EU u Srbiji i Ministarstvo kulture i Pokrajinsko tajništvo za kulturu najavili su još u svibnju 2014. godine.

Ustava 2006. godine ne postoji konsenzus o tome što je vojvođanski proračun.

»Prema članku 184. Ustava i odredbi o tome da vojvođanski proračun mora iznositi naj-

dug, prema podacima koje iznose dužnosnici Pokrajinske vlade, do danas narastao na fantastične dvije milijarde eura«, pojašnjava sugovornik *Hrvatske riječi*. On potvrđuje da je od 2010. godine

TKO KRŠI USTAV?

»Od 2012. godine osnovica za 'sedam posto' računa se u odnosu na porezne prihode u proračunu Srbije. Ti prihodi su u 2016. godini projektirani na 829,5 milijardi, što će reći da vojvođanski proračun treba iznositi najmanje 58 milijardi dinara. Kako vidimo, usvojeni proračun APV za 2016. iznosi čak manje od 58 milijardi (57,8 milijardi), ali od toga su čak 35,5 milijardi dinara transferna sredstva. Pokrajini, dakle, ostaje 22 milijarde za trošenje, ali realno – još manje od toga. Ne zaboravimo da je Vojvodina, prema istom članku 184. Ustava, dužna da tri sedmine svog proračuna usmjerava u kapitalne investicije. I sad, kada bi u Pokrajini željeli ovu odredbu dosljedno primjenjivati, u kapitalne investicije u APV u 2016. morali bi uložiti 24 milijarde dinara, za 2 milijarde više od onoga čime nominalno raspolažu. Dakle, čitava stvar je, blago rečeno, prebizarna: Pokrajina već godinama optužuje Republiku za sustavno kršenje Ustava – time što se Vojvodini ne osigurava proračun od najmanje sedam posto republičkog proračuna, a pritom i sama krši Ustav jer ne uspijeva iz svog proračuna izdvojiti 3/7 (42 posto) za kapitalne projekte. U narednoj godini za te projekte bit će izdvojeno svega 1,5 milijardi dinara«, kaže Denis Kolundžija.

ovo najmanji pokrajinski proračun. U 2010. godini vojvođanska kasa poslije rebalansa bila je 60,8 milijardi dinara, u 2011. 61,8 milijardi dinara, u 2012. godini poslije dva rebalansa pokrajinska kasa »narasla« je čak do 82,6 milijardi i od tada je konstantno padala do ovogodišnjih 57,8 milijardi dinara.

Posljedice ovako malog proračuna bit će najvidljivija u malom obimu ulaganja u kapitalne projekte.

NEDOSTIŽNIH SEDAM POSTO

Naš sugovornik nije optimist da bi se uskoro mogao riješiti problem financiranja Vojvodine. »Posljednjeg dana 2015. navršilo se sedam godina otkako je istekao posljednji propisani rok za usvajanje Zakona o financiranju APV. Posljednje tri godine taj zakon nije bilo moguće donijeti uslijed nepostojanja kvalitetne komunikacije između

Pokrajinske i Vlade Srbije. No, podsjećam, taj zakon, očito, nije bilo moguće donijeti ni u vrijeme kada je DS bio stožerna stranka i u Pokrajinskoj i u Republičkoj vladi. Politička kompatibilnost Novog Sada i Beograda, vidimo, ne mora predstavljati ključni preduvjet za donošenje tog zakona, i barem iz tog razloga trenutno postoje blage sumnje u to da bi se stvari mogle konačno promijeniti nakon predstojećih pokrajinskih izbora na kojima SNS očekuje pobjedu. No, čak i da do toga dođe, ostaje ne tako blaga sumnja u to da to će neko buduće rješenje do kraja biti kvalitetno, odnosno da će ono Vojvodini donijeti najmanje onoliko novca za trošenje koliko to predviđa Ustav. Osigurati Vojvodini proračun od, recimo, 58 milijardi dinara, u koji, međutim, ne bi ulazila transferna sredstva, iz više razloga, a svi su opravdani, zvuči kao dobra bajka«, zaključuje Kolundžija.

Zlata Vasiljević

BORA OTIĆ, AUTOR EMISIJE 5KAZANJE RADIO-TELEVIZIJE VOJVODINE

Velike priče

malih ljudi

Razgovor vodila: Suzana Darabašić

Mi pokušavamo i uspijevamo neke stvari ovjekovječiti i neke male ljude, koji u stvari nisu mali jer imaju toliko životne mudrosti i toliko priča ispričati, smjestiti u neke okvire kako se ne bi zaboravili Nema gdje nismo ušli i nema s kim se nismo pozdravili i nema čovjeka koji nas nije srdačno dočekaao i još srdačnije primio*

Prva knjiga **Bore Otića**, novinara i autora kulturne emisije Radio-televizije Vojvodine 5kazanje pod nazivom *Šorom sredom* predstavlja samo dio priča koje je Bora Otić snimio, tijekom 12 godina rada, diljem cijele Vojvodine. Za svoj dosadašnji rad, dobio je više priznanja: nekoliko strukovnih nagrada koje nijedan novinar do sada nije uspio objediniti u svom radu, godišnju nagradu Dnevnika za reportažu, godišnju nagradu *Jaša Tomić* Udruženja novinara Vojvodine, nagradu *Laza Kostić* Udruženja novinara Srbije i jedno prestižno priznanje Februarska nagrada grada Novog Sada, za koju Bora kaže da je posebno ponosan.

HR: Svako novo izdanje emisije *5kazanje* donosi nove velike priče malih ljudi. U emisijama su

predstavljene ispovijesti stvarnoga čovjeka, a i sami gledatelji predlažu teme i aktivno sudjeluju u kreiranju sadržaja emisije. Kako je došlo do ideje za kreiranjem emisije ovakvog tipa?

Do ideje da kreiramo emisiju *5kazanje* došli smo onog trenutka kada je u televizijskim, radijskim i pisanim medijima došlo do jednog vakuuma i nije bilo priča. Došli smo na ideju napraviti jednu tvrdu mušku emisiju o tamburi, starim obrtima, lovu, konjima, fijakerima, o posebnim ljudima iz susjedstva. Smatrali smo da onog momenta kada muškarci počnu gledati tu emisiju, onda će i žene malo »virnuti« što to rade muški, pa će i one početi gledati. Drago mi je da smo uspjeli u tome. Na jednom putovanju naš generalni direktor **Petar Jovanović** i ja smo se dogovorili da napravimo jednu emisiju *5kazanje*. Na njegovo pitanje zašto baš tako, odgovorio sam zato što ima 5 priča, zato što će se emitirati petkom i što će u korijenu brojka pet biti neka asocijacija. To je jedno ime koje je ušlo u narod i koje je sad već postalo sinonim za nešto što nema šminku, što valja, što ljudi vole, što čekaju i što već drugi dan prepričavaju što su vidjeli.

HR: Tijekom 12 godina rada u stvaranju emisije takvog tipa imali ste prilike ući u mnoga kućanstva širom Vojvodine, razgovarati s ljudima različitih zanimanja. Što Vas se najviše dojmilo?

Ne samo da smo ušli u svako kućanstvo, nego i u svaki kokošinjac, svinjac; u mnoge štale smo zavirili, golubarnike. Nema gdje nismo ušli i nema s kim se nismo pozdravili i nema čovjeka koji nas nije srdačno dočekao i još srdačnije primio

HR: Na osnovu višegodišnjeg emitiranja emisije uočljiva je njezina velika gledanost. Smatrate li da emisije takvog tipa nedostaju na televizijskim ekranima?

Ima još nekoliko emisija takvog tipa, ali se narod opredijelio gledati *5kazanje*. Vjerojatno da, osim samog profila emisi-

je i koncepta programa, postoji još nešto što izdvaja *5kazanje* od ostalih. Jedan od razloga je i sam pristup i način kako mi tu emisiju pravimo. U *5kazanju* sugovornik je najvažniji. On je tu da ispriča i mi kada radimo emisiju slikamo »na prvu loptu«, ne pripremamo ništa posebno. Važno mi je da na terenu uhvatim prvu impresiju sa sugovornikom. Ono što me je najviše potaknulo da i dalje radim tu emisiju je upravo ta neposrednost kod ljudi. Oni tijekom snimanja ne vide ni mikrofoni ni kameru iako se prvi puta sreću sa snimateljem. Sve to ljudi ignoriraju i to je u stvari jedna prisna drugarska atmosfera, kao da se znamo cijeli život.

HR: Tijekom jednog Vašeg intervjua napomenuli ste kolegi novinaru da imate želju da se ova emisija nastavi snimati i poslije Vas, odnosno da biste voljeli imati svog šegrtu. Zašto?

Svaki majstor, ako nije neskromno to da kažem da sam ja neki majstor, treba imati šegrtu koji će nastaviti posao. Upravo zbog tih generacija koje ste odnjegovali i iškolovali u emisiji *5kazanje*. Točnije, koji su rasli uz tu emisiju i koji su danas, poslije toliko godina rada, odrasli ljudi, I taj netko će poželjeti gledati te priče. Vojvodina nam je nepresušan izvor takvih priča. Treba ih samo pronaći i otvoriti.

HR: Jedan od Vaših osnovnih motiva kojima ste se vodili prilikom odluke da snimate emisiju takvog tipa bila je očuvanje nematerijalnih stvari od zaborava. Jeste li uspjeli u tome?

U posljednjih 12 godina probudile su se udruge žena, konjari, ponovo su majstori počeli praviti fijakere. Bunjevci su se spasili u posljednjem trenutku da imaju papučara. Posljednji majstor koji je pravio bunjevačke papuče, koje su sastavni dio bunjevačke narodne nošnje, naprasno se razbolio i legao u krevet. Jedan profesor matematike iz Subotice, sjedio je pokraj njega i za četiri dana mu je stari majstor ispričao kako se prave papuče, što je on i zapamtio i sačuvao. Tako

i mi pokušavamo i uspijevamo neke stvari ovjekovječiti i neke male ljude, koji u stvari nisu mali jer imaju toliko životne mudrosti i toliko priča ispričati, smjestiti u neke okvire kako se ne bi zaboravili. Kada prošetamo po susjedstvu, čujemo različite stavove i mišljenja o tome što jedan od njih nešto pravi i sakuplja. Ali kada to podijelite s više ljudi, onda tek vidite koliko je to posebno i zanimljivo i koliko to zaista vrijedi pažnje.

HR: Tijekom svog rada imali ste se priliku upoznati i s raznolikostima Vojvodine, s obzirom na veliki broj nacija koje u njoj žive. Kakva su Vam iskustva?

U tom šarenilu narodnih nošnji i običaja mi smo ukrali *5kazanje*. Pravili smo čitav serijal o narodnim nošnjama različitih nacija koje borave na ovim našim prostorima: o svadbenim običajima, božićnim, o božićnoj trpezi, određenim povodima, pa smo onda u stvari mogli vidjeti koliko smo isprepletani i koliko je to u stvari kod svih vrlo slično, samo se zove malo drugačije. Drago mi je što većina ljudi koja gleda *5kazanje* dijeli moje mišljenje i što nisam za ovih 12 godina čuo niti jednu lošu kritiku o njoj, niti je itko ikad rekao ni jednu ružnu riječ. Ne zato što nije smio, vjerojatno nije bilo povoda i to mi je jedno od najvažnijih priznanja za moj dosadašnji rad.

HR: Kako ste došli na ideju da počnete pisati knjigu? Je li to bio veliki izazov?

O knjizi sam počeo razmišljati prije četiri godine. Tada sam sjeo sa svoja tri prijatelja iz Subotice u *Kafanicu* i rekao im da želim napisati knjigu. Izvadili su po 1.000 dinara svaki od njih i rekli su da je kupuju. Tako da sam ja, malo pod tim »pritiskom« da sam dužan, što prije morao završiti knjigu. Inače, dugo sam ju radio kako bi izgledala savršeno i mislim da izgleda gotovo savršeno.

HR: Koliko je bilo potrebno, osim vremena i truda, unijeti i emocija u jednu takvu knjigu?

Ovo je jedna od knjiga koja ima jako veliku dušu i knjiga koja se osjeti na prvi dodir kada je prvi put stavite u ruku. Prvo sam to ja doživio, a onda kada vidim ljude kako reaguju kada je uzmu, onda ti se to sve kaže. Htio sam da bude takva: da prvi list bude kao ljubav na prvi pogled, pa onda da osvaja nate-nane. U mom radu puno mi je pomogla **Nina Todorović**, koja je po struci dizajner i koja je uradila prijelom. Ona ne želi o tome pričati nego je željela pomoći. Onako, prijateljski. Jako smo lijepo surađivali, a rezultat se vidi.

HR: U svom putovanju po Vojvodini obišli ste sva tri dijela Srijema i uspostavili vrlo lijepu suradnju s HKPD-om **Matija Gubec** iz Rume. Kakvi su Srijemci za suradnju?

Kada dođem u jedan kraj Srijema, oni na drugom kraju već znaju da sam stigao i onda me zovu telefonom i pitaju kada ću doći kod njih. U odnosu na Banačane i nas Bačvane, Srijemci su najslopniji i u dvije riječi se dogovore. Ne kuburim ja ni s drugima, ali nekako u Srijemu kada kažem nešto jednom čovjeku, to je završena priča.

HR: Kakav je osjećaj kada se poslije višegodišnjeg iskustva u novinarstvu okušate i u književnom djelu?

Ovo je samo stepenik više u odnosu na ono što sam do sada radio. Priče koje sam napisao, napisao sam po nagovoru mojih drugara koji su me podržali. Moj prijatelj **Sima Matić**, vlasnik izdavačke kuće, dao mi je veliku potporu. Rekao mi je da moram pisati redovito, a to redovito je bilo svake subote popodne kada moram predati tekst u tisak. Onda mi je rekao da je to kao trening u sportu. I stvarno je tako. Priče koje su u knjizi, pisao sam oko dva sata, pretežno u jutarnjim satima. Velika je stvar što su to teme koje sam sam birao. Nisam nikada pisao na zadanu temu i drago mi je što ljudima u ovoj knjizi zapnu za oko naslovi priča. Pola priče je ispričano, ako je dobar naslov.

FORUM ZA ETNIČKE ODNOS

Zabrinjavajući trendovi u manjinskoj politici

Obraćamo se i premijeru Republike Srbije Aleksandru Vučiću s pozivom da preispita djelovanje ovih državnih tijela u oblasti manjinske politike i da pridonese da se preokrenu negativne tendencije u manjinskoj politici

Beogradski Forum za etničke odnose u svom je priopćenju za javnost od 22. prosinca upozorio na zabrinjavajuće trendove u manjinskoj politici u Srbiji. Priopćenje prenosimo u cijelosti:

»Skrećemo pažnju javnosti o zabrinjavajućim trendovima u manjinskoj politici Republike Srbije, a posebno na niz pogrešnih koraka državnih tijela nadležnih za manjinsku politiku i na pojačanu politizaciju manjinske politike, uključujući i naglašeno političko nezadovoljstvo vođa pojedinih nacionalnih manjina. Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, nasuprot javnih izjava ministrice **Udovički**, provodi politiku umanjivanja prava nacionalnih manjina. Prvi primjer toga je najnoviji nedemokratski i nestručni pristup izradi teza i otvaranju rasprave o novom zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Drugi primjer predstavlja ponašanje koordinacije radne grupe za izradu Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, koju vodi Ministarstvo pravde. Ona ignorira otvorena pitanja na koja ukazuju stručna javnost i predstavnici nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Ovakvo ponašanje neposredno potiče destabilizaciju odnosa Vlade i nacionalnih manjina. O tome svjedoči istupanje Bošnjačkog nacionalnog vijeća iz akcijske radne grupe.

Destabilizaciji odnosa Vlade i nacionalnih manjina pri-

donosi na prvi pogled pasivno ponašanje Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. To nečinjenje dopušta da predstavnici Vlade i pojedinih nacionalnih vijeća iskorače u pogrešnom pravcu – do točke s koje će povratak biti težak.

Uz uvažavanje njihovih interesa, pozivamo Bošnjačko nacionalno vijeće da se vrati u radnu grupu, a Koordinaciju nacionalnih vijeća da se aktivira i da se za interese nacionalnih manjina izbori u institucijama Republike Srbije.

Obraćamo se i premijeru Republike Srbije **Aleksandru Vučiću** s pozivom da preispita djelovanje ovih državnih tijela u oblasti manjinske politike i da pridonese da se preokrenu negativne tendencije u manjinskoj politici. To podrazumijeva najprije privremeno zaustavljanje rada radnih grupa i njihovo reorganiziranje po pravilima demokratskog odlučivanja i uvažavanja stručnosti. Preporučujemo ponovno uspostavljanje Ministarstva za ljudska i manjinska prava i integraciju.

Pozivamo sve aktere manjinske politike na zaustavljanje aktivnosti koje vode političkoj destabilizaciji Republike Srbije, odlaganju priprema za otvaranje Poglavlja 23, diskreditaciji politike integrativne manjinske politike i inicijative o srpsko-bošnjačkom i širem međuetničkom dijalogu koja predstavlja važnu komponentu razumijevanja i suradnje u Srbiji i na zapadnom Balkanu.

U Srbiji je, od 2000. godine, ostvaren značajan napredak k donošenju normativnog sustava zaštite prava nacionalnih manjina u kojem je uređeno ostvarivanje individualnih i kolektivnih prava nacionalnih manjina uključujući i manjinsku samoupravu čije je tijelo nacionalno vijeće nacionalne manjine. To je usklađeno s europskim pravnim stečevinama. Ovo značajno dostignuće manjinske politike Srbije potrebno je sačuvati i unaprijediti. Eliminacija ovog dostignuća može Srbiju vratiti u međuetničke tenzije.

Preporučujemo da se u jednom, cjelovitom ustavnom

zakonu uredi način ostvarivanja Ustavom i međunarodnim ugovorima garantiranih manjinskih prava. Ova kodifikacija bi obuhvatila mnoge odredbe koje se danas nalaze u Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, Zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, djelomično u još nekim zakonima, poput Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o javnom informiranju, Zakona o kulturi, ali i u brojnim podzakonskim aktima.

Kada se uzme u obzir potreba kodifikacije, a napose izuzetni društveni i politički značaj, kao i osjetljivost međuetničkih odnosa, nema opravdanja za nestručno i nedemokratsko ponašanje u izradi nacrtu Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina.

Pozivamo sva nadležna državna tijela, predstavnike nacionalnih manjina i druge aktere manjinske politike da se angažiraju na usuglašavanju stavova oko Akcijskog plana za poglavlje 23 i da u Akcijskom planu predvide usvajanje Strategije integrativne manjinske politike Republike Srbije, a iz ove strategije će se izvesti i neophodne ustavne i zakonodavne promjene. Tako ćemo omogućiti uspješno otvaranje i zatvaranje poglavlja 23.

Na kraju, pozivamo da se slijede stavovi OESS-a i Visokog komesara za nacionalne manjine OESS-a, potvrđeni i pod predsjedavanjem Srbije, kao i stavovi Vijeća Europe i Europske unije.

NACRT AKCIJSKOG PLANA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Demokratski deficiti tijekom izrade plana

Jedna od najvećih slabosti u izradi Akcijskog plana je nedovoljna inkluzivnost svih zainteresiranih u izradi tog plana, nedostatak prave javne rasprave, te zbog ovih demokratskih deficita Akcijski plan nije u zadovoljavajućoj mjeri kvalitetan, kaže predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Slaven Bačić

Nacrt Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji ide na Vladu nakon održanog sastanka koncem prošle godine radne grupe za izradu ovog dokumenta, koji je jedan od segmenata za Poglavlje 23 u okviru pregovaračkog procesa pristupanja Europskoj uniji. Prema najavi direktorice Ureda za ljudska prava **Suzane Paunović** u prvoj polovici ove godine planirano je da se započnu pregovori o poglavlju 23 koje se tiče vladavine prava i ljudskih prava, koje važi kao jedno od najtežih poglavlja.

Hrvatsko nacionalno vijeće je imalo predstavnike u radnoj grupi, a predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** kaže da nacrt Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, unatoč slabostima, sadržava odredbe kojima bi se mogla unaprijediti manjinska prava.

NEPARTNERSKI ODNOS VLASTI

»Međutim, jedna od najvećih slabosti u izradi Akcijskog

plana je nedovoljna inkluzivnost svih zainteresiranih u izradi tog plana, nedostatak prave javne rasprave, te zbog ovih demokratskih deficita Akcijski plan nije u zadovoljavajućoj mjeri kvalitetan. Naime, nacionalne manjine nisu bile u inicijalnoj fazi uključene u identificiranje stvarnih potreba nacionalnih manjina, što je onda rezultiralo daljnjim demokratskim deficitima u izradi Akcijskog plana: manjine nisu bile uključene u pripremu prijedloga teksta AP već su polazni gotov tekst izradile vlasti, iako je Koordinacija nacionalnih manjina izradila svoj inicijalni predlog Akcijskog plana; rasprava na radnoj grupi odvijala se isključivo o Vladinom prijedlogu plana; izuzetno je bilo kratko vrijeme od izrade prvog teksta AP do usvajanja nacarta, oko tri mjeseca, često su sastanci bili iscrpljujući, iz tjedna u tjedan, što je onemogućavalo kvalitetan rad, napose konzultacije među manjinama; odnos vlasti s manjinama nije bio partnerski, atmosfera na sastancima bila je

sve gora i gora, vlasti su najčešće nametale svoja rješenja, a odbijala prijedloge manjina, što je rezultiralo izlaskom predstavnika Bošnjaka iz radne skupine; vlasti su inzistirale da prijedlozi manjina moraju biti jedinstveni, zanemarujući da interesi svih manjina nisu isti već su često i različiti; na radnoj grupi nije se raspravljalo o svim prijedlozima manjina i drugih zainteresiranih lica«.

NEDOSTATAK PRAVE JAVNE RASPRAVE

Slaven Bačić naglašava kako je najveći demokratski deficit bila javna rasprava.

»Ona je otvorena 3. prosinca 2015., iako je tekst za javnu raspravu usklađen na sastanku radne grupe tek 9. prosinca, a postavljen je na internetsku stranicu Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave 11. prosinca. Iako je javna rasprava trajala do 23. prosinca, sastanak radne grupe na kojoj su se trebali razmatrati prilozi s javne rasprave zakazan je upra-

vo za 23. prosinac. Međutim, na tom sastanku, kao i na posljednjem, 28. prosinca, predstavnici Ministarstva prosvjete, te obrazovanja i kulture, državni tajnici, ministar kulture i informiranja, izvršili su pritisak na manjine i promijenili na gore tekst s javne rasprave. Tek je posljednjih 2 sata na sastanku 28. prosinca raspravljano o prijedlozima s javne rasprave i to tek nekima od njih, dok o drugima uopće nije raspravljano – prijedlozima pokrajinskog ombudsmana, nevladinih organizacija, Bošnjačkog nacionalnog vijeća, te drugih nacionalnih vijeća.«

Izrada Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina počela je početkom travnja prošle godine, a kako saznajemo iz naših izvora, šef pregovaračke grupe za poglavlje 23 **Čedomir Backović** bio je pod imperativom Vlade da se Akcijski plan mora završiti do konca godine, jer određuje ritam otvaranja pregovaračkog poglavlja 23.

Z. Sarić

NA OPĆE OČEKIVANJE, IZGLASANE IZMJENE I DOPUNE ZAKONA O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU

JAVNI AKT

za privatni interes

*Uzaludni su bili svi prijedlozi, primjedbe i prosvjedi poljoprivrednika kao što će biti uzaludan i apel predsjedniku Srbije da ne potpiše Zakon, odnosno inicijativa da o njemu odluče građani na referendumu * Znajući da je mišljenje javnosti bitno jedino prilikom izbora, vlast je ovu odluku donijela s čvrstom namjerom, pretvorivši ljetos javnu raspravu u najobičniju farsu*

Koliko je vladajućoj većini stalo do mišljenja javnosti, zorno pokazuje i primjer usvajanja izmjena i dopuna Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Simulirajući javnu raspravu u kolovozu i ignorirajući sve prosvjede poljoprivrednika do stavljanja ove točke na dnevni red, vladajuća većina i formalno je 29. prosinca – usvajanjem ovoga zakona – potvrdila ono što joj je od početka bila i namjera: izaći u susret željama domaćih i inozemnih tajkuna i kompanija da na legalan i legitiman način dođu do velikih površina zemlje.

Uzaludni su, naime, bili svi prijedlozi, primjedbe i prosvje-

prava – a koju ovih dana neke udruge najavljuju – i da konačnu odluku o Zakonu donesu građani na referendumu, teško je zamisliti pozitivan ishod po njih: apatično društvo, ali i međusobno podijeljeni poljoprivrednici, (vrlo) vjerojatno neće pokazati preveliko zanimanje da se češu tamo gdje ih ne svrbi.

KOPANJE PO ORANJU

Osim udruga poljoprivrednika, koji su u ovom slučaju – normalno – bili najglasniji, nisu ovu vlast zanimala niti one sofisticiranije primjedbe, a koje su zadrle u malo dublje sfere zemljišta. Tako

ograničenim proizvodnim mogućnostima (95 posto takve zemlje odnosi se na /užu/ Srbiju, a 5 posto na Vojvodinu). Nije njihov dopis Upravi za zemljište, Ministarstvu poljoprivrede i Vladi da povuče ovaj zakon urodio plodom niti u dijelu u kom navo-

de da njegovo ovakvo usvajanje uoči početka primjene »stjecanja vlasništva i ravnopravnog statusa kupaca iz Europske unije na poljoprivrednom zemljištu« (od 1. rujna 2017., prim. a.) »predstavlja nečinjenje neblagovremene zaštite nacionalnih interesa«.

Do sada vraćeno tek oko 8.000 od 100.000 hektara, koliko pravni nasljednici potražuju

di udruge poljoprivrednika da se ne donosi zakon koji će im praktično uskratiti mogućnost korištenja 30 posto obradivih površina, te da će to biti dodatni udar(ac) na mala i srednja poljoprivredna gospodarstva baš kao što će biti uzaludan i njihov apel predsjedniku Srbije **Tomislavu Nikoliću** da se stavi na njihovu stranu i ne stavi svoj potpis na izglasani Zakon. Čak da nakon toga i uspiju u sljedećoj institucionalnoj namjeri borbe za svoja

su, recimo, na razini akademskih rasprava ostale primjedbe Saveza poljoprivrednih inženjera i tehničara Srbije (SPITS), a koji navode da je u posljednjih 50 godina u Srbiji iz poljoprivrede isključeno milijun i pol hektara (!) obradivog zemljišta, te da je od 3.861.477 hektara (na temelju podataka s Popisa poljoprivrede 2012.) za poljoprivrednu proizvodnju pogodno svega 52,2 posto, dok ostalih 47,8 posto spada u kategoriju s ograničenim ili veoma

Ono na što su iz Saveza također ukazivali, a što je – znajući za ove primjedbe ili ne – u javnost u nekoliko navrata iznosila ministrica poljoprivrede **Snežana Bogosavljević – Bošković** tiče se »neosnovanog iznošenja podataka o navodno značajnim površinama nekorištenog državnog poljoprivrednog zemljišta«. I dok je ministrica prekopala podatke da je u sezoni 2014./15. od 830.000 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta u najam dano svega 260.000 (uz prihod od 51 milijun eura) u Savezu su izorali činjenice da najveći dio istog tog zemljišta čine »utrine, pašnjaci i devastirane livade, nepogodne za obradu«. U prilog ovoj drugoj tvrdnji dovoljno se sjetiti samo jedne stvari: ministrica je ljetos za Suboticu rekla kako raspolaže s oko 24.000 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta, da bi ju nedavno demantirali član Gradskog vijeća zadužen za poljoprivredu

Simon Osztrogonác i voditelj Odsjeka za poljoprivredu **Grgur Stipić** podacima da je ta površina manja za nešto više od 7.000 hektara! Pri tomu, od blizu 17.000 hektara državnog zemljišta u Subotici nije obradivo bar 3.000, jer je riječ o zaštićenom ili slatinastom zemljištu, kao i onom uz pruge, ceste... ili je u

100.000 hektara, koliko pravni nasljednici potražuju. Posebno zanimljiv je dio pisma/priopćenja u kojemu je riječ o njihovim osobnim odnosima. Ističući, naime, kako sve zastupnike SVM-a poznaje godinama, Varga tvrdi da ih je predsjednik SVM-a prisilio da glasuju za ovaj zakon, jer je procijenio da će mu na ovaj

Iz poljoprivrede isključeno milijun i pol hektara (!) obradivog zemljišta

praksi već odavno dobilo druge namjene. A, podsjetimo, riječ je o Vojvodini (u kojoj je, prema gore rečenom, tek oko 5 posto takvih površina).

»NE« ZNAČI »DA«

Posebno zanimljivu ulogu prigodom izglasavanja Zakona o poljoprivrednom zemljištu u Skupštini Srbije odigrali su zastupnici Saveza vojvođanskih Mađara, zbog čega je taj Klub napustio i inače njihov ranije izbačeni član **László Varga**. Naime, iako je već u vrijeme šuškanja o ovom zakonu Predsjedništvo SVM-a izdalo priopćenje (u svibnju 2015.) da oni ne mogu dati potporu jednom ovakvom pravnom aktu, ova je stranka raspravu o Zakonu o poljoprivrednom zemljištu sačekala s nekoliko amandmana i ispratila ju s glasovima za njegovim usvajanjem. Razočaran ovakvim ponašanjem svojih donedavnih stranačkih i klupskih kolega Varga je u poduljem pismu predsjedniku Kluba zastupnika SVM-a **Bálintu Pásztoru**, a kojega je uputio i javnosti, rekao kako je ova stranka na taj način iznevjerila obećanja, dana u predizbornim kampanjama, stavivši se na stranu domaćih i stranih tajkuna namjesto obiteljskih gospodarstava. On ističe i da se ovim zakonom devalviraju naponi za restituciju oduzete zemlje, navodeći podatak da je do sada vraćeno tek oko 8.000 od

način »demonstrirana koalicijska lojalnost« i nakon pokrajinskih izbora osigurati mjesto predsjednika Skupštine Vojvodine. Kao i u slučaju **Tamása Korhecza** i Mađarskog pokreta, predsjednik SVM-a **István Pásztor** u svom reagiranju – osim načelnih stvari poput onih da »nitko nije nezamjenjiv ekspert«, da se »ne može omalovažavati ruka koja vas hrani«, odnosno da se ne može »istodobno biti unutar stranke i izvan nje« – nije rekao niti jednu konkretnu stvar o Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, odnosno o Varginim optužbama.

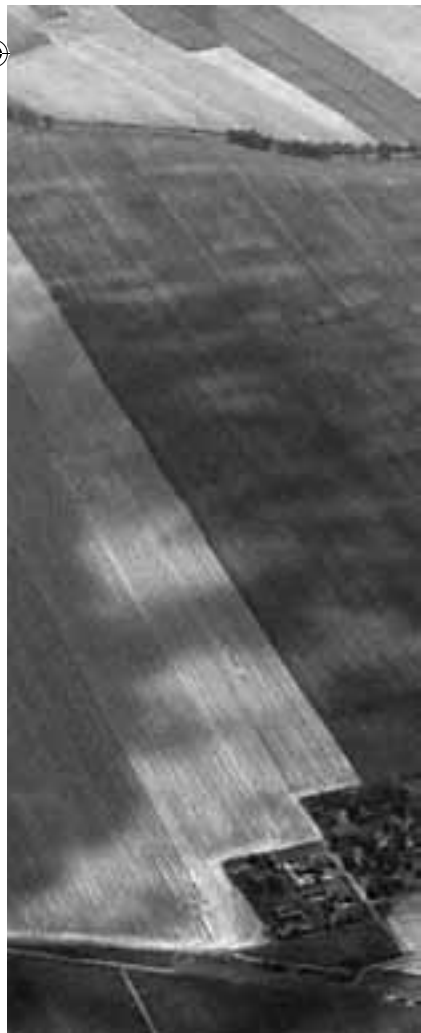
DO SLJEDEĆEG ZABORAVA

Konačno, što se, nakon svega rečenog ovim zakonom »dobiva«, odnosno: kako glasi suština njegove usvojene forme? Svakako najznačajniji njegov dio tiče se mogućnosti da više pravnih osoba (prvotni prijedlog predviđao je mogućnost samo jedne) mogu uzeti u najam 30 posto poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu na razdoblje od 30 godina! Iako to formalno nije prodaja (kupovina) zemljišta, to je zapravo »to«, jer će nakon tog razdoblja najamnik zacijelo i prilikom »produžetka ugovora« ili kupovine imati prednost u odnosu na druge, a vrlo je vjerojatno da će nešto u međuvremenu na toj zemlji i izgraditi, odnosno uložiti u nju što će mu (im) ubuduće biti dodatni adut(i). O tome koliko

će poljoprivrednici (ukoliko se i registriraju kao pravna osoba s namjerom najma zemljišta) biti konkurentni domaćim ili stranim kompanijama zacijelo ne treba trošiti riječi, baš kao što riječi ne treba trošiti niti na to što za poljoprivrednike predstavlja trećina obradivog zemljišta (najamnici će najvjerojatnije samo takvo tražiti). Vrlo će se brzo pokazati i učinci mogućnosti da poljoprivrednici koji imaju do 30 hektara na razdoblje od 10 godina mogu kupiti još maksimalnih 20 hektara. Naime, uz ovakve uvjete u poljoprivredi (smanjenje poticaja sa šest na tri tisuće dinara po hektaru, uz kašnjenje i ovih 6, cijene ratarskih proizvoda u odnosu na sjeme ili umjetna gnojiva, primjerice) i bankarske kredite, teško je pretpostaviti ne da će se mala i srednja gospodarstva (na njih bi se ovo trebalo odnositi) oti- mati za državno zemljište nego da će uopće imati sredstava (i računice) da kupuju veće površine zemljišta. Na papiru također lijepo izgleda i mogućnost da se zemljište koje nije uzimano u najam posljednje tri godine daje na besplatnu obradu, maksimalno do pet godina. Prisjetimo li se primjera iz Subotice (slatinasto ili pjeskovito zemljište, stari voćnjaci ili vinogradi), kao i primjedaba SPITS-a da većinu takvog zemljišta čine utrine, pašnjaci i devastirane livade, nepogodne za obradu, odgovor na pitanje kako će takvi pokloni biti primljeni i nije tako teško dati.

Kao zaključak, recimo i to da su oni koji su kritični spram ovog zakona u samu »javnu raspravu« ušli s unaprijed izgubljenom taktikom. Prihvaćanjem činjenice da će 30 posto obradivog zemljišta biti oduzeto većini poljoprivrednika i pregovaranje oko tih detalja bilo je zapravo vjetar u leđa vlasti koja se, unaprijed donijevši ovu odluku, samo dodatno uvjerila u istinitost da je mišljenje javnosti bitno samo prilikom glasovanja. Sve u međuvremenu stvar je zaborava.

Z. R.

EDVARD I MARIJA KIRBUS, SLAMARI

Ne mlatimo praznu slamu

Već gotovo dva desetljeća neumorno izrađuju raznolike predmete i izlažu ih u javnosti

Edvard Kirbus, rođeni Slovenac, u Subotici živi već 57 godina. Njegova su interesiranja raznovrsna, a na ovim prostorima pionir je u nekoliko disciplina. Prije svega, jedan je od prvih informatičara i osnivač sekcije jedrenja na dasci pri Jedriličarskom klubu na Paliću. Zahvaljujući ljubavi prema fotografiji zabilježio je mnoge, za Suboticu povijesne događaje. Ujedno, Edvard Kirbus jedan je od rijetkih muškaraca koji se bave umjetnošću izrade predmeta i slika u tehnici slame, a kojoj se se posvetio uz suprugu Mirjanu.

INFORMATIČAR I PROGRAMER

O svom životnom putu i poslu informatičara kojim se bavio kao jedan od prvih na području bivše Jugoslavije Edvard Kirbus nam priča:

»Rođen sam u Sloveniji 1944. godine. Otac mi je bio kožarski stručnjak, a kako je u to poslijeratno vrijeme kožarska industrija spadala u vojnu industriju, obitelj se često selila. Osnovnu školu pohađao sam u različitim krajevima bivše države, od Slovenskih Konjica i Vrhnike u Sloveniji, preko Karlovca i Otočca u Hrvatskoj, pa opet u Sloveniji. Na polугоду osmog razreda, 1959. godine, otac je prihvatio ponudu za dolazak u Suboticu, gdje je dobio zadaću otvoriti tvornicu kože *Panonija*. Zahvaljujući tim čestim selidbama nije mi bilo teško prilagoditi se novoj sredini. Doselili smo u Suboticu, na Radijalac, koji se u to vrijeme tek gradio i tu i danas živim. Sa suprugom Mirjanom vjenčao sam se

1970. godine. Nakon srednje škole studirao sam kemiju u Ljubljani, ali sam ubrzo shvatio kako se ne želim time baviti u životu, te sam 1969. godine konkurirao na mjesto suradnika u Institutu za informatiku pri Ekonomskom fakultetu u Subotici, koji je tada vodio **Stjepan Han**. Tamo sam počeo raditi kao programer. 1973. sam prešao u Združeno komunalno poduzeće za voditelja informatičkog odsjeka i radio do 1976. godine. Nakon toga otišao sam u *Birostroj* – koji se bavio informatičkim uslugama i prodajom

isušivanja jezera Palić, posljednju vožnju tramvaja, »Buvljak« i grad Suboticu nekada.

»Fotografijom sam se počeo amaterski baviti još tijekom studija u Ljubljani 1965. godine. Za neke fotografije sam u to vrijeme dobio i nagrade. Član foto kluba *Lifka Šandor* postao sam 1966. godine. Uglavnom sam snimao tematske filmove, te imam dobru dokumentaciju iz tog vremena, tramvaj, »Buvljak«, Palić kada je bio isušen. Izložba o subotičkom tramvaju koja je prošle godine bila postavljena u gale-

taj način i evidentiramo ono što smo izradili«.

IZRADA PREDMETA U TEHNICI SLAME

Supruga **Marija Kirbus** do umirovljena je bila medicinska sestra na očnom odjelenju subotičke Bolnice. Svjedoči o tome kako su se suprug i ona počeli baviti slamarstvom.

»Međunarodna izložba rukotvorina i kolekcionarstva 1977. godine bila je postavljena u prostorijama Gimnazije. Slučajno sam se tuda prošetala i oduševila radovima izrađenim u tehnici slame. Već tada sam odlučila da ću jednoga dana, kada budem u mirovini, probati raditi u toj tehnici. U mirovinu sam otišla 1996. godine i kao što sam davno odlučila, učlanila se u Klub umirovljenika u Petra Drapšina kako bih radila sa slamom. Među ženama koje su tamo radile bile su **Ana Crnković, Kata Budanović, Antonija Šoti, Gabrijela Gmijović, Teza Matković**. One su skupa čistile slamu, prebacivale je lijevo-desno i rekle kako će od toga praviti sliku, što je meni tada izgledalo pomalo čudno. Napomenuli su mi da 'ne mlate praznu slamu'. Bile su vrlo raspoložene prenijeti mi znanje i prvo što su pitale je, znam li crtati? Srećom, majka mi se bavila slikarstvom i sama sam znala crtati. Otišla sam i u Udrugu građana *Lusa* i tamo također bila prihvaćena. Nakon pet godina u *Lusi* članice su me 1998. godine prijavile za izložbu. Uz mene, muž je također počeo povremeno raditi. Najprije je samo 'pegla' slamu, a vremenom smo se združili i sada radimo skupa«.

JEDRENJE

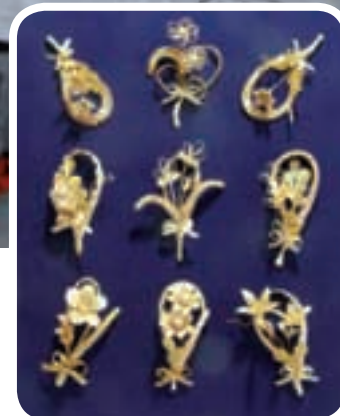
Edvard Kirbus je na Paliću, u Jedriličarskom klubu *Palić* pokrenuo sekciju jedrenja na dasci, te tako Suboticu učinio pionirima i u ovoj sportskoj disciplini. Poslije Subotice, klubovi jedrenja na dasci otvoreni su u Novom Sadu i Beogradu.

informatičke opreme u cijeloj Jugoslaviji. *SUT* je 1984. godine kupio jedan stroj od *Birostroja* i ponuđeno mi je mjesto voditelja informatičkog centra. Tamo sam sa suradnicima radio do 1990. godine kada se *SUT* raspao. Tada sam otvorio privatno poduzeće za obradu podataka i time se i danas bavim«.

LJUBAV PREMA FOTOGRAFIJI

Jedan od hobija po kojem je Edvard Kirbus poznat u Subotici je fotografija i snimanje tematskih filmova. Svojom kamerom uvijekovječio je događaje poput

riji *Lifka Šandora*, preseljena je u Gerontološki centar, najprije u centralu u Dudovoj šumi, a nakon toga je obišla sve gerontološke klubove. U tim klubovima se okupljaju ljudi koji se tramvaja sjećaju. To je njihova prošlost i kada vide izložbu svi imaju neke svoje priče vezane uz tramvaj. Suradivao sam s **Boškom Krstićem** i u njegovim knjigama ima dosta mojih fotografija. Fotografiju sam zapustio od polovine 1970. godine do 90-ih godina, do mirovine, kada smo se počeli baviti slamom. Fotografiranjem predmeta i slika imamo bolji uvid u to kako vizualno ti predmeti djeluju, a na

Kako je rijetko vidjeti muškarca koji se bavi umjetnošću u tehnici slame, Edvard govori svoja iskustva u ovoj umjetnosti.

»U povijesti Subotice bilo je nekoliko muških slamara, a osim mene danas još radi samo **Stipan Budimčević** iz Lemeša. Tu je još i **Ivan Serenče** iz Tavankuta koji živi u umirovljeničkom domu i u Klubu umirovljenika se bavi slamarstvom. Kako sam tehnički obrazovan, meni to nije bilo teško. Također, primijetio sam kako nitko ne dokumentira te radove te sam počeo fotografirati slike. Pribavio sam literaturu iz Bjelorusije, Mađarske i Amerike i iz literature učiti pletiva. Tehničke primjedbe uvijek dobro dođu, jer se po radovima slamarki odmah prepoznaje ranije tehničko znanje. Zahvaljujući literaturi i **Mari Ivković Ivandekić** iz Đurđina počeli smo drugačije gledati na rad sa slamom. Najvažnije je shvatiti da se ne može s bilo

kojim materijalom raditi. Mi više slame bacimo, nego što iskoristimo. Treba odabrati odgovarajuću slamu za određene stvari. Ne smije se brzati, nego pažljivo birati. Prije svega zanima me pletenje. Povijesno gledano, pletenje jeste muški posao jer su se muškarci nekada bavili pletenjem korpi. Tu sam našao sebe i moje slike su tehničke slike. Napravio sam grb Subotice i trudim se uobličiti ga da izgleda takav kakav jeste iz različitih pletenih dijelova koji se uklapaju jedan u drugi. To je, kako kaže **Bela Duranci** 'polu skulptura' – slika ima treću dimenziju.

Naši radovi izlagani su u Mađarskoj, Sloveniji, Njemačkoj, Hrvatskoj. U Sloveniji smo za potrebe revije *Unikat* koja prezentira razne tehnike ručnih radova, u dva broja predstavili tehniku pletenja slame. Sudjelovali smo na izradi slike u tehnici slame Strossmayerova ulica predstav-

ljenoj na svjetskom bijenalu arhitekture u Veneciji 2000. godine, a prema skici **Gabora Demetera**. Na slici je radilo osam slamarki, a rezultat je bio impresivan.

SVJETSKI KONGRESI SLAMARSTVA

Zahvaljujući internetu, kustos Ametičkog muzeja umjetnosti u tehnici slame (Americam Museum of Straw Art), **Morgyn Owens-Celli** zvani **Gefry**, poslao mi je devedesetih godina upit o tome gdje se mogu kupiti naši radovi. Zahvaljujući njemu i **Tatjani Repinini** iz Bjelorusije koji je predavač na Fakultetu likovnih umjetnosti u Minsku, 2000. godine održan je u Mađarskoj prvi svjetski kongres slamarstva. Kongres se od tada održava svake dvije do tri godine. Tri puta održao se u Mađarskoj, bio je također u Tavankutu, a sljedeći će biti u Poljskoj. Zanimljivo

je to kako je došlo do toga da se kongres održi u Tavankutu. Mađarica **Tünde Tüskés**, autorica dvije knjige o slamarstvu i autoritet na području umjetnosti u tehnici slame, 2010. godine je sa skupinom Amerikanaca bila u Subotici na proputovanju za Ukrajinu gdje se tada održavao kongres slamarstva. Tu su vidjeli rad ovdašnjih slamara koji im se svidio. Sljedeće godine poslali su mi mail u kojem su izrazili želju da se u Subotici održi svjetski kongres slamara. Obratio sam se **Ladislavu Suknoviću**, predsjedniku HKPH-a **Matija Gubec** u Tavankutu jer sam znao da u Tavankutu postoje kapaciteti za održavanje kongresa. Iako je to za naše krajeve bio veliki događaj, moram primijetiti kako je kongres bio nedovoljno popraćen od državnih medija», na koncu je istaknuo Edvard Kirbus.

Aleksandra Prčić

JEZIK I MANJINSKO OBRAZOVANJE:

Što biti i/ili kako uspjeti?

Redovita se nastava (dakle oko 97 posto fonda sati) na hrvatskom jeziku u Vojvodini (u Subotici i u dvama okolnim mjestima) odvija od 2002. godine. Prošle školske godine (2014./15.) srednju je školu završila 1. generacija učenika koja se od početka školovanja obrazovala na hrvatskom jeziku. Koliki je stupanj (pre)poznavanja hrvatskoga standarda, te kakva je jezična politika po pitanju standardizacije – neka su od pitanja na koja pokušava odgovoriti dr. sc. **Andrew Hodges**. Porijeklom iz Manchestera, antropolog i doktor znanosti koji je zaposlen u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, Hodges je i na postdoktorskom studiju te *Marie Curie NEWFELPRO* dvogodišnjoj istraživačkoj stipendiji za projekt koji se bavi regionalnim jezičnim politikama, te hrvatskim jezikom i načinima jezične standardizacije u školama u Srbiji u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku, a čiji pun naziv na engleskom jeziku glasi: »Producing and contesting the national order of things: tracing how language standardisation processes and state effects configure (non)users near the Serbian/Croatian border (BORDERANTHROLLING)».

JEZIK JE SOCIJALNA DATOST

Što to u stvari znači i kako to izgleda u praksi? Uobičajeno je da se za jezične nedoumice obraćamo (samo) jezikoslovcima, zaboravljajući da je jezik najvećim dijelom socijalna datost i da, prije svega, služi za komuniciranje. Upravo se zato Hodges oslanja na antropološko/sociolingvističke metode u istraživanju koje se sastojalo od 6 mjeseci rada na

Želimo li da djeca ovladaju hrvatskim standardnim jezikom i pismom – u tom slučaju nastava zahtijeva znatne promjene

terenu – u sredini koju istražuje (Subotica i okolica) i u učionici. Značaj ovakvog istraživanja prepoznala je ravnateljica OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta, **Stanislava Stantić - Prčić** koja je podržala i omogućila realizaciju ovog projekta čiji su rezultati od ključnog značaja za cjelokupnu nastavu na hrvatskom jeziku. Osim sudjelovanja u nastavi (katkada kao učenik, katkada kao učitelj ali uvijek kao antropolog) Hodges je napravio i niz razgovora s roditeljima učenika, zaposlenima u nastavi, pripadnicima hrvatske zajednice, pripadnicima većinske zajednice, predstavnicima hrvatskih institucija i, naravno, predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća koji su zaduženi za brigu o obrazovanju na hrvatskom jeziku. Na kraju, obradom

tih podataka, došao je do značajnih zaključaka.

Neke od njih je iznio u obliku javnog izlaganja: Jezik i manjinsko obrazovanje – nastava na hrvatskom jeziku u Srbiji, 14. prosinca prošle godine u OŠ *Matija Gubec*. Prisutne je upoznao s metodama vlastita rada (socijalna antropologija) i ciljevima istog (terenski cilj: bolje razumjeti socijalne, političke i lingvističke posljedice uvođenja nastave na hrvatskom jeziku u Srbiji; akademski cilj: analizirati odnos između jezičnog i socijalnog poretka), pružio je osnovne informacije o jezičnim politikama i načinima na koje se one mogu realizirati u praksi, i, naravno, govorio je o situaciji na terenu u Vojvodini.

CILJEVI KOJI NISU IZREČENI

Jedan od zaključaka istraživanja jest i taj da u obrazovanju na hrvatskom jeziku postoji više mogućih ciljeva koji nisu jasno izrečeni. Do sada su na to ukazivali pojedini nastavnici na čije se mišljenje odmahivalo rukom. Značaj Hodgesova rada je upravo u tomu što daje znanstvenu potvrdu i istraživački materijal na koji nije lako odmahnuti rukom i ne poduzeti ništa.

Rezultate istraživanja je, osim u Tavankutu, predstavio i u Zagrebu u Europskom domu kao i u Ministarstvu znanosti obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Možda će značaj ovih institucija potaknuti HNV na odgovarajuće korake u smjeru izrade odgovarajućih udžbenika i valjane strategije obrazovanja.

Hodges je i ponudio neke od mogućih ciljeva. Bilo bi dobro da ih odgovorni i zaduženi za obrazovanje na hrvatskom jeziku vide i prihvate te poduzmu aktivnosti u skladu s njima. Jer, ako se nastavom želi očuvati hrvatski nacionalni identitet, onda ta nastava treba biti ustrojena na znatno drukčiji način a u udžbenicima treba biti zakonom propisanih 30 posto vlastitog nacionalnog sadržaja. Želimo li da djeca ovladaju hrvatskim standardnim jezikom i pismom – u tom slučaju nastava zahtijeva znatne promjene. No ako samo želimo reći da imamo nastavu na hrvatskom jeziku, kao što je bila praksa svih ovih (izbornih) godina, ne obazirući se na želje roditelja niti na sve pogreške koje treba ispraviti – u tom slučaju ništa ne treba mijenjati. U tom slučaju sve može ići kao do sada, a to priziva samo jednu sliku – onu gusaka u magli.

Marina Balažev

RAZGOVOR S POVODOM:

ZLATKO NAČEV,
ČLAN IO HNV-A ZADUŽEN ZA KULTURU

Kulturna strategija Hrvata kao temeljni dokument HNV-a

Na posljednjem sastanku udruga kulture Hrvata u Srbiji koji je održan u Bačkom Bregu, jedna od tema bila je i Strategija razvoja kulture Hrvata u Srbiji. Platformu Strategije tom prilikom izložio je član IO HNV-a zadužen za kulturu **Zlatko Načev**, koji je rekao kako ona treba biti jedan od temeljnih dokumenata Hrvatskog nacionalnog vijeća. O samoj Strategiji razvoja kulture Hrvata u Srbiji, aktivnostima u domenu kulture u protekloj, kao i o planovima i ulaganjima u kulturi u idućoj godini, razgovarali smo sa Zlatkom Načevim.

Kako biste okarakterizirali proteklu 2015. godinu kada je rad kulturnih udruga u Srijemu u pitanju?

Protekla godina nije bila ništa lošija od prethodnih gledajući na područje kulture i sam rad hrvatskih kulturnih udruga

koje su propisane od Savjeta za nacionalne manjine, dok neke ne, napose prilikom raspodjele sredstava. Resorna ministarstva i pokrajinska tajništva, kao i lokalne samouprave raspisuju natječaje na koje hrvatske udruge apliciraju za sredstva, međutim neke od tih instanci poštivaju naše preporuke vezane za financiranje nacionalnih manjina dok neke ne. Više puta smo ukazivali na to, jer neke od institucija raspoređuju sredstva po svom slobodnom nahođenju i na taj način ograničavaju djelovanje HNV-a. Iz tog razloga mi ne možemo usmjeravati ta sredstva onako kako bi se trebala razvijati kulturna politika i ne možemo utjecati na to koji bi programi trebali dobiti više sredstava. To nam je ograničeno zbog financija.

Kako biste ocijenili rad kulturnih udruga u Srijemu u protekloj godini?

Svi koji imaju bilo kakve prijedloge, sugestije ili komentare, mogu ih poslati na moju e-mail adresu kultura@hmv.org.rs kako bi taj inicijalni prijedlog Strategije bio usvojen do šestog mjeseca iduće godine.

u Srijemu. Ostvaren je veći broj programa, koji su usto bili i kvalitetniji. Zajedničke manifestacije kulturnih udruga, poput *Srijemci Srijemu* i *Šokci i baština*, sve više dobivaju na kvaliteti. Što se tiče samog opsega rada kulturnih udruga, on je uvjetovan financijskim sredstvima. U tom smislu mogu reći da se tu situacija nije bitno popravila u odnosu na prethodne godine. Razina sredstava ostala je ista, kao i politika financiranja kako od republičkih, tako i od pokrajinskih i lokalnih institucija. Neke od tih institucija poštivaju naše zakonske odredbe

Činjenica je da je došlo do određenog zamora u pojedinim kulturnim udrugama. Gledajući nekoliko godina unazad, mogu konstatirati da uvijek imamo istu količinu programa, kvaliteta je uvijek ista, samo se mijenjaju akteri. U jednom razdoblju su aktivne određene udruge, kasnije neke druge i to je tako. Razloge za to treba tražiti ne samo u hrvatskoj zajednici nego općenito. Zbog opće situacije u društvu, ljudi su manje zainteresirani za neke kulturne aktivnosti. Mi u Hrvatskom nacionalnom vijeću ne možemo puno utjecati na to,

ali obzirom na uvjete financiranja, mogu reći da sam općenito zadovoljan radom udruga, napose ovdje u Srijemu.

Kakav je stav HNV-a prema onima koji imaju želju osnovati hrvatske udruge u manjim sredinama?

Hrvatsko nacionalno vijeće će podržati sve one koji imaju želju osnovati udruge tamo gdje ih do sada nije bilo. Nećemo podupirati politiku cijepanja udruga. Gdje god ima osnova, svatko tko bude želio imat će logističku potporu HNV-a u smislu samog postupka registracije udruge kao i organizacije. Ono što je neophodno jest da ta inicijativa dođe s lokalne razine. Jer svatko tko živi u manjoj sredini zna kako tamo živi, kako se trebaju ponašati i koji je način najbolji kako bi se zadržali na svojim prostorima i održali svoju tradiciju i kulturu.

Ove godine krenulo se u izradu Strategije razvoja kulture Hrvata u Srbiji. Zbog čega je ona važna i dokle se stiglo u njezinoj izradi?

Kulturna strategija Hrvata u Srbiji treba biti temeljni dokument HNV-a i mora sadržavati dva bitna elementa. Ove godine krenuli smo u izradu strategije razvoja kulture Hrvata u Srbiji, prikupljeni su osnovni podaci, načinjen pregled stanja i na temelju tog pregleda stanja načinjeni su prvi koraci. Strategija razvoja se odnosi na razdoblje od 2016. do 2020. godine i svi koji imaju bilo kakve prijedloge, sugestije ili komentare, mogu ih poslati na moju e-mail adresu kako bi taj inicijalni prijedlog Strategije bio usvojen do šestog mjeseca iduće godine. To je temeljni dokument HNV-a koji će kreirati politi-

ku hrvatske zajednice do 2020. godine.

Također ste istaknuli da je prijeko nužna profesionalizacija pojedinih kadrova u kulturnim udrugama. Zbog čega je to važno?

Da bi se kultura mogla razvijati na nekoj ozbiljnijoj razini, prijeko je potrebna profesionalizacija. Trenutno u ZKVH-u imamo samo tri uposlenika koji se bave kulturom. Svi ostali su volonteri ili honorarni djelatnici. To je razina s koje oni mogu djelovati i koja je sada postojeća. Želja nam je bila raditi na profesionalizaciji kako u Zavodu tako i u drugim institucijama, ali nije sve u našim rukama i velikim dijelom to ovisi od republičkih i pokrajinskih tijela koji financiraju taj rad. Ideja je da u svim regijama gdje žive Hrvati u Srbiji postoji neki vid profesionalne institucije, barem jedna do dvije osobe, koji bi bili pokretači razvitka kulture za te određene krajeve i provodili središnju politiku u pogledu kulture HNV-a na nekoj višoj razini.

Suzana Darabašić

Pamti stara vremena

NEKAD
i
SAD

Kut »Kod Sporta« rašireni je naziv ove lokacije u najužem centru grada, po imenu nekadašnje prodavaonice koja se tu nalazila. Hoće li kut promjenom namjene poslovnog prostora u budućnosti ponijeti drugo ime, pokazat će tek duži protok vremena, jer se među Subotičanima uobičajeno koriste stara imena nekih lokacija u gradu i okolici, i onda kada iz sjećanja nestane razlog nastajanja nekog karakterističnog naziva. Takvih je primjera mnogo.

Stara fotografija potječe iz vremena dok su se još trgovima uz Gradsku kuću vozili automobili, a danas i ovaj kut pripada pješačkoj zoni. Prikazana zgrada poznata je kao Lončarevićeva kuća, po najstarijem vlasniku objekta na uglu, u čijem je posjedu kuća bila još u osamnaestom stoljeću. Nema podataka kako je prvobitno izgledala, ali je pouzdano 1815. godine imala kat i smatra se jednim od najstarijih katnih objekata u gradu. Mijenjala je vlasnike. Rekonstrukciju u stilu secesije 1907. godine financirao je tadašnji vlasnik, trgovac **Dušan Stojković**.

K. K.

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE USVOJILA PRORAČUN ZA OVU GODINU

I socijalni, i razvojni i pozitivan

*Ovogodišnji proračun iznosi blizu 5,8 milijardi dinara, a vijećnici iz redova koalicijskih vlasti vjeruju da će iz njega biti osigurano ne samo nesmetano funkcioniranje lokalne samouprave nego i njezin razvitak * Ističući da je proračun zapravo »spisak lijepih želja«, malobrojna oporba kaže kako će se od planiranih projekata odustajati u drugoj polovini godine, kada »predizborna obećanja utihnu«*

Ako je vjerovati projektantima proračuna, subotička lokalna samouprava će 2016. završiti sa suficitom od blizu 190 milijuna dinara. Tolika je, naime, razlika između prihodovnih skoro pet milijardi sedamsto šezdeset i tri milijuna dinara i rashodovnih blizu pet milijardi petsto sedamdeset i četiri milijuna. S obzirom na to da je ovakva projekcija usvojena 29. prosinca, ostaje zaključak da vijećnici iz redova koalicijske vlasti vjeruju u »pozitivno poslovanje« lokalne samouprave tijekom ove godine.

PETSTO-ŠESTO, ETO MOGA PLANA

A razloga za to dao im je prvi čovjek Grada **Jenő Maglai**, koji je prije mjesec dana – kada je Skupština grada usvojila rebalans proračuna za prošlu godinu – izjavio kako realan proračun za 2016. može biti maksimalnih 4,8 milijardi dinara. Upitan nakon usvajanja proračuna otkud za tako kratko vrijeme razlika od čitave milijarde dinara, gradonačelnik je – ne otkrivajući otkuda – izjavio kako Grad raspolaže »s 300-400 milijuna više«. Iako Maglai nije spominjao brojku, ostalih »600-700« milijuna u gradski će se proračun tijekom godine sliti iz transfernih i sredstava »s drugih nivoa«.

Priznajući da će za lokalnu samoupravu biti ogroman izazov osigurati održivost proračuna, gradonačelnik je rekao kako najviše prihoda ove godine očekuje od poreza na zarade i imovinu,

te od već spomenutih transfernih sredstava »s drugih nivoa«. Ovako projiciran proračun, po njegovim riječima, osigurat će ne samo neometano funkcioniranje najvažnijih oblasti života (socijala, zdravstvo, obrazovanje, grijanje, rasvjeta...) nego će ostati prostora (sredstava) i za nastavak

Demokratske stranke **Saša Vučinić**. Kao gradonačelnik od prije dva mandata, on je ovu projekciju proračuna nazvao nerealnom, odnosno »spiskom lijepih želja«, pozivajući se pri tomu na realizaciju za prva tri kvartala prošle godine od svega 53 posto! Vučinić, kao i Maglai 10. pro-

stvari, »čista lutrija«, jer će njegovi korisnici tijekom godine imati priliku pratiti njegovo ostvarenje i sve više se uvjeravati u to koliko je on (proračun) nerealno planiran. Pa ipak, Vučinić, kao i Maglai, kaže kako zbog toga neće trpjeti vitalne funkcije lokalne samouprave, ali zato hoće ono na

izgradnje Kazališta, Sinagoge, Regionalnog deponija i započetih infrastrukturnih projekata (dovoljno je samo vidjeti raskopane ulice Grada), te projekata na Paliću.

LJETNA TOPIONICA OBEĆANJA

Mnogo skeptičniji u vezi s ovogodišnjim proračunom – odnosno bliži Maglaju od prije mjesec dana – bio je vijećnik

sinca prošle godine, kaže kako realna mjera prostiranja ovogodišnjeg proračuna može dostići maksimalnih 4,7 milijardi dinara, dok za ostalih više od milijardu tvrdi kako je plod zahtjeva brojnih koalicijskih partnera pred kojima je »politički oslabjeli gradonačelnik« (zbog raskola u Savezu vojvođanskih Mađara i formiranja Mađarskog pokreta, kom i sam pripada) morao popustiti. On je kazao kako je rashodovna strana proračuna, u

čemu se dobijaju izbori: obećanja glede novih projekata.

Kako je 2016. izborna godina, Vučinić kaže kako će se obećanja o novim projektima (ulaganjima) početi topiti u drugoj polovini godine, odnosno kada izbori prođu, »a obećanja utihnu«. Po njegovim riječima tada će se odustajati od obećanih projekata »jedan po jedan«, do iznosa od oko 800 milijuna dinara.

Z. R.

PRIMJER TOLERANCIJE: KATOLIČKI SVEĆENIK RAZREDNIK U JEDNOJ SOMBORSKOJ ŠKOLI

Predana briga o mladima

Tolerancija označava prihvaćanje i uvažavanje tuđih ideja, stavova i načina života, tolerancija je i prihvaćanje i uvažavanje onih koji su od nas različiti. I kada ih se pita, većina će za sebe reći da su tolerantni ljudi, te kako im ne smetaju oni drugi i različiti. U praksi je to malo drugačije i kada na djelu trebamo pokazati tu toleranciju vrlo brzo zapravo pokazemo tko smo i kakva su nam gledišta. Moglo bi se reći da je Vojvodina tu ipak iznimka, jer usprkos ekstremima kojih ima i ovdje, za većinu je sasvim normalno da ljudi oko njih govore drugačijim jezikom, da su druge nacije i vjere. Ipak, ni u takvoj sredini nije uobičajena vijest da je jedan katolički svećenik razrednik u jednom odjeljenju somborske srednje škole. Uopćeno, vjerojatno svećenika ni nema u ulozi razrednika, a naročito ne katoličkog svećenika u državi u kojoj je pravoslavlje dominantno. Zato je primjer Srednje poljoprivredno-prehrambene škole, što bi rekli školski primjer, kako se tolerancija živi na djelu.

POTPORA KOLEGA

To što je velečasnom **Marinku Stantiću** povjerena uloga da kao razrednik brine o jednom odjeljenju u somborskoj poljoprivrednoj školi »krivac« je profesorica kemije **Emina Popović**, koja je sadašnjem ravnatelju, a tada pomoćniku ravnatelja za nastavu, spomenula da bi prilikom raspodjele starešinstva trebalo u obzir uzeti i velečasnog Stantića. Sjetio se tog ranijeg razgovora **Jovo Čato**, ravnatelj poljoprivredne škole, i vođenje razreda predložio je velečasnom Stantiću.

»Profesor Stantić ima veliku energiju, bavi se različitim stvari-

ma, pa je, među ostalim, vodio i zajednicu za liječenje od ovisnosti *Hosana*. Nažalost, ta priča o preuzimanju odjeljenskog starešinstva kod nas u školi poklopila se sa zatvaranjem zajednice *Hosana*, ali ono što primjećujem je da je on svu svoju energiju i svoje sposobnosti sada preusmjerio na svoje učenike«, kaže profesorica Popović.

Njezina kolegica, profesorica srpskog jezika **Jasmina Radenković – Šolaja** djecu iz odjeljenja Marinka Stantića znala

čim obiteljsku atmosferu na satima, što mi predmetni profesori i primjećujemo«, kaže profesorica Radenković – Šolaja.

I ostali članovi kolektiva prihvatili su ideju da se briga o jednom razredu povjeri velečasnom Marinku Stantiću, koji u školi radi kao vjeroučitelj, a đacima kojima je sada razrednik godinu dana predavao je i latinski jezik.

»Poznavali su Marinka, koji je komunikativan i spreman na suradnju s kolegama koje su mi pomogle oko zahtjevne papi-

Nećaku se i nevoljno prihvaćaju razgovor.

»Naš razrednik je uvijek tu kada nam zatreba pomoć, bilo da je to u školi ili izvan nje«, kaže **Nemanja Rauš**. Njegova kolegica iz razreda **Valentina Radoš** župljanka je župe velečasnog Stantića, a za njega kao razrednika kratko kaže da je netko tko će ti uvijek dati pravi savjet.

»Ovo je moje prvo iskustvo vođenja jednog odjeljenja. Imam sreću da sam dobio dobru djecu. Puno razgovaramo, uzajamno se

Marinko Stantić sa svojim razredom

je i ranije iz neformalnih susreta i organiziranih druženja i izleta, a od početka ove školske godine i predaje u tom odjeljenju.

»Mogu primijetiti da je atmosfera među đacima korektna i prijateljska, to je jedna obiteljska atmosfera. Djeca u odjeljenju su iz različitih socijalnih struktura, različitog su financijskog stanja, nisu svi iste vjere, više je dječaka nego djevojčica i nije lako voditi jedno takvo odjeljenje. Mislim da je Marinko to sve uspio uravnotežiti da dobije jednu finu prijateljsku, podvla-

rilogije vezane za starješinstvo. U radu s učenicima i suradnji s roditeljima odlično se snašao. Vidim da roditelji s njim dobro surađuju i nema u odjeljenju problema niti s vladanjem, izostancima i uspjehom učenika«, kaže ravnatelj Čato.

RAZGOVOR I POVJERENJE

Obišli smo i odjeljenje poljoprivrednih tehničara i to baš na satu odjeljenskog starešine. I to s razlogom: kako bismo čuli što učenici kažu o svom razredniku.

posjećujemo i nastojim ispuniti zadaću koja mi je povjerena. U ovoj školi sam devet godina i mogu reći da se u njoj osjeća jedno zajedništvo i spremnost na pomoć i suradnju. Zato mi je lakše i bilo prihvatiti ovu zadaću, jer znam da uvijek mogu računati na pomoć i potporu kolega iz škole«, kaže na kraju našeg posjeta velečasni Stantić, napominjući kako u cijeloj ovoj priči nije bitan on, već to što se škola pokazala pravim primjerom jedne tolerantne sredine.

Z. Vasiljević

GRAD SOMBOR ISPOŠTOVAO ŽELJU OBITELJI ĐANIĆ

Dječja igra i smijeh u nekada obiteljskoj kući

Prije skoro dvije godine na stranicama našeg lista pisali smo o daru obitelji **Đanić**, koja je svoju obiteljsku kuću darovala gradu Somboru, ali uz uvjet da u toj kući bude otvoren vrtić. Volja darovatelja je ispoštovana i nekadašnja obiteljska katnica je adaptirana i u njoj odnedavno borave mališani Predškolske ustanove *Vera Gucunja*. Kuću su gradu poklonile **Anica Đanić** i njena kći **Mirna Dražić** i tako su ispoštovale želju pokojnog supruga i oca **Matije Đanića**, koji je želio da obiteljska kuća ostane dar djeci Sombora. Matija Đanić bio je aktivni član hrvatske zajednice i dugogodišnji urednik *Miroljuba*, lista HKUD-a *Vladimir Nazor*.

»Kuća je gradu darovana u prvoj polovici 2014. godine, a mi smo u

njenu adaptaciju, kako bi volja darovatelja mogla biti ispoštovana. Ovo je 33. objekt PU *Vera Gucunja* i u njemu boravi 32 mališana pripremljene predškolske grupe i ono što je za roditelje

važno ne samo u poludnevnom već i u cjelodnevnom boravku«, kaže ravnateljica PU *Vera Gucunja Aleksandra Perović*, koja ističe da kao znak zahvalnosti ovaj objekt nosi naziv *Vrtić Đanić*.

Na ulazu u vrtić stoji i ploča s natpisom

»Ovu prelijepu kuću je gradila udovica **Jaga Pašalić** sa svojim sinom **Vinkom**. Bila je veoma plemenita žena i odgojila je prof. mr. Matiju-Matu Đanića. Zato njegova kćerka **Mirna** i supruga **Ana** poklanjaju ovo lijepo zdanje Gradu Somboru u želji da se u njemu uvijek čuju veseli dječji glasovi.«

U *Vrtiću Đanić* osiguran je i prostor za nastavu na njemačkom jeziku, a u tijeku je anketiranje roditelja. Ukoliko bude dovoljno zainteresirane djece, bit će organizirano i učenje njemačkog. Ravnateljica predškolske ustanove s ponosom ističe da obitelj Đanić nije jedina koja je svoju kuću ostavila djeci Sombora. U istoj ulici nekoliko kućnih brojeva dalje je još jedan vrtić koji je otvoren zahvaljujući daru obitelji **Sulaver**. Inače, ove godine u Somboru je obilježena 130. obljetnica organiziranog odgoja i obrazovanja djece predškolskog uzrasta.

Z. V.

TJEDAN U BAČKOJ

Vlak

Nanio me put ovih dana u Suboticu, a dilemu kako otići riješila sam na najjednostavniji način: sjesti u vlak. Moram priznati da je jedan od razloga za tu odluku bila i želja da konačno vidim kako izgleda putovati onim čuvenim ruskim vlakom u kome kažu da je zagrijano i da, gle čuda, prometuje na vrijeme. I zaista bi tako. Vlak je iz Sombora pošao baš u devet sati i 40 minuta. Na sreću, jer olinjali željeznici kolodvor u Somboru nije ni malo ugodno mjesto za neko duže čekanje. I ne samo da je vlak krenuo na vrijeme, već je bio i zagrijan, po meni čak i malo previše, a kondukter raspoložen i ljubazan. Da ulazimo u prvu stanicu, a to je od Sombora prema Subotici Lemeš, upozorio nas je ženski glas s razglasa, kao i svijetleći natpis na ulasku u vagon. I tako na svakoj stanici sve do Subotice. Slično je bilo i u povratku. Moram priznati da sam se pomalo osjećala kako oni Europljani koji svakoga dana sličnim, ali ruku na srce boljim i bržim vlakovima, putuju na posao desetke i stotine kilometara. Konačno da se i mi dok putujemo vlakovima osjećamo kao ljudi. A ne tako davno svako putovanje vlakom bilo je prava lutrija, jer prvo trebala vam je sreća da ste baš potrefili da putujete onda kada vlak ide, a drugo i sreća da stignete tamo kamo ste namjerili. Da se razumijemo: nije ovo halospjev našoj željenici, daleko od tog, jer po meni ovakve se stvari trebaju podrazumijevati, a ne da budu povod za novinarsko lamentiranje. A ipak sam bila malo-malo i ponosita, jer je prvi vlak na toj istoj pruzi, kojom sam ja prolazila u XXI. stoljeću u Sombor stigao je 1869. godine, kada je za promet otvorena pruga Segedin – Subotica – Sombor. Bila je to prva pruga u Bačkoj. I zašto ne reći, i ne pohvaliti se da je Vojvodina početkom XX. stoljeća imala najgušću mrežu pruga u Europi. Pružna mreža bila je čak tri puta gušća nego u Engleskoj, gdje je, ako ne znate, nastala željeznica. Da znam, rećete te – bilo nekada. I u pravu ste.

A kad putujete vlakom, vidite i ono što vam promakne dok vozite skoncentrirani na promet na cesti. Ovako gledate nepregleda polja bačke crnice, sva ili zasijana žitom ili pripremljena za proljetnju sjetvu. Opet su naši ratari bili radni i vrijedni, kao što su to bili i stoljećima unazad oruči i sijajući plodnu ravnicu. Tko će orati i sijati dogodine, vidjet ćemo, jer ako je vjerovati onome što tvrde poljoprivrednici, bit će to neki drugi. Valjda ih trebaju naučiti kako zaorati brazdu, kako sijati i žnjeti, pa eto za 30 godina tko ne digne ruke od poljoprivrede moći će se opet latiti tog posla, a sve primjenjujući arapska i neka druga iskustva.

Z. V.

proračunu za 2015. godinu planirali značajna sredstva za adaptaciju ovog objekta, kako bi se priveo namjeni. Investicije u predškolskoj ustanovi bit će nastavljene i u 2016. godini«, kaže vijećnik Gradskog vijeća zadužen za obrazovanje **Đurađ Milanović**.

»Ovaj dar je, prije svega u humanom smislu, značajan za grad Sombor. Plemenita obitelj Đanić je svoju obiteljsku kuću u kojoj je živjelo nekoliko generacija odlučila pokloniti gradu, a grad Sombor je osigurao sredstva za

PRORAČUNI LOKALNIH SAMOUPRAVA U SRIJEMU ZA 2016.

U investicije i s manjim sredstvima

*I pored smanjenih proračunskih sredstava,
najveće srijemske općine planiraju ulaganja
iz namjenskih transfera i kredita*

Kraj godine je uvijek prilika da se sumira što je urađeno, uoči što je propušteno i planira što dalje u novoj godini. Bez obzira na najavljene uštede i smanjene priliva sredstava u općinskim proračunima koja su planirana za iduću godinu u gotovo svim lokalnim samoupravama u Srijemu očekuje se realizacija nekoliko kapitalnih projekata. Njihovom realizacijom, sudeći po riječima čelnih ljudi općina u Srijemu, očekuje se poboljšanje uvjeta života građana kao i otvaranje novih radnih mjesta. Do kraja 2015. godine gotovo sve općine usvojile su proračune za 2016. godinu u okviru kojih je posebna pozornost stavljena na razvojnu i socijalnu komponentu.

IZGRADNJA PODVOŽNJAKA

Što se tiče Srijemske Mitrovice, od kapitalnih investicija koje će se raditi u 2016. godini su izgradnja bazena i podvožnjaka za što su sredstva osigurana iz kredita, a jedna od većih investicija je i izgradnja kanalizacije u Lačarku. Osim realizacije tih kapitalnih projekata, planirana je i izgradnja osnovne škole u Mačvanskoj

Mitrovici za čega je namijenjeno čak 80 milijuna dinara. Prema mišljenju Mitrovčana, gradu je najpotrebniji azil za pse, te je novac za njegovu izgradnju projektiran u općinskom proračunu za 2016. godinu. Planirano je i da se poljoprivrednicima subvencioniraju kamate za kredite, kao i da im se pruži potpora u poljoprivrednoj proizvodnji. Iako je intencija Republike da se smanjuju prihodi lokalnim proračunima, jer se smanjuju prihodi od poreza na zaradu, izvorni prihodi za 2016. godinu ovog srijemskog grada ostali su na razini iz 2015. godine i iznose nešto manje od 2,5 milijarde dinara: »Ostala sredstva su osigurana iz namjenskih transfera i kredita koji je podignut za realiziranje dva kapitalna infrastrukturna projekta: izgradnju podvožnjaka i bazena. U 2016. godini zadržava se razina investicija i razina ostalih troškova u smislu tekućeg održavanja i popravki objekata koje su u našoj nadležnosti. Naredne godine će se nastaviti investiranje i u primarnu zdravstvenu zaštitu i za to su izdvojena sredstva u iznosu 41 milijun dinara«, istaknuo je načelnik Gradske uprave za proračun i financije Grada Srijemske Mitrovice **Duško Šarošković**.

VIŠE RADNIH MJESTA

Kada je u pitanju Ruma, čelni ljudi ove općine navode da je 2015. godina za rumsku općinu bila izuzetno dobra. Svečano je otvoren pogon *Calcedonie*, zatim *Everest production*, privode se kraju radovi na izgradnji francuske tvrtke *Hutchinson*. Kako navode u lokalnoj samoupravi tog srijemskog grada, sve je to utjecalo da se smanji broj nezaposlenih ali i na povećan priljev sredstava u općinski proračun. Veliki dio sredstava u rumskoj općini uložen je u opremanje radnih zona gdje će se ulaga-

nja nastaviti i u 2016. godini. Nova radna mjesta i socijalna politika su dva segmenta koja su prema riječima predsjednika ove srijemske općine izuzetno važna i na čemu treba inzistirati i u narednoj godini:

»Preko 111 milijuna dinara namijenjeno je za oblast socijalne zaštite od projekata pomoći djeci sa smetnjama u razvoju, personalnih asistenata i gerontodomaćica. Mnogo toga planiramo i u narednoj godini i mislim da se ravnomjerno trebaju razvijati i grad i sva naša sela, tako će biti i ubuduće. Želimo smanjiti broj ljudi koji su u stanju socijalne politike, a da svi oni koji mogu

raditi, dobiju posao», istaknuo je predsjednik općine Ruma **Sladjan Mančić**.

U narednoj godini u ovom srijemskom gradu očekuje se nastavak krupnih investicijskih ulaganja i kako se najavljuje očekivanja su da će biti uposleno još 1.000 ljudi.

BOLJI UVJETI ZA ŽIVOT

Općine Šid i Irig, i pored manjeg iznosa općinskog proračuna, za 2016. godinu najavljuju stanovite pomake kada su u pitanju uvjeti života građana.

zajednice Adaševci. Kada su u pitanju kapitalni projekti planirani za 2016. godinu, čelni ljudi ove općine nagovještavaju sanaciju već dotrajalih mostova na rijekama Bosutu i Studvi u Moroviću, izgradnju vodovoda u Sotu i ostalim fruškogorskim selima i rekonstrukciju pruge Šid – Bijeljina:

»Iako je godina bila teška, obzirom na smanjen priljev sredstava općinskog proračuna i nepostojanje mjesnog samodoprinosu u pojedinim selima, mislim da smo uradili dosta kako bismo unaprijedili uvjete života građana.

na. Tako je općina Irig za financiranje višenamjenskih razvojnih projekata opredijelila 4 milijuna i 600 tisuća dinara, a 8 milijuna za prijevoz učenika osnovnih škola. Nema nagovještaja o značajnijim investicijama za 2016. godinu iako u lokalnoj samoupravi tog malog fruškogorskog grada najavljuju da će novca biti dovoljno za sve. Kada je u pitanju općina Šid, ovih dana realiziran je jedan od većih kapitalnih projekata, a odnosi se na izgradnju i osvjetljenje novoizgrađene biciklističko-pješačke staze na putu od Šida k Adaševcima. Ova investicija vrijedna je 12,5 milijuna dinara, a financirana je sredstvima Pokrajinskog tajništva za gospodarstvo, Općine Šid i Mjesne

na šidske općine. Ono na čemu ćemo inzistirati u 2016. godini jest da stvorimo bolje uvjete da snaga, stvaralaštvo i entuzijazam mladih dođe do punog izražaja. Siguran sam da ćemo imati snage i volje da riješimo probleme naših sugrađana na opće zadovoljstvo», kaže prvi čovjek općine Šid **Nikola Vasić**.

Konkretni projekti kada su u pitanju radovi na završetku industrijske zone još uvijek se ne spominju. Obećanja postoje, kao i volja i želja da i ova općina bude u rangu općina poput Srijemske Mitrovice, Rume, Stare Pazove, koje se svrstavaju barem kada je ovo područje u pitanju, u najrazvijenije općine u Srijemu.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Sitnice za pamćenje

Vrijeme božićnih i novogodišnjih blagdana svima nam je unijelo radost u domove i podsjetilo na prave vrijednosti ovozemaljskog života na koje u borbi u ovim teškim vremenima ponekad zaboravimo. Obiteljska okupljanja za vrijeme blagdana, osmjesi na licima najdražih, razgovori s djecom o nestašlicama iz njihovog najranijeg djetinjstva, podsjećanja na najljepše trenutke u životu sasvim su dovoljni da nas podsjetu koliko smo sretni što smo ponovno na okupu, što smo živi i zdravi i nadasve zadovoljni što imamo jedni druge. A ponekad to tako malo cijenimo. Blagdani su upravo prilika da se podsjetimo koliko su zajedništvo i obitelj važni. Tek tada shvatimo koliko je bezvrijedno sve ono za čim svakodnevno jurimo i koliko je u našem životu istinski važno što imamo jedni druge, što se poštujemo i volimo, mada to ponekad često ne pokazujemo. Praznična atmosfera bila je prisutna na trgovima, gradskim ulicama, toplim domovima u svim mjestima u Srijemu i svi su čini se tih dana na trenutak zaboravili na sve brige i probleme. Nekako smo ih potisnuli, nastojeći da tih dana budemo sretni i zadovoljni, da uživamo sa svojim obiteljima. Zaboravili smo na tren na mjere štednje, smanjenje plaća, otpuštanje radnika, predizborna obećanja, poskupljenja i svi smo se nekako prepustili trenutačnom ugođaju, gajeći ipak nadu da nije sve tako crno kako se najavljuje. A progurali smo mnoge teške dane i godine, pa nam, čini se, više neće teško pasti još jedno mučno razdoblje. Kako bi narod rekao: nek smo živi i zdravi, pa što bude nek bude! Radost je bila prisutna i na svim gradskim trgovima u Srijemu, napose kada su organizirane novogodišnje manifestacije za najmlađe. U skoro svakom gradu djeda mrazovi su dijelili darove, kako na ulicama, trgovima, predškolskim ustanovama, a neki od njih krenuli su čak i motorima usrećiti najmlađe. Osmjesi na licima djece bili su dovoljan dokaz koliko je malo potrebno za njihovu sreću. Zato nama starijima, čini se, više ništa ne pada teško. Na čas pokleknemo pred nedaćama života, ponovno se dignemo i idemo dalje. Samo zbog naše djece za koju trebamo graditi budućnost. Zato su i ovi blagdani, sigurna sam, za sve nas bili i prilika za podsjećanje da su osmjesi i zadovoljstvo na licima naše djece naše najveće bogatstvo. Sve ostalo će doći prije ili kasnije, uz malo manje ili više truda. A zadovoljstvo i sreća nema cijenu. Potrebna je samo toplina i ljubav i lijepa riječi koje ništa ne koštaju. Sve ostalo je manje važno.

S. Darabašić

Betlehemske jaslice prizor Isusova rođenja

Crkva sv. Trojstva, Mala Bosna

Crkva Uskrsnuća Isusova, Subotica

Katedrala sv. Terezije Avilske, Subotica

Crkva sv. Marka, Žednik

Betlehem u Sotu

Crkva sv. Lovre u Sontu

Betlehemske jaslice koje se uoči Božića postavljaju u katoličkim crkvama imaju tradiciju koja seže još od vremena svetog **Franje Asiškog**, koji je postavio prve jaslice. »Želio je on, na jedan vidljiv i opipljiv način, približiti otajstvo Betlehema. U crkvi se kasnije razvijala želja i mijenjao način na koji se poka-

zivalo zašto je nama Betlehem važan, zašto je, rekao bih važno to dijete, jer u svakom Betlehemu centar je, dijete Isus. Mnogi kipari su napravili predivnih kipova figura koji su sastavni dio Betlehema i neke od njih očuvala su se stoljećima. I, kod nas, u našim crkvama, trudili su se, kako svećenici tako i vjernici da

naprave Betleheme. Ne postavljaju se u svim crkvama na istome mjestu. Negdje pred oltarom, negdje na sporednom oltaru, negdje kao što je kod nas slučaj, u predvorju crkve kako bi bio bliži vjernicima«, kaže župnik župe Presvetog trojstva u Somboru **Josip Pekanović**. No bez obzira gdje bio postavljen Betlehem

predstavlja štalicu, Isusa i Mariju, pastire, Tri Kralja... Betlehem se postavlja nekoliko dana prije Božića i trebao bi u crkvi da bude do završetka božićnog vremena, koje završava blagdanom Krštenja Isusova, ali u većini župa Betlehem ostaje i duže, najdalje do blagdana Svećnice.

Z. V.

Crkva Blažene Djevice Marije, Palić

Crkva sv. Rok, Subotica

Crkva Uzvišenje svetog križa, Ruma

Katedrala sv. Dimitrija, Srijemska Mitrovica

Crkva Presveto Srce Isusovo, Šid

Crkva Presvetog trojstva, Sombor

Subotička Danica za 2016. godinu

SUBOTICA – Narodno crkveni kalendar *Subotička Danica* za 2016. godinu izašao je iz tiska za Materice, u nakladi Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* iz Subotice. Glavni i odgovorni urednik **Stjepan Beretić** je na 272 stranice ovoga godišnjeg kalendara ponudio obilje duhovnog štiva za sve generacije. Kalendar se može nabaviti u svim crkvama Subotičke biskupije po cijeni od 400 dinara.

Splitska Albalunna gostovala u Beogradu

BEOGRAD – Umjetnička organizacija *Albalunna* iz Splita gostovala je 28. prosinca u Bitef teatru u Beogradu s predstavom *Sluškinje* – paralelna ekspozicija, koja je zamišljena »kao istraživanje rodne, spolne, klasne i egzistencijalne potlačenosti«.

Predstava francuskog autora **Jeana Geneta**, u režiji **Gorana Golovka**, prvi je projekt kazališne laboratorije organizacije *Albalunna*, s ciljem stvaranja stalne platforme za rad mladih glumaca s afinitetom prema kazališnim istraživanjima. U predstavi igraju: **Andrea Mladinić, Nikša Arčanin, Petra Težak, Goran Marković, Matea Elezović i Stipe Radoja**.

Grujić: Klasična glazba je brana šundu

SUBOTICA – »Klasična glazba je brana šundu i kiču, a nije dovoljno zastupljena pa smo odlučili da je, kroz potporu vrsnim glazbenicima, učinimo dostupnijom publici«, izjavio je **Slaviša Grujić**, pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje, nakon Novogodišnjeg koncerta koji je Vojvođanski komorni orkestar održao na Paliću, u Kongresnoj dvorani Velike terase.

Orkestar je nastupio pod dirigentskom palicom **Predraga Goste**, a izvedeno je 13 djela klasične glazbe. Kao vokalna solistica nastupila je **Mirna Radulović**. Nakon Subotice, Vojvođanski komorni orkestar će tijekom 2016. održati koncerte u Somboru, Novom Sadu te Beču.

Izložba Stara meta – novo odstojanje

NOVI SAD – Od utorka 5. siječnja u Muzeju Vojvodine može se pogledati izložba pod nazivom *Stara meta - novo odstojanje* čiji

je autor **Jovan Paunović**, muzejski savjetnik-povjesničar. Postav obuhvaća streljačke spomen-mete nastale u XIX. i početkom XX. stoljeća tijekom »zlatnih godina« razvoja Streljačke družine u Novom Sadu.

To su oslikane žanr-scene uljem na drvetu, platnu, a kasnije u tehnici oleografije. Dok se u početku u drvene mete gađalo vazdušnim oružjem, mete oslikane na platnu i u tehnici oleografije služile su kao trofej i nalazile su se u kućama strijelaca ili na zidovima streljane. Nažalost, drvene mete su izgorjele prilikom revolucionarnih zbivanja 1849. godine u Novom Sadu. Rađene su pod utjecajem austrijske slikarske škole i djela su anonimnih slikara. Povodi za njihovo dodjeljivanje bili su mnogostruki: lovovi ili streljačka natjecanja, jubileji, osvećivanje zastave, navodi se u najavi izložbe.

Novi broj Glasnika Pučke kasine 1878.

SUBOTICA – Krajem 2015. izašao je novi dvobroj *Glasnika Pučke kasine 1878.* (125-126) kojega objavljuje spomenuta hrvatska udruga iz Subotice. List na 24 stranice donosi tekstove iz područja kulture te sporta. Urednik je **Zlatko Mučalov**.

Dani biskupa Ivana Antunovića

SUBOTICA – U organizaciji Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, u Subotici će u ponedjeljak, 18. siječnja biti održan XXIV. *Razgovor*. Razgovor se održava u HKC-u *Bunjevačko kolo*, s početkom u 19 sati. Tema ovogodišnjeg *Razgovora*, koji se održava u okviru *Dana biskupa Ivana Antunovića 2016.*, bit će posvećena obitelji, o kojoj su raspravljali i biskupi u Rimu. Predavač će biti zrenjaninski biskup mons. dr. **László Németh**. U okviru *Dana biskupa Ivana Antunovića 2016.*, u nedjelju, 17. siječnja, u 18 sati, u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske bit će slušena svečana sveta misa za biskupa Ivana Antunovića.

VIII. Gupčev bal u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD *Matija Gubec* organizira VIII. *Gupčev bal*, koji će biti održan 6. veljače 2016. godine, u sportskoj dvorani Osnovne škole *Matija Gubec* u Donjem Tavankutu.

Za dobru zabavu pobrinut će se tamburaški sastav *Biseri i Lidija* & *Boban* iz Subotice.

Cijena ulaznice, u koju su uračunati večera i neograničena konzumacija pića, je 1600 dinara.

Ulaznice za bal se mogu rezervirati do 1. veljače na broj: +381 64 2015274. Početak bala je u 19 sati.

Poziv za slanje rukopisa

SUBOTICA – Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ* poziva književne autore koji pišu na hrvatskom jeziku ili nekom od njegovih dijalekata da šalju rukopise radi objavljivanja u nakladničkoj djelatnosti NIU *Hrvatska riječ* za 2016. godinu. Rukopise će razmatrati članovi Nakladničkog vijeća ove ustanove. Adresa za slanje rukopisa je naklada@hrvatskarijec.rs.

IN MEMORIAM: MILIVOJ PRČIĆ (1942. – 2016.)

Ljubeći subotičke gradske sjene

U Subotici je 1. siječnja preminuo književnik, novinar i pravnik **Milivoj Prčić**. Rođen u Subotici 1. listopada 1942., gimnaziju završava u Kikindi, a Pravni fakultet u Beogradu. U Subotici je potom sudac Općinskog suda, dopisnik zagrebačkog *Vjesnika*, ravnatelj Gradske knjižnice, pravni savjetnik industrije *Zorka-Azotara*, te od 1980. do umirovljenja 2005. odvjetnik. Zbog svojih uvjerenja i sudjelovanja u *Hrvatskom proljeću*, više godina onemogućen mu je rad u pravosuđu, te pravo objelodanjivanja ili suradnje u tisku.

KULTURNI I POLITIČKI DJELATNIK

Prve pripovijetke objavljuje sedamdesetih godina XX. stoljeća u subotičkom časopisu *Rukovet*, te u zagrebačkom *Večernjem listu* i *Startu*. Roman *Stari zid* tiskan mu je 1992. Slijede prozna zbirka *Zadnja pošta Subotica* 2001., monodrama *Salaš u lampašu* 2004., izbor kolumni *I nakon desetljeća* 2005. kao i niska priča *Južno od Tranšeja* 2006. te zbirka *Živi a izgubljeni* 2012. Knjiga pjesama na ikavici *Pisme za nuz sviču* tiskana je 2008. Na njegov tekst **Rajko Ljubić** snima monodramu *Pivaj Bačka veselo*, 2006. Bio je članom Društva hrvatskih književnika, *Bunjevačkog kola* i Hrvatskog akademskog društva iz Subotice. Suradivao je u subotičkom dvotjedniku *Žig*, *Hrvatskoj riječi* i *Subotičkim novinama*. Na mađarski ga je prevodio **Matija Molcer**. Dobitnik

je priznanja *Pro urbe* Grada Subotice za 2010. godinu. Od osnutka DSHV-a uključen je u njegov rad, u više mandata članom je Vijeća stranke, a u ime nje i više tijela gradske samouprave (primjerice za nazive ulica i dr.), te je vijećnik Hrvatskog nacionalnog vijeća od 2003. do 2010.

KNJIŽEVNO DJELO

Započevši književno djelovanje sedamdesetih godina XX. stoljeća, objavljujući mahom priče, Milivoj Prčić se početkom devedesetih pojavio pred čitateljima s romanom *Stari zid*, neveselom slikom urbane Subotice nakon II. svjetskog rata. U njoj posljednji potomci nekoć važnih, moćnih i uglednih građanskih obitelji uokviruju ovu romanesknu povjesticu o gradu, a u središtu pozornosti su zbunjenost i nesnalaženje čovjeka suočenog s promjenama, sukob pojedinca i vlasti, sudar slobode i autoriteta, ostvaren razornim prodorom oprostacnosti kroz meko

tkivo uljuđenog svijeta građanstva. Stvarne junake knjige priča *Zadnja pošta Subotica* prepoznaju mnogi čitatelji Prčićeva opusa budući da su to također urbani likovi, a u njihovim se sudbinama zrcale tolika još (ne) vesela, tužna, ili melankolična lica ovoga grada. Pod naslovom *Salaš u lampašu* izlaze četiri monodrame: *Pivaj Bačka veselo*, *Kako je Beno izgubio svjetski rat*, *Spomenik Đidi Vukoviću* i *Salaš u lampašu*. Ove su dramske minijature uistinu povratak ne samo u djetinjstvo pisca, nego i u prošlost njegovih roditelja, djedova, pradjedova, obitelji, napose u zajednicu kojoj pripada.

U kolumnama što su sabrane u knjizi pod naslovom *I nakon desetljeća* Prčić ni ne pokušava progovoriti u ime svakog pojedinca suvremenog stradalnika, već ih sublimira u panoramskom niz zbivanja iz kojega zrcale dramatična zbivanja u vrijeme raspada Jugoslavije, ne gubeći vjeru da bismo jednom svi zajedno mogli ponovno uspostaviti takav grad, odnosno gradove, gdje će

ljudski život biti neprikosnove, najveća vrijednost. U središtu pozornosti zbirke pripovjedača pod naslovom *Južno od tranšeja* je subjekt koji reagira preosjetljivo na svakodnevno susretanje i suočavanje s okolicom. I svejedno opaža li posljedice toga (ne)izbježnog dodira iz diskursa djeteta, uzdrhtala mladca, ili već odrasle osobe, ne uspijeva se otrgnuti osjećaju ugroženosti i gotovo redovito neminovnom porazu pred samoćom, posebice usudom »samoće u dvoje«. Motiv odrastanja, prve ljubavi, nespupane igre duha, spoznaja njezine i njegove tjelesnosti, zadivljenost mladoga još neiskusnoga, čovjeka pred neiscrpnim mogućnostima života, predbračna i bračna ljubav, bračna rutina, potonuće i preljuba ... oslikavaju želju da se shvati svijet kakav jeste i pronađe vlastito mjesto u njemu. Pri tom neskriveno ljubeći svoj grad i mnoge njegove sada već samo sjene, tkao je Milivoj Prčić sva svoja djela također i prepoznatljivom empatijom, obiljem osjećanja, ali odmjereno suzdržanih, vješto izbjegavajući sprudove plaćevne raznježenosti i patetike. Jedan od glavnih junaka svih njegovih djela je upravo *genius loci*, duh mjesta, onaj dobro raspoznatljivi mentalitet građanske Subotice koji je ne rijetko stradao od rigidnih, netolerantnih, ruralnom epikom zadojenih i opterećenih likova!

Milivoj Prčić je sahranjen 2. siječnja 2016. u obiteljskoj grobnici na Bajskom groblju u Subotici.

H. R. / M. M.

ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

Dvobroj *Nove riječi* za 2015.

Koncem godine izišao je dvobroj za 2015. časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*, što ga u sunakladi izdaju Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ*. Na 312 stranica, dvobroj obrađuje veliki broj tema, a časopis je obogaćen i grafičkim crtežima **Vladislave Dudvarski** iz Petrovaradina.

Na tragu predstavljanja recentne hrvatske književnosti, u tematu *Hrvatska mlada proza* predstavljani su mladi prozaisti iz Hrvatske: **Ivana Simić Bodrožić**, **Sven Popović**, **Iva Tkale**, **Jelena Zlatar**, **Andrija Škare** i **Marko Gregur**. Poetski blok, naslovljen *Subotički pjesnički krug* donosi poeziju već afirmiranih pjesnika (**Vojislav Sekelj**, **Milovan Miković**, **Mirko Kopunović**, **Robert G. Tilly**, **Zvonko Sarić**, **Tomislav Žigmanov**, **Željka Zelić**) ali i onih koji se povremeno javljaju svojim pjesmama (**Katarina Čeliković**, **Josipa Dević**, **Nevena Mlinko**) te otkriva prve pjesničke korake (**Vedran Horvacki**).

U stalnoj rubrici *Kritička čitanja književnog nasljeđa* objavljeni su tekstovi **Geze Kikića** (*Kritička riječ u borbi za afirmaciju stvaralaštva*) i **Ljubice Ivezić** (*Dva registra na Hrvate iz Bačke u »Odbljescima pamćenja«*) te **Tomislava Žigmanova** (*Vojvodanski Hrvati u Krležinim »Marginalijama«*). Značaj tekstova svakako je aktualnost davno objavljenih sadržaja vezanih uz autore i književnost Hrvata u Vojvodini, u nekim do sada neotkrivenim detaljima.

OBLJETNICE VELIKANA

U rubrici *O hrvatskoj književnosti u Vojvodini* **Franjo Emanuel Hoško** piše *O pronađenoj knjizi franjevca Mihajla Radnića »Pogargegne izpraznosti od svijeta« u knjižnici subotičkog Franjevačkog samostana* a potom slijede tekstovi vezani uz obljetnice hrvatskih knji-

ževnika. **Božica Zoko** objavljuje tekst *Kristalna špilja vedrine i veliko nasmijano nebo Ise Velikanovića (1869.-1940.)*, a autorica je i tekstova o dvoje pjesnika: *Pjevam, majko, pjevam!* (čitajući oporučnu knjigu pjesama **Miroslava Slavka Mađera** i *Duhovito odmjerenje duše po mjeri daha ili progovor o poeziji Jasne Melvinger*). **Ivan Balenović** piše *O nekim osobnim i stvarateljskim enigmama Stanislava Prepreka* a mlada **Klara Dulić** o knjizi **Petka Vojnića Purčara** *Prstenovani gavran – kružno vrijeme u beskonačnom tekstu*. **Katarina Dinješ Gros** završava blok tekstom *Zavičaj, rat i intima u kratkim pričama i kolumnama Julijane Adamović* kojom nam otkriva nama premalo poznatu književnicu rodnom iz Plavne.

KNJIŽEVNE VEZE

Hrvatsko-mađarske i srpsko-mađarske književne veze donose

dva teksta – **Nevena Ušumovića** *Hrvatski prijevodi i recepcija djela Ádáma Bodora* i **Marka Čudića** *Problemi prevodenja jedne zbirke priča Lászla Mártona*. U stalnoj rubrici *Nove riječi – Hrvatsko nakladništvo u nultom desetljeću* **Neven Ušumović** prikazuje 10 knjiga koje su obilježile 2003. godinu u Hrvatskoj.

Kako je ovo dvobroj, *Nova riječ* nam u rubrici *Čitanja književne produkcije* donosi prikaze 20-ak knjiga iz recentne knjiške produkcije Hrvata u Vojvodini. **Silvestar Balić** predstavlja *XI. Međunarodni kroatistički znanstveni skup : zbornik radova*, a **Katarina Čeliković** piše o knjizi za djecu **Ljubice Kolarić-Dumić** *Ja se mraka ne bojim : dječja uspavanka*; prvi strip autora **Balinta Vujkova** i **Petra Tikvickog** *Poplašeno jaje : hrvatska narodna pripovijetka – bunjevačka* predstavlja **Ljubica Vuković Dulić**, a **Zvonimir Pelajić** knjigu **Mirka Kopunovića** *Mrvljenje*

mrve neba. **Zlatko Romić** autor je prikaza romana **Ivana Antunovića** *Posljednji Gizdarev* te zbornika radova **Urbani Šokci 6/7 : Marijanska svetišta Šokaca i Bunjevaca / Utemeljiteljski projekt udruge – Baštinici Njikoš i Rem, a **Željka Zelić** teksta *Odsjaji ljubavi, panorama suvremene duhovne lirike Hrvata u Vojvodini*, o knjizi **Katarine Čeliković** *Izgubljeno srce* piše **Zvonko Sarić** dok se **Nevena Mlinko** bavi knjigom **Nevena Ušumovića** *U stočnom vagonu*. Slijedi tekst **Željke Zelić** *Lira naiva 2013., izabrane pjesme*, a **Zvonimir Pelajić** piše o knjizi **Mirka Kopunovića** *Pruži ruku mila*, **Davor Bašić Palković** je autor prikaza o publikaciji **Naklada NIU Hrvatska riječ : prvih deset godina 2005.-2014.** a **Vojislav Sekelj** se pozabavio *Bibliografijom časopisa za književnost, umjetnost i kulturu Rukovet : 1955 – 2014.* autora **Lazara Merkovića** i **Izabele Papdi**. **Sekelj** progovara i o poeziji **Ante Vukova** u knjizi *Boca bez poruke. Dogovoreni brak* **Dražena Prčića** opisao je **Robert G. Tilly** koji je autor još dvaju prikaza: **Zvonko Sarić**, *Povjeruj u vlastitu smrt* i **Vojislav Sekelj**, *Životopis jedne sjene*. **Mirko Čurić** predstavlja knjigu **Dani Balinta Vujkova** – *dani hrvatske knjige i riječi* (*Zbornik radova 2013.-2014.*), **Zlatko Romić** *Svjetla starih fotografija*, a **Dragan Muharem** piše o knjizi sabranih pjesama **Alekse Kokića** *U sjenama ravnice*. **Klara Dulić** piše o knjizi za mlade **Školjka koja govori** **Miroslava Pendelja**, a blok završava **Katarina Čeliković** prikazom prve knjige poezije **Katarine Firanj** *Žagor iz opaklije*.**

Dvobroj *Nove riječi* završava se rubrikom *Kulturni dokumentarij* u kojoj je **Bernadica Ivanković** zabilježila sve događaje u prostoru kulture hrvatske zajednice u Vojvodini od mjeseca siječnja do studenog 2015.

(ZKVH)

ZAVIČAJNA KNJIŽNICA BIBLIOTECA CROATICA OTVORENA U ZKVH-U

Očuvanje i dostupnost pisane ostavštine

*Knjižnica trenutačno broji više od 2.500 bibliotečnih jedinica * Plan je sakupiti sve knjige koje su Hrvati na ovim prostorima objavili i na taj način popuniti one institucionalne sadržaje koje su druge zajednice ostvarile još prije stotinu godinu*

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata počeo je s radom 2009. godine i od tada radi na prikupljanju knjižne građe vezane za ovdašnju hrvatsku zajednicu. Rezultat tih aktivnosti je Zavičajna knjižnica *Biblioteca Croatica* koja je svečano otvorena u ponedjeljak, 28. prosinca, u prostorijama Zavoda. Otvorenju *Bibliotece Croatice* prethodio je njezin upis u registar knjižnica prema rješenju matične knjižnice – Gradske knjižnice Subotica u ožujku 2015., kao i nedavno tehničko opremanje koje je realizirano sredstvima Ministarstva kulture i javnog informiranja (250.000 dinara).

Knjižnica trenutačno broji više od 2.500 bibliotečnih jedinica. Sadrži tiskanu građu i druge publikacije koje zadovoljavaju barem jedan od tri osnovna kriterija: ako svojim sadržajem tematiziraju Hrvate u Vojvodini odnosno Republici Srbiji, ako je autor svojim rođenjem ili djelovanjem vezan uz ovaj prostor ili ako je autor izvan Vojvodine (Republike Srbije) a tematizira neki segment života hrvatske zajednice.

NESRETNE POVIJESNE OKOLNOSTI

Iako su knjige Hrvata u Vojvodini na narodnom jeziku prisutne više od tri stoljeća (od 1683.), hrvatska zajednica dosad nije imala zavičajnu knjižnicu s pravom javnosti, kakva je novootvorena *Biblioteca Croatica*, kazao je ovom pri-

Otvorenje knjižnice u ZKVH-u

godom ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**. »To nije zato što Hrvati u Vojvodini toga nisu dostojni, ni zbog toga što nisu imali znanja i nisu činili takve napore, već je cijeli niz prije svega nesretnih povijesnih okolnosti rezultirao time da mi tek koncem 2015. otvaramo takvu knjižnicu. Bez obzira na dugu povijest, koja bilježi više od tisuću naslova samo kada su u pitanju monografske publikacije, mi ih još uvijek nemamo sve na jednom mjestu. **Ivan Kujundžić** je središnja osoba u kulturnom životu 20. stoljeća koja je izradila

prvu bibliografiju knjiga Hrvata u Vojvodini i sakupila najveću knjižnicu koju su ovdašnji Hrvati do tada imali. Ona je bila vezana uz Subotičku maticu, i oni koji su došli na vlast i 1941. i 1945. učinili su svoje na taj način da je ta knjižnica uništena, podijeljena i danas joj se u cjelini ni ne zna gdje je. Ostaci postoje u knjižnici Društva *Ivan Antunović*, koja nosi ime Ivana Kujundžića, nešto se nalazi u subotičkoj Gradskoj knjižnici, ali se ne zna gdje su završile najvrjednije knjige iz Kujundžićeve knjižnice«, rekao je Žigmanov.

POPUNJAVANJE PRAZNINA

Dio dosad prikupljene građe u Zavičajnoj knjižnici ZKVH-a dar je hrvatskih udruga i ustanova koje se bave nakladništvom, kao što su Katoličko društvo *Ivan Antunović*, Hrvatsko akademsko društvo, NIU *Hrvatska riječ*, ali i pojedinaца (više od deset osoba).

Biblioteca Croatica se redovito dopunjava. Cilj je prikupiti knjižnu i periodičnu građu vezanu uz hrvatsku nacionalnu zajednicu u Vojvodini, odnosno Republici Srbiji, i sukladno propisima staviti ju u adekvatan prostor te ju stručno obraditi i omogućiti njezino korištenje.

»Pozivamo sve koji imaju knjige vojvođanskih Hrvata, posebice one objavljene prije 90-ih godina, da nas kontaktiraju kako bi ova knjižnica imala sve pripadajuće naslove, ako ne u tiskanom, onda u digitalnom obliku. Knjižnica je otvorena za javnost. Knjige se neće posuđivati, ali će se moći koristiti ovdje. Naum nam je imati sve knjige koje su Hrvati na ovim prostorima objavili i na taj način popuniti one institucionalne sadržaje koje su druge zajednice ostvarile još prije stotinu godinu«, naveo je Tomislav Žigmanov.

Knjižnica je, kako ističu u ZKVH-u, formirana u cilju očuvanja pisane ostavštine, dostupnosti knjižne građe i time i izgradnje i jačanja nacionalnog identiteta hrvatske zajednice u Republici Srbiji.

D. B. P.

HRVATSKE ŽUPANIJE KROZ POVIJEST

Sjeverna vrata Hrvatske

Povelja privilegija

Počasna garda Zrinskih

Međimurska županija radi svog zemljopisnog položaja na krajnjem sjeveru Hrvatske nosi naziv »Sjeverna vrata Hrvatske«. Premda je riječ o najmanjoj županiji, Međimurska je najgušće naseljena hrvatska županija. Županija je podijeljena na 22 općine i tri grada; Prelog, Mursko Središće i Čakovec koji je najveći grad i sjedište županije.

NIKAD POKORENO MEĐIMURJE

Povijesna jezgra od kojih su nastali današnji gradovi i mjesta u Međimurskoj županiji javljaju se početkom 13. stoljeća kada je uslijed opasnosti od Mongola 1242. godine nastala utvrda od koje se razvio Prelog. Utvrda iz koje je kasnije nastao grad Čakovec također je nastala početkom 13. stoljeća kada je grof **Dimitrius Chakyja** podigao drvenu utvrdu kasnije nazvanu *Čakov toranj*, a kao naselje Čakovec se pojavljuje u službenim zapisima 1333. godine. Od sredine, pa do konca 14. stoljeća Čakovcem i većim dijelom Međimurske županije gospodari **Stjepan I. Lacković** hrvatsko-slavonsko-dalmatinski ban iz velikaške obitelji Lacković. Značajni gospodarski i kulturni razvitak Čakovca dolazi sredinom 16. stoljeća, točnije 1547. godine

kada vlasnikom grada-utvrde postaje **Nikola Šubić Zrinski**. Gospodarskom razvitku doprinose privilegiji (posebice vezane za trgovinu) koje 28. svibnja 1579. godine **Juraj IV. Zrinski** daje stanovništvu iz okolice utvrde Čakovec čime doprinosi razvitku Čakovca kao slobodnog trgovišta, a taj dan se danas slavi kao Dan grada Čakovca. Prvenstveno zahvaljujući obiteljski Zrinski, turski osvajači nikada nisu pokorili Međimurje premda su bili osvojili veći dio Hrvatske i Ugarske. Nakon sloma obitelji Zrinski 1671. godine, Mađarska je ovladala prostorom Međimurja, a ban **Josip Jelačić** 1848. godine vraća Međimurje u okrilje Hrvatske. Nakon što je Međimurje 1861. godine pripalo Ugarskoj, dolazi do sustavne mađarizacije, zabranjena je uporaba hrvatskog jezika i hrvatska društava, no hrvatski nacionalni osjećaj nije suzbijen. Vremenom hrvatski nacionalni duh postaje sve jači, a u njegovom očuvanju važnu ulogu su imali hrvatski intelektualci kao i hrvatsko katoličko svećenstvo prvenstveno radi boguslužbenja na hrvatskom jeziku. Na velikoj narodnoj skupštini, održanoj 9. siječnja 1919. godine, Hrvati Međimurja odlučuju vratiti Međimurje u sklop te donose Rezoluciju o odcjepljenju Međimurja od Mađarske u kojoj se navodi: »U hrvatskom je naro-

du u Međimurju od uvijek živjela želja da se politički sjedini sa svojim suplemenicima iste krvi i jezika. Imperijalizam mađarske države, koji je nasilnom mađarizacijom htio od raznih naroda bivše države Ugarske stvoriti jedinstveni i jednojezični mađarski narod, – kao što nije uspio kod ostalih nemađarskih naroda, – tako nije uspio niti kod međimurskih Hrvata«.

ZEMLJOPISNI POLOŽAJ I GOSPODARSTVO

Međimurska županija nalazi se na tromedi Slovenije, Mađarske i Hrvatske, između rijeka Drave i Mure, na dodiru je dviju cjelina istočnih Alpa i Panonske nizine. Prema reljefu Međimurje možemo podijeliti na dvije cjeline: gornje i donje, gdje gornje Međimurje ima karakteristike niskog pobrđa, s najvišim vrhom od 344 m, dok donje Međimurje karakterizira nizinski reljef. Gospodarstvo u Međimurju temelji se na poduzetništvu, industriji, uslužnim djelatnostima kao i poljoprivredi, te je stoga Međimurska županija jedna od najrazvijenijih hrvatskih županija. Veći dio industrije se nalazi u centralnom i istočnom dijelu gdje se nalaze veća mjesta s potrebnom radnom snagom, te lokalnim tržištem (tekstilna, proizvodnja obuće, građevinska

i prehrambena) dok se poljoprivreda temelji na stočarstvu i proizvodnji žitarica, a gospodarstvu doprinose i dvije hidroelektrane na Dravi.

KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA

Stari grad Čakovec najvrjedniji je kulturno-povijesni spomenik u Međimurju, grad kojim je, kao i cijelim Međimurjem, pet generacija gospodarila jedna od najznačajnijih hrvatskih plemićkih obitelji Zrinski. Zbog stalne opasnosti od turskih prodora Zrinski su izgradili obrambeni sustav na rijeci Muri, a čakovečku utvrdu pretvorili u snažnu renesansnu tvrđavu, unutar čijih zidina je sagrađena četverokutna palača. Nakon obitelji Zrinski Stari grad mijenja nekoliko vlasnika da bi 1719. godine došao u posjed čeških grofova **Althan**. Nakon snažnog potresa 1738. godine, koji je skoro srušio tvrđavu i palaču, grofovi Althan ga obnavljaju gdje na starim temeljima počinje izgradnja barokne palače utvrđene zidinama, a takav izgled u osnovi zadržava do danas. Čakovečki Stari grad od 1954. godine u vlasništvu je Muzeja Međimurja Čakovec, te predstavlja spomenički kompleks nulte kategorije i središnji memorijalni prostor Međimurja.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Što će biti sa salašima?

Kada govorimo o budućnosti gradova i sela u Republici Srbiji, trebamo razmotriti i problematiku jednog specifičnog oblika rada i stanovanja, koji karakterizira prije svega pejzaž bačkog dijela Vojvodine. To su mnogo puta opjevani salaši. Netko može reći »pa salaši uopće nemaju nikakvu budućnost, jer u našoj republici sve više sela nestaje s karte zbog izumiranja njihovih stanovnika«. Ovaj proces karakterizira prije svega dio zemlje, koji se označavaju kao brdsko-planinski krajevi. No, ni u Vojvodini nije mnogo bolje, manja sela polako i ovdje ostaju bez mladog naraštaja i polako nestaju. Istina je da su i kod nas mnogi salaši namjerno razrušeni ili su se srušili sami od sebe, ali svjedoci smo da oni koji su u blizini nekog puta ipak ostaju; što više neki se obnavljaju i proširuju. Mnogi su dobili druge funkcije, prije svega za tzv. seoski turizam (što bi se u ovom slučaju trebalo zvati »salašarski turizam-čarde«) i tako vlasnicima donose i izvjesne prihode i mogućnost življenja i rada. U prošlim brojevima pisali smo o dvije futurističke vizije naselja budućnosti (koje imaju veze i sa salašima). Jedna se vezuje uz ime **Okitoviča** u nekadašnjem SSSR-u, njegova teorija se naziva i »dezurbanizacija«, a drugi, futurističko-utopijski model, vezuje se uz ime poznatog graditelja iz Sjedinjenih američkih država **Franka Lloyda Wrighta**, koji je svoje naselje budućnosti nazvao »Broadacre«. U oba »predviđanja« kičmu ovih budućih naselja čini razvijena mreža lokalnih i regionalnih putova. Ova dva »vizionara« (naravno, ne samo oni) potpuno su bili u pravu, lokalni i regionalni puto-

Moj salaš, moja tvrđava

vi, mostovi i vijadukti postali su sastavni dio pejzaža svake zemlje. Konje su zamijenili automobili i kamioni (istina da oni više onečišćuju okoliš nego što su to činili konji), ali današnja »moderna familija« je nezamisliva bez automobila, koji su najčešće s pet sjedišta prilagođeni (nažalost) malim obiteljima. Oni koji imaju petero ili više djece moraju kupiti kombi ili mini bus, što znači da je i ovaj problem rješiv. No, da se mi vratimo salašima.

NAJSTARIJI OBLIK STANOVANJA U NIZINI

Salaši su najstariji oblik stanovanja u nizini otkad je čovjek počeo živjeti na stalnim mjestima boravka. Sama riječ na mađarskom jeziku (szállás) znači »privremeno boravište«, u pisanim dokumentima spominje se prvi puta u XIV. stoljeću i vezana je uz Kumane, koji su zadržali svoj prvobitni način boravka. U suvremenoj mađarskoj literaturi ovi oblici stanovanja zovu se »tanya« što pak potiče od slavenske riječi; stanovati, (s)tanja. Ovaj pojam u širu uporabu ulazi u XIX. stoljeću kada su nasta-

li najveći gradovi sa stalnim salašima, nazvani »tanyás városok« (npr. Subotica, Kecskemét, Sombor). Poznajemo pojedinačne, grupne i ušorene salaše. Salaši imaju dvostruku funkciju: oni su mjesto rada (stoka, živina, vrt, voćnjak), ali i stalnog boravka, slično kao zanatlijske kuće u srednjovjekovnim i kasnijim gradovima. Na »salaškom kompleksu« pokraj kuće za stanovanje bile su smještene i razne štale »korlatima«, kao i objekti za skladištenje poljoprivrednih proizvoda, kočija i alata. Oko salaša nalazila se i mala šuma, koja je imala višestruku funkciju: služila je kao obrana od vjetrova, drvo je bilo ogrjevn i građevinski materijal, a u njima su se gnjezdile korisne ptice pjevačice, koje su umjesto pesticida uništavale razne štetočine. U minula dva stoljeća uz salaše su bila vezana dva specifična objekta: čarda i salašarska škola, najčešće i s kućom učitelja. Čarda je služila kao sastajalište pastira, čobana i muškaraca koji su ljeti radili u poljima, ali i kao svratište putnicima, trgovcima. »Narodni ples čardaš«, s ovim objektima nema veze. Ovaj ples su »izmislili« ugarski plemići i građani, protivnici

Habsburgovaca, i njegovo plesanje na balovima smatralo se izrazom otpora, kao kontrateža valcera. Tek kasnije se čardaš iz balskih dvorana »preselio u narod«. Isto tako romantici pripadaju i priče o bečarima i čardama.

MALI POLJOPRIVREDNIK

Wright, pišući o budućem Broadacru, kaže: »novi 'mali poljoprivrednik' ima skoro u svim oblastima mnogo manje potrebe, a mnogo više prednosti nego onda kad je, obrađujući prostrano dobro, vjerovao da je 'veliki'. On više nema potrebe za prostranim površinama, glomaznim strojevima ili mnogobrojnim zgradama za opremu. Ali sada su mu potrebni vlastita mala radionica i moderno oruđe... njegove životinje su smještene na nekoliko koraka; do njegovog automobila ili kamioneta se može doprijeti neposredno iz njegove kuće, otvarajući vrata jedne garaže«. On smatra da je potrebno objedinjavanje ovih poljoprivrednika (mi bismo rekli trebaju se udruživati), kako bi raspodjela (proizvoda) bila neposredna. »Iz tvornice ili poljoprivrednog dobra u porodicu ova formula prestaje biti obična parola«, kaže on i predviđa da će se zgrade uzdizati slobodno uronjene u zelenilo. Možemo se zapitati: zar naši salaši nisu bili ono o čemu je Wright samo »sanjao«? S današnjim dostignućima tehnike (solarna energija, mobiteli, rad preko interneta itd.), sa suvremenim putovima... život na salašu koji je okružen zelenilom može biti daleko ugodniji nego u gradu, a i sa stanovišta ekologije zeleni salaši mogu postati jedinice za očuvanje prirode i okoliša.

JOSIPA DEVIĆ, AUTORICA TEKSTA HIMNE SUSRETA HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI VUKOVAR 2017.

Pedesetak uglazbljenih tekstova

Nedavno objavljeni rezultati natječaja Đakovačko-osječke nadbiskupije za himnu Susreta hrvatske katoličke mladeži u Vukovaru bili su povod našem razgovoru sa Subotičankom **Josipom Dević**, autoricom teksta prvonagrađene pjesme *Krist, naša nada* koja je proglašena službenom himnom Susreta hrvatske katoličke mladeži Vukovar 2017.

Susret hrvatske katoličke mladeži je susret na nacionalnoj razini, događaj koji se odvija svake druge godine. Prošli je bio 2014. u Dubrovniku, na kom je, po službenim podacima, sudjelovao oko 50.000 mladih vjernika. Kao što je poznato, ovaj put susret se pomiče za godinu dana, tj. na 2017. zbog Svjetskog susreta mladih katolika koji će se održati u Poljskoj ove godine.

Na susretu u Dubrovniku 2014. godine objavljeno je da će sljedeći susret mladih biti u Vukovaru. Kako je to izgledalo?

Da, praksa je da na završetku susreta, na zajedničkom svečanom misnom slavlju biskupi objave gdje će, u kojem hrvatskom gradu, biti idući susret mladih. Kako su na susretima prisutni mladi vjernici iz svih krajeva Hrvatske to je je uvijek iznimno emotivan trenutak. Mladi iščekuju objavu, priželjkuju čuti ime svog grada, a odabir se drži u tajnosti do same objave kada mladi sudionici susreta kao predstavnici odabranog grada, biskupije, preuzimaju križ kao budući domaćini i odnose ga u svoj grad, župu gdje ostaje do samog susreta. Kako je Vukovar grad posebnog pijeteta, spomen njegovog imena izaziva uvijek posebne osjećaje, tako je i objava njega kao domaćina izazvala posebno oduševljenje kod mladih iz cijele domovine.

Pobijedili ste na natječaju za himnu sljedećeg susreta. Tko su sve autori i izvođači pjesme?

Odabrana nadbiskupija i ured za mlade pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji raspisuju natječaj koji je, u ovom slučaju, objavljen u travnju ove godine. Tako su Đakovačko-osječka nadbiskupija i Ured za mlade HBK raspisali natječaj za izbor himne Susreta hrvatske katoličke mladeži, koji će se pod geslom *Krist, naša nada* (usp. 1 Tim 1, 1) održati 29. i 30. travnja 2017. u Vukovaru. Tekst pjesme *Krist, naša nada* koja je pobijedila na natječaju je moj autorski rad, dok su glazbu i aranžman radili **Adrijana Baković** i **Viktor**

Kesler. Vokale na demo snimci otpjevali su **Adrijana Baković** i **Zvonimir Kalić**, dok je u dogovoru da će prateće vokale pjevati **VIS Damjan** iz Vukovara.

Je li konkurencija bila jaka?

Ne volim govoriti o konkurenciji kada je duhovna glazba u pitanju, ali kako svaki natječaj stvara ozračje natjecanja, onda je neminovno govoriti i o konkurenciji. Ono što znamo je da je na natječaj pristiglo sedam radova, a od mogućih 50 bodova naša skladba osvojila je 46.

Može li se ova pjesma već sada negdje čuti?

Osvojivši prvo mjesto skladba kao himna postaje vlasništvo nadbiskupije. Mi ju kao autori, u dogovoru s nadležnima, trebamo dovršiti, a onda slijedi promocija kada se pjesma službeno predstavlja, te se note i tekst prosljeđuju svim župama u Hrvatskoj kako bi ju mladi mogli naučiti do samog susreta.

Vi ste pisali i himnu SHKM Dubrovnik?

Da, tada natječaj nije uspio. To ujedno govori i zašto je samo sedam prijavljenih na ovom natječaju. Napisati himnu iziskuje određeni tekst dok glazba mora pratiti osjećaje mladih, ali i određene predispozicije. Naime, tada ni jedna od pristiglih skladbi nije zadovoljila uvjete natječaja i onda sam od dubrovačke nadbiskupije dobila poziv i upit bih li pokušala. Tako je nastala himna *Na slobodu pozvani*. Međutim, osim ove himne tu su i himne *Bonofesta* *Ovdje se pjeva Bogu*

na slavu, Marija festa Majko tebi pjevamo, Mreža ribara pjesma koja je nastala kao dar mladih istočne Slavonije i Vojvodine, izvedena u Zagrebu na trgu prigodom posjeta Svetog oca Hrvatskoj.

Pisali ste za više izvođača duhovne glazbe?

Da, do sada je uglazbljeno nešto više od pedesetak mojih tekstova. Izvođača je više, uglavnom su to poznata imena duhovne scene.

Više puta osvajali nagrade?

Voljela bih kada festivali duhovnih pjesama ne bi bili natjecateljskog karaktera ali, to je ipak do organizatora, a mi, točnije i izvođači, koji se prijavljuju, ipak moramo poštivati određene uvjete i Bogu hvala na svemu što je s tim došlo, pa i na nagradama.

Od kada pišete?

Pa od osnovnoškolskih dana. Tada sam započela i nadam se da će moja ljubav prema pisanoj riječi trajati još dugo.

Osim pjesama što je još na popisu Vaših autorskih djela?

Osim duhovnih pjesama, tu je i poezija drugih žanrova, pjesme koje izvode izvođači svjetovne glazbe, a od objavljenih radova istaknula bih knjižicu *Križni put mladih* koja je nastala u suradnji s mladima župe Isusovo Uskrsnuće u Subotici. Zatim, tu su igračkari koji su se izvodili više puta, ne samo u Subotici. Pišem i kratke priče, razmišljanja na aktualne teme današnjice, a suradnica sam i jedne hrvatske škole u Americi, te za njihove potrebe pišem tekstove kroz školsku, ali i liturgijsku godinu.

Planovi?

Želje kao želje postoje, ali planovi.. Ima jedna meni draga izreka: »Ljudi planiraju, Bog određuje« ili još simpatičnija »Ljudi planiraju, a Bog se smiješi«. Znam sebi, ali i Bogu reći – *O, kako bih to voljela...* Naravno, treba se truditi ostvariti svoje snove, dati sve najbolje od sebe, ali ipak znati prihvatiti Njegovu volju kada nije po našem.

Poruka?

Hm, kome? Tko voli slušati savjete? Mogu samo reći svoja iskustva, a to je da je život veliki dar, da može biti čudesan, da na sebi treba puno raditi, izgrađivati se kao osoba, te da su dobri i lijepi snovi ostvarivi. Treba se samo usuditi probati.

Antonija Dević

IN MEMORIAM

Poslije duge i teške bolesti,
1. siječnja u svojoj 74. godini
preminuo je

MILIVOJ PRČIĆ

1942. – 2016.

odvjetnik u mirovini

Pokopan je 2. siječnja u obiteljskoj grobnici na Bajskom groblju u Subotici

POČIVAO U MIRU

Obitelj

Posljednji pozdrav

MILIVOJU PRČIĆU

(Subotica 1942.
– Subotica 2015.)

osnivaču i višegodišnjem visokom dužnosniku DSHV-a. Vaše hrabro držanje, mudri postupci i posvećenost pozivu svijetli su zalag svima nama! Pokoj vječni daruj mu Gospodine.

Demokratski savez Hrvata
u Vojvodini

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Na početku svake nove godine ljude preplavljuju različite emocije. Neki se raduju u nadi da će biti bolje nego što je bilo prije, neki su ispunjeni strahom i pesimizmom u ovim teškim vremenima, neki su prepuni odluka smatrajući ulazak u sljedeću godinu novim početkom i u svom životu. U takvom ozračju liturgija se vraća Isusovom rođenju i u središte stavlja novi početak za čovječanstvo, početak života Sina Božjeg u liku čovjeka rođenog od žene (usp. Lk 1, 16-21).

PUNINA VREMENA

Na prvi dan nove godine koji, iako u tijeku vremena ne predstavlja ništa posebno, nego je još jedan u nizu dana, a kojem ljudi daju veliko značenje, evanđelje nas podsjeća na početak koji znači početak spasenja za cijeli svijet, a kojeg Pavao naziva puninom vremena (Gal 4,4). Tako kao kršćani, kao oni koji vjeruju u Isusa Krista, na početku godine preko Pisma kroz liturgiju otkrivamo da je kršćanski početak punina vremena. Ovaj početak ne proizlazi iz ljudske volje, niti se može vezati za ovozemaljsku prolaznost, nego iz Božje ljubavi prema čovjeku kojem je pokrenuto njegovo djelovanje. Time Bog prolaznom vremenu daje puninu i objavljuje se u punini u svom Sinu rođenom od žene koja Božjom milošću postaje Bogorodica. Marija kao jedna od djevojaka, naoko ista kao svaka

Započeti godinu s Kristom

druga djevojka, stoji na početku punine vremena kao suradnica Božja, koja otvorena srca prihvaća njegovu volju i stavlja se na raspolaganje svome Stvoritelju. Kao takva postaje uzor vjere i poniznosti, a njezina je suradnja s Bogom čini Božjom majkom, te prvi dan nove godine slavi Svetkovinu Marije Bogorodice.

Kroz evanđelje i svetkovinu kojom započinje svaka godina Crkva nas podsjeća da je pravi početak jedino u Bogu, a Marija nije samo naša moćna zagovornica pred svojim sinom nego i primjer vjerskog života, primjer pouzdanja u Boga. Kroz njezin život vidimo da Bog od nas traži nove početke, koji ne isključuju strah, ne obećavaju lakoću, već podrazumijevaju žrtve i napore, ali pristanak na njegovu volju i stalna suradnja s njim obećava njegovu blizinu i vječnu nagradu. Stoga na početku godine među svoje odluke na prvo mjesto stavimo i odluku da ćemo se truditi biti poput Marije, jer »početak nove godine, novog vremena s Bogom, nosi poziv da se u ovoj godini ugledamo u Mariju: da poput nje u svojim srcima, a srce je u Svetome pismu nutarnje čovjekovo središte, prebiremo sve ono što nam Bog daje po svome Sinu.«

SVE POČINJE OD POJEDINCA

U današnja vremena ispunjena nepravdom, grubošću, nedostatkom sućuti i milosrđa, zbog čega je početak nove godine mnogima tjeskoban, upiranje pogleda u novorođenog Sina Božjeg i pastire kao prve glasnike njegova rođenja (usp. Lk 2, 16-21) poziva vjernike da novu godinu započnu s Isusom i poput pastira

ra budu glasnici ovog radosnog događaja. Izgovor kako pojedinac ne može promijeniti svijet nije prihvatljiv niti može biti opravdanje za odbijanje zadatka koji stoji pred svakim kršćaninom. U odnosu na svijet što je bila nekolicina pastira koja je posjetila novorođenog Božjeg Sina, ili što su predstavljala tek dvanaestorica ribara koje je Isus uzeo za svoje učenike? Iako su bili tek neznatna skupina skromnih ljudi, i jedni i drugi postali su važni glasnici Božje poruke upućene svijetu po njegovom Sinu.

U svom javnom djelovanju Isus se uvijek obraćao čovjeku pojedincu, pozivao ga na promjenu života i na nasljedovanje. On je to uspoređio s kvascem, kojeg je dovoljno malo jer ima veliku preobražajnu moć. Tako je poruka evanđelja bila uspješna gdje god je našla pojedinca spremnog da je prihvati. Pojedinačnim prihvaćanjem evanđelja kršćanstvo je uskoro zavladało dotad poganim Rimskim Carstvom. I kroz povijest Crkve, kada su joj trebale obnove, promjene su uvijek dolazile od pojedinaca zahvaćenih duhom evanđelja.²

Na početku ove godine Bog traži pojedince koji će prihvatiti evanđelje, koji će biti kršćanski kvasac ovog svijeta. Svijetu trebaju glasnici radosne vijesti, oni koji će podsjetiti ljude da je Bog s njima, koji će to pokazati svojim ponašanjem prema nevoljnicima. Bog traži suradnike kakva je bila Marija, hrabre i pune vjere, spremne na žrtvu za Boga i čovjeka. Zato dopustimo da nas zahvati evanđelje, dozvolimo Bogu da kroz nas i po nama djeluje u svijetu, odlučimo da ćemo u novoj godini biti glasnici radosne vijesti, oni koji će mijenjati svijet.

MINI INTERVJU: JOVANA GROMOVIĆ, GIMNAZIJALKA IZ MONOŠTORA

Mlada, a već uspješna spisateljica

Jovana Gromović učenica je prvog razreda društvenog smjera Gimnazije *Veljko Petrović* u Somboru. Manje od četiri mjeseca, koliko je dugo u gimnaziji, Jovani je bilo dovoljno da osvoji dvije nagrade na literarnim natjecanjima. Na natjecanju koji je u povodu obilježavanja 143. obljetnice raspisala gimnazija, Jovana je osvojila treću nagradu. Nije dugo prošlo a Jovana je osvojila još jedno priznanje, ali ovoga puta na Međunarodnom natjecanju *Golubić* na kome se, u okviru manifestacije *Veljkovi dani* bira najbolja priča mladih autora. U konkurenciji 340 radova Jovana je izborila prvo mjesto, što znači da će Gradska knjižnica Sombor naredne godine tiskati njenu knjigu. Nekoliko dana poslije toga

Jovanu sam sreća na Božićnom koncertu u Monoštoru gdje je bila u ulozi voditeljice.

Za kratko vrijeme dvije nagrade, kako si doživjela te uspjehe?

Naravno da su me obje nagrade obradovale. Na natjecanju koji je objavljen u povodu obilježavanja obljetnice naše škole meni je pripala treća nagrada, ali su prvo i drugo mjesto osvojile dvije profesorice, tako da sam veoma ponosna na to svoje treće mjesto. A *Golubić* je stvarno poseban, jer riječ je o nagradi s međunarodnog natjecanja i nisam mogla vjerovati da sam ja ta kojoj je dodijeljeno tako značajno priznanje.

Oni koji te poznaju nisi iznenađeni, jer si ti već objavila knjigu poezije. Ovoga puta okušala si se u prozi, vidimo uspješno, pa od kuda sada taj izlet u drugi književni izričaj?

Volim pisati i sastave, ali nisam ih do sada objavljivala. Kada nas je profesorica srpskog na satu informirala o raspisanom natjecanju odlučila sam napisati sastav i poslati ga. Opisala sam jedan istinit događaj, išla je priča onako iz srca, ali iskreno nisam očekivala da ću osvojiti nagradu.

Zahvaljujući ovoj nagradi naredne godine, za *Veljkove dane* Gradska knjižnica *Karlo Bjelicki* treba tiskati ti knjigu. Velika je zadaća sada pred tobom. Kako odgovoriti tom izazovu?

Spremljenog materijala već imam. Zamisao mi je da to bude knjiga priča i da uz svaku priču bude vezana neka fotografija, a naravno biće tu i pjesama. To je za sada samo razmišljanje, ali imam još vremena da odlučim kako će to na kraju izgledati.

Pišes li i dalje pjesme i hoće li biti novih promocija tvoje prve knjige?

Naravno da pišem, a što se tiče promocije plan je da uskoro knjigu predstavim u školi u Stapar. Oko pol godine aktivna sam članica *Bodroga*, ali uz školske obveze, još uvijek sve stižem.

Z. V.

IGRA

Carcassonne

Igra u kojoj igrači vuku i postavljaju pločice s južno-francuskim srednjovjekovnim krajolikom. Na pločici se može nalaziti grad, cesta, samostan, pašnjak ili neka kombinacija navedenog, a pločice se moraju postavljati jedna pokraj druge tako da gradovi, ceste i ostali elementi budu spojeni. Kad postavi pločicu, igrač odlučuje hoće li postaviti figuricu svoje boje na odabrano područje: u grad kao viteza, na cestu kao razbojnika, u samostan kao redovnika ili na pašnjak kao pastira. Kad se sve pločice postave, slijedi bodovanje u kojem postavljene figure donose vlasnicima bodove.

Broj igrača: 2-5

Vrijeme za igru: 45 minuta

Dob: 8+

KARAKTERISTIKE IGRE

Igra vrlo jednostavnih pravila, pa je pogodna i za mlađe igrače

Razvija strategiju i zapažanje

Postoji i mnogo proširenja za igru

ZNAČAJKE

Tipovi igre: Obiteljske igre

Kategorije igre: Srednji vijek

Mehanike igre: Kontrola područja, Postavljanje pločica

Jezična ovisnost: Nema bitnog teksta

TV PREPORUKA

NEDJELJA 10. SIJEČNJA HRT1 20.05

Armin, hrvatsko- bosanskohercegovačko- njemački film

Sredovječni *Ibro* (E. Hadžihafizbegović) i njegov sin *Armin* (A. Omerović) autobusom putuju iz malog mjesta u Bosni i Hercegovini u Zagreb. Tijekom puta Ibro je jako uzbuđen – sa svima razgovara, hvali se sinom. Arminu, trinaestogodišnjaku, zbog toga je neugodno i moli oca da se prestane tako ponašati. Međutim, Ibro želi svima obznaniti da vodi sina u Zagreb na audiciju

za film koji snima njemački redatelj (J. Munchow)... Film je snimljen 2007., a osvojio je desetak relevantnih nagrada među kojima su: *Zlatna arena* za najbolji scenarij, *Zlatna arena* za najbolju glavnu mušku ulogu (E. Hadžihafizbegović), nagrada filmskih kritičara *Oktavijan* u Puli, nagrada *Vladimir Nazor* (2008., Zagreb), *Grand prix* Festivala mediteranskog filma u Bruxellesu, posebno priznanje *Zlatno sidro* u Haifi, najbolji redatelj na festivalu u Rabatu, nagrada *FIPRESCI* za najbolji strani film u Palm Springsu, nagrada *East West* za najbolji film u Karlovym Varyma te nagrade u Durbanu, Sofiji i Herceg Novom.

Trajanje: 81 min.

Uloge: Armin Omerović, Emir Hadžihafizbegović, Barbara Prpić, Daria Lorenci, Jens Munchow

Scenarij: Ognjen Sviličić

Režija: Ognjen Sviličić

8. siječnja 2016.

VRIJEDI PROČITATI

MIROSLAV PENDELJ

Školjka koja govori

Opus Miroslava Pendelja broji niz dramskih tekstova i scenarija. Profilirao se, prije svega, kao pisac za djecu. Školjka mu, dakle, nipošto nije prvo djelo no prvi je roman za djecu, tj. za »bivšu djecu takozvane odrasle«, kako autor sam ističe u podnaslovu. Školjka je pisana hrvatskim standardnim jezikom, a kako dolazi »iz pera« nekoga tko živi na podneblju Srbije (dakle izvan državnih granica

Republike Hrvatske) koncept svijeta koji donosi u djelu, iako djelomice građen i na zajedničkom kulturnom naslijeđu domicilne države, u većoj je mjeri proizvod svjetskih suvremenih mijena i podneblja na kojemu živi te je u tom smislu bliži svojim čitateljima nego što bi to bio netko drugi. Kada govorimo o ovom romanu za djecu, iako prvi u autorovu

opusu, važno je napomenuti da je riječ o »zrelom rukopisu koji funkcionira kao koherentna cjelina«, a pitanja koja pričom otvara mogli bismo nazvati egzistencijalnim.

M. Balažev

PJESMA ZA DUŠU:

Zima je Colonia

U parku na klupi sam sjedila
i o nečemu razmišljala
večer se s neba spustila
u moje oči pune zvjezdica

I ja se ne bih sjetila
da mi nije jedna pahulja
niz obraz kanula
i sjećanja probudila

Ref.

Zima je, zima je hladna
kao i one godine
kad smo si rekli zauvijek zbogom,
jer ljubav je riječ koja nedostaje

Zima je, zima je hladna
kao i one godine
kad smo si rekli zauvijek zbogom,
ljubav u nama više ne stanuje

U parku na klupi sam sjedila
i o nečemu razmišljala
ni traga ni glasa o tebi
nisam čula vec stoljećima

I ja se ne bih sjetila
da mi nije jedna pahulja
niz obraz kanula
i sjećanja probudila
Ref.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 08. do 14. siječnja

8. SIJEČNJA 1777.

Subotičke izaslanike, vijećnike **Petra Josića** i **Šimuna Perčića** sačekale su u Beču nepovoljne vijesti. Na sjednici Kraljevskog namjesništva i Komore Ugarske nepovoljno je ocijenjeno nastojanje varoši Svete Marije (Subotice) da dobije status slobodnog kraljevskog grada, budući da u njenoj blizini već postoje dva takva grada – Sombor i Szeged – stoga Subotica nema uvjete za dalji društveni i gospodarski razvoj.

8. SIJEČNJA 1911.

Umro je **Gyula Dudás**, prosvjetni djelatnik, doktor znanosti, publicist, urednik somborskog tjednika *Bácska*, ali i velike Opće monografije Bačko-bodroške županije. Posebno značajno njegovo djelo *Bunyevácok története* (Povijest Bunjevaca), te prikaz o bačkim, među njima i bunjevačkim plemenitašima. Rođen u Senti 19. rujna 1861.

8. SIJEČNJA 1985.

U jutarnjim satima je na Paliću izmjerena temperatura zraka minus 25 stupnjeva Celzija. Subotica je bila grad sa najnižom temperaturom u zemlji. Polarna zima prouzročila je višednevni zastoj u radu tvornica, poduzeća i ustanova.

9. SIJEČNJA 1842.

Priopćeni su podatci o popisu žitelja Subotice u prethodnoj godini. Grad je imao ukupno 31.272 stanovnika, ili: 75 liječnika, učitelja i činovnika, 1.312 građana i obrtnika, 818 seljaka, 3.843 želira (nadničara) i vrtlara, te 9.629 muškaraca i 15.595 žena.

9. SIJEČNJA 1945.

Umro je **Mijo Mandić**, prosvjetni djelatnik, nacionalni borac za uvođenje materinskog jezika u subotičke škole, pisac udžbenika, publicist, pokretač i dugogodišnji urednik bunjevačkog *Nevena*, što ga pokreće 1884., čelnik Gradske knjižnice i počasni građanin Subotice. Rođen je u Kačmaru 12. studenoga 1857.

9. SIJEČNJA 2004.

Iznenada umro rvač **Refik Memišević**, zaslužni sportaš Jugoslavije, svjetski šampion (1981.), osvajač srebrne kolajne na Olimpijadi u Los Angelesu (1984.), višekratni reprezentativac, u četiri navrata nosila titule Sportaša godine (1977., 1981., 1984., 1985.), te drugih visokih priznanja.

10. SIJEČNJA 1780.

U nazočnosti izaslanika Kalačkog kaptola, kanonika **Antuna Grašalkovića**, drugog podžupana Bačko-bodroške županije, **Antuna Pijukovića**, te domaćih i uglednika sa strane, započelo je uvođenje u posjed Slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolos, tj. Subotice (Szabadke).

10. SIJEČNJA 1931.

U Zaječaru, gdje je bio uposlen kao carinik, umro je subotički spisatelj i novinar **Pavlo Bašić Palković**. Pripovijetke je najčešće pisao bačkom bunjevačkom ikavicom. Suradivao je u *Subotičkim novinama*, *Nevenu*, *Subotičkoj Danici*, *Ilustriranim cetinjskim novinama* i dr. Zastupljen je u *Antologiji proze bunjevačkih Hrvata* **Geze Kikića**. Rođen je 1. listopada 1875.

11. SIJEČNJA 1767.

U Subotici je rođen **Pavlo Sučić**. Školovao se u rodnom gradu, filozofiju je učio u Budimu, a bogosloviju u Egeru (hrv. Jegar, srp. Jegra, njem. Erlau, lat. Agria). Bio je kapelan u Krnjaji, Monoštoru, Čataliji, Karavukovu, Bukinu, Kalači i Subotici. Kanonikom je imenovan 1815., biskupom stolno-biogradskim 1827; a tri godine kasnije postaje đakovački biskup. Pisao je govore, propovijedi i bio jedan od najvećih bibliofila svoga vremena. Umro je 13. travnja 1834. u Đakovu.

11. SIJEČNJA 1999.

Savezno ministarstvo pravde upisalo je u svoj registar Hrvatsko akademsko društvo i time dalo suglasnost na njegovu djelatnost. Prvi predsjednik ove novoutemeljene hrvatske udruge bio je mr. sc. **Josip Ivanović**.

12. SIJEČNJA 1882.

Na novoj regulacijskoj karti grada Subotice označeni su mlinovi (suvače) i ostali najznačajniji objekti poput: Franjevačke crkve sa samostanom, Pravoslavne crkve sa školom, kapela Svetog Roka, spomenik Svetog Trojstva, Kalvarija, Gradska vijećnica, stup srama, tržnica, školska zgrada, gradska gostionica, barutana, Rogina bara, kanal u Mlaci i drugi lokaliteti.

12. SIJEČNJA 1970.

Nezapamćeno jaka i dugotrajna snježna vijavica nanijela je velike štete. Pod teretom snijega i od udara ledenog vjetrova srušeno je dvadesetak kuća na području subotičke općine.

13. SIJEČNJA 1888.

U Kalači je umro biskup **Ivan Antunović**, vođa narodnog preporoda bunjevačkih i šokačkih Hrvata, plodan publicist, urednik i nakladnik, romanopisac i pripovjedač. Zalagao se za stranu emancipaciju svojih sunarodnjaka, njihovu duhovnu, kulturnu, jezičnu, obrazovnu, političku i društvenu obnovu i ravnopravnost sa drugim narodima. Začetnik je i sa svojim brojnim suradnicima i sljedbenicima, nositelj preporoda bunjevačkih Hrvata u Podunavlju sedamdesetih i osamdesetih godina XIX. stoljeća. Rođen je u Kunbaji 19. lipnja 1815.

14. SIJEČNJA 1945.

Zbog navodne nestašice papira i drugih posljedica rata, u tek oslobođenoj Subotici prestaje izlaziti dnevnik *Radio vijesti*, pisan standardnim hrvatskim jezikom i tiskan latiničnim pismom. Pokrenut je 19. listopada 1944.

14. SIJEČNJA 1972.

Započelo je ispuštanje vode iz jezera Palić. Time je označen početak višegodišnjih radova na čišćenju i obnovi jezera, koji su okarakterizirani »pothvatom stoljeća«.

14. SIJEČNJA 1975.

Umro **Vilim Harangozo**, legenda stolnog tenisa. Bio je osmerostruki prvak Jugoslavije, a na Svjetskom šampionatu u Londonu 1954. u paru sa Zagrepčaninom **Žarkom Dolinarom** osvajaju prvo mjesto. Godinu dana kasnije njih dvojica zauzimaju drugo mjesto u Utrechtu.

Slika iz ambetuša

Andrija Mazić, gornji red četvrti s lijeva na desno, 1918. godine

Ove slike se sjećam kao dijete. Visjela je na zidu u »ambetušu« kuće mojeg susjeda **Andrije Mazića** u Gundulićevoj ulici, broj 24, u Subotici. Bač Andrija je kao devetnaestogodišnjak na slici, s lijeve strane četvrti u gornjem redu, u društvu hrabrih mladića domoljuba 1918. godine. S njim sam se ja, kao dijete iz kasnih pedesetih godina, volio sretati jer je bio pun priče o životu u Subotici i o Bunjevcima.

PRIČE O SLAVNOJ PROŠLOSTI

On je, naime, sredinom pedesetih godina prošlog stoljeća volio djeci koja su se okupljala oko njega na ulaznim stepenicama u njegovu kuću pričati priče o životu i običajima u (za nas) stara vremena, o Subotici, njezinoj ljepoti, značenju i važnosti, o Bunjevcima i njihovoj slavnoj prošlosti od dolaska u Bačku.

U studenom 2015. navršila se 97. obljetnica od završetka Prvog svjetskog rata, pa sam se u povodu toga sjetio i ove slike. Slika je naime bila uokvirena i visjela na vidljivom mjestu podužeg »ambetuša«. Bač Andrija mi je u to vrijeme kao dječarcu pričao o njoj, no, moram priznati da kao dijete nisam baš puno mario za njezinu pravu važnost. Sliku sam zapravo u njezinu potpunom značenju razumio tek kasnije u životu kad sam u mladenačkoj dobi čitao *Povijest Hrvata u Vojvodini*, listao časopis *Neven* i drugu literaturu, našao sam gdje piše: »bunjevački rodoljubi i starješine Pučke kasine sazovu narodnu skupštinu na dan 10. novembra 1918. u kavanu Hungarija (sada Lifka) da učine konac ugarske vladavine u Subotici stavivši time na kocku svoj imetak pa i život. Na zarečeno vrijeme se pred *Hungarijom sabra* oko 10.000 naroda pod velikom svilenom hrvatskom zastavom«.

HRVATSKI BARJAK

Povjesničar dalje opisuje raspoloženje koje je toga dana vladalo u gradu. Naime, omladinac **Gavro Čović** sa skupinom svjesnih bunjevačkih mladića, koje je pratio veliki broj ljudi, pronio je hrvatsku zastavu ulicama grada. U *Hungariji* je tada zasjedala skupština na kojoj je govorio msgr. **Blaž Rajić** o kraju rata i porazu Njemačke i Austro-Ugarske. Na istoj sjednici su donešene i važne odluke, kao: pravo na samoodređenje naroda, odredba o zaštiti jezika i ostale odluke o nacionalnim pravima. Borba da Subotica nakon sloma Austro-Ugarske ne ostane u Mađarskoj nego da uđe u novu južnoslavensku državu, uspjela je. Nakon tih burnih događaja, skupina omladinaca je, da bi pokazala kako je u Subotici prešao mađarski suverenitet, pronijela ponovno hrvatsku zastavu ulicama grada i izvjesila je čak na vrh tornja gradske kuće.

Ti hrabri omladinci, koji su tog dana 10. studenog 1918. godine istakli zastavu, prikazani su na ovoj slici za trajnu uspomenu: u gornjem redu s lijeva na desno: **Stipan Vidaković**, **Andrija Kujundžić**, **Lazo I. Ivandekić**, **Andrija Mazić** i **Gabor Čović**. U donjem redu su: **Remija Miljački**, **Andrija Čakić**, **Lajčo Vidaković**, **Geza Perčić** i **Vinko Orčić**. Nakon ovog slikovnog i opisanog izvještaja postaje potpuno jasna prava vrijednost, ne samo ove slike, već puno više i sam pothvat omladinaca u ono doba. Postalo mi je jasno također zašto je bač Andrija držao ovu sliku na vidljivom mjestu na zidu u ulaznom »ambetušu« svoje kuće.

Lajčo Perušić

Literatura:

Pekić, Petar: *Povijest Hrvata u Vojvodini*, Zagreb 1930. g.;
Historijski arhiv Subotica, *Ex Pannonia*, br. 15-16, pp. 5-9; Subotica 2012. g.
Časopis *Neven*, 17.10.1918. g.

BOŽIĆ U OŠ IVAN MILUTINOVIĆ I MATKO VUKOVIĆ U SUBOTICI

Radionica, vašar, koncert, podjela božićnjaka...

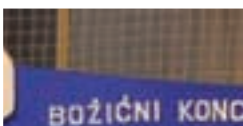
Posljednji tjedan prije božićnih blagdana i početka raspusta bio je izuzetno užurban i bogat aktivnostima u OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici. Sve je bilo u božićnom duhu u pripravi za ovaj najradosniji kršćanski blagdan. Planirano je uglavnom i ostvareno, a rezultati su vidljivi i za svaku pohvalu.

Svi odjeli na hrvatskom jeziku ove škole sudjelovali su u radionici izrade božićnjaka koji je bio i natjecateljskog karaktera. U pomoć su im priskočile i njihove majke, tete, bivše i sadašnje učiteljice i nastavnice kao i druga ženska čeljad, a uradci koji su nastali u dječjim rukama ispečeni su u školskoj kuhinji. Naravno, svi božićnjaci su izloženi na božićno-novogodišnjem vašaru koji je priređen 21. prosinca. No, oni

nisu bili jedini eksponati, bilo je tu još i mnoštvo drugih božićnih ukrasa i kolača koji su se mogli kupiti po simboličnim cijenama. Božićnjaci se ipak nisu prodavali, jer su kasnije podijeljeni kao darovi svojim suradnicima, kao primjerice nama, točnije *Hrvatskoj riječi*, ali i Gradskoj knjižnici, te još nekim institucijama u gradu. Lijepa gesta.

Ne zaboravimo i fantastičan božićni koncert u ovoj školi, a održan je u dvorani za fiskulturu 22. prosinca. Tamburaši, zbor nižih i viših odjela, solisti, instrumentalisti... bilo je prekrasno kao i sve ostale aktivnosti koje smo samo kratko naveli kako bi bilo dovoljno mjesta za fotografije.

Uživajte.

Priredba učenika škole

Učenici OŠ *Matko Vuković* iz Subotice su i ove godine priredili tradicionalnu božićnu priredbu kojom su obilježili kraj prvog polugodišta i adventa, ali i najavili dolazak Božića,

najradosnijeg obiteljskog blagdana. Prisutni u dvorani za fiskulturu imali su nesvakidašnji ugođaj. Osim sad već obveznog igrokaza, bilo je tu i pjesama i plesa, što se može vidjeti i na fotografijama.

Božićni igrokaz u Plavni

Božićne jaslce, naziv je glazbeno-scenskog prikaza Rođenja Kristova i događanja koja su potom uslijedila, koji su mali Matoševci izveli neposredno prije mise polnoćke, 24. prosinca, u župnoj crkvi sv. Jakova u Plavni.

Igrokaz je priredila i režirala *Kata Pelajić*, predsjednica HKUPD-a Matoš, a u uvježbavanju programa pomagale su joj **Marica Andrić**, **Ilona Gurić** i majke sudionika, koje su kreirale scenografiju i kostimografiju. Glazbeni dio pripremili su i uradili **Andrija Kovač** i **Ljiljana Bikić**. Djeca su gotovo besprijekorno naučila svoje uloge, a prekrasna kostimografija i sadržaj igrokaza oduševili su župljane. Dobro je što je predstava upriličena neposredno prije polnoćke te su i brojni gosti mogli uočiti pozitivnu i korisnu suradnju između mjesne kulturne udruge i župne zajednice.

Z. P.

PETAK
8.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:27 Velika obitelj, serija
 10:20 Najljepše europske planinarske staze, dokumentarna serija
 11:15 Riječ i život: S nadom u novu godinu
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:00 Normalan život
 14:45 Znanstveni krugovi
 15:10 Raj, serija
 16:00 Najduži dan: Modne dizajnerice, dokumentarna serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:10 Manjinski mozaik
 18:30 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Tootsie, američki film
 22:00 Uvijek kontra, talk-show
 22:50 Eurojackpot
 23:00 Dnevnik 3
 23:30 Ženskar, američki film
 01:05 Kod doktora, talk-show
 01:45 Vita jela, zelen bor
 02:05 Hrvatska uživo
 02:47 Život je lijep
 03:19 Skica za portret (R)
 03:23 Znanstveni krugovi
 03:48 Manjinski mozaik
 04:03 Riječ i život: S nadom u novu godinu
 04:33 Dragocjeni biser, telenovela
 05:20 Igrani film - strani
 06:58 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:55 Sasvim posebni domovi, dokumentarna serija
 10:17 Kruške i jabuke
 11:07 Čarolija, serija
 12:01 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
 12:33 Povratak Sherlocka Holmesa, serija
 13:31 Posljednji vilenjak, američki film
 15:05 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići (R)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Velikani sporta, dokumentarna serija
 17:15 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:55 Seoska gozba

18:50 Odmori se, zaslužio si - humoristična serija
 19:30 Glas naroda, humoristična serija
 20:05 Umorstva u Midsomeru, serija
 21:50 George Gently, serija
 23:20 Igra, serija
 00:10 Igrani film - strani
 01:40 Velikani sporta, dokumentarna serija
 02:05 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:50 Sve u šest, magazin (R)
 07:20 Lego Friends, animirana serija (R)
 07:45 Svemoguća Kim, animirana serija
 08:40 TV prodaja
 08:55 Hitna služba, dramska serija (R)
 09:55 TV prodaja
 10:10 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:15 TV prodaja
 11:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:35 Hitna služba, serija
 13:35 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:35 Pet na pet, kviz (R)
 15:30 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:15 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:20 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće - nove epizode, kviz
 21:00 Kaos u kući, igrani film, obiteljska komedija
 22:50 U zemlji žena, igrani film, romantična komedija
 00:40 Iza neprijateljskih linija 3, igrani film, akcijski
 02:20 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03:00 Kraj programa

SUBOTA
9.1.2016.

08:05 Dimni signal, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:30 Duhovni izazovi
 10:00 Prizma - multinacionalni magazin

10:45 Kulturna baština
 11:00 Uvijek kontra, talk-show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:10 Afganistan: Posljednji pohod britanskoga lava?, dokumentarni film
 14:05 Top Gear
 15:00 Imitacije aristokracije, serija
 15:21 Imitacije aristokracije, serija
 15:54 Tootsie, američki film
 17:45 Lijepom našom
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Ja to mogu!
 21:35 Bijeg iz Gulaga, američki film
 23:15 Dnevnik 3
 23:42 Stonesi u egzilu, dokumentarni film
 00:42 Dimni signal, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 02:07 Top Gear
 03:00 Reprizni program
 03:43 Potrošački kod
 04:13 Duhovni izazovi
 04:43 Veterani mira
 05:28 Prizma - multinacionalni magazin
 06:13 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:30 Lažeš, Melita! - serija za djecu
 10:03 Umorstva u Midsomeru, serija
 11:49 Roditelji i djeca, serija
 12:35 Veliki preporod britanskog vrta, dokumentarna serija
 13:37 Heston's Fantastical Food
 14:31 Wisegal, američki film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Gospodin Selfridge, serija
 19:05 Kruške i jabuke - dvoboj tjedna
 19:55 Gastro Despot
 20:05 Posljednja pljačka, ? film
 21:35 Graham Norton i gosti - talk-show
 22:25 Vikinzi, serija
 23:25 Vladarica, serija
 00:15 Wisegal, američki film
 01:41 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:15 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 06:40 Lego Ninjago, animirana serija
 07:35 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana

serija
 08:00 Svemoguća Kim, animirana serija (R)
 08:50 TV prodaja
 09:05 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica (R)
 10:25 TV prodaja
 10:40 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 11:35 TV prodaja
 11:50 Cosentino, zabavna emisija
 12:40 Aquamarine, igrani film, obiteljska fantazija
 14:35 Kaos u kući, igrani film, obiteljska komedija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Neka bolji pobijedi, igrani film, akcijska romantična komedija
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Mala sirena, igrani film, animirani
 21:40 Prava ljubav, igrani film, romantična komedija
 23:30 Zlatni zmaj, igrani film, akcijski
 01:15 Astro show, emisija uživo
 02:25 RTL Danas, informativna emisija
 02:55 Kraj programa

NEDJELJA
10.1.2016.

07:15 Klasika mundi
 08:15 Opasne veze, francuski film - Zlatna kinoteka
 10:00 Bilje: Misa, prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint
 15:50 Mir i dobro
 16:15 Wolf Hall, serija
 17:15 Natjecateljsko-zabavna emisija
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Armin, hrvatsko-bosanskohercegovačko-njemački film - Ususret Berlineu
 21:30 Hod kroz god - godišnji koncert Ansambla LADO
 22:30 Nemoj nikome reći, serija
 23:05 Dnevnik 3
 23:27 Nedjeljom u dva
 00:27 Ekonomija&td
 01:02 Opasne veze, francuski

film - Zlatna kinoteka
 02:47 Reprizni program
 03:18 Labirint
 04:03 Mir i dobro
 04:33 Plodovi zemlje
 05:23 Rijeka: More
 05:53 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:30 Juhuhu junior
 09:31 Dokumentarna serija
 09:54 Juhuhu junior
 10:00 Detektiv Murdoch, serija
 10:50 Velečasni Brown, serija
 11:45 Putovanja u daleke krajeve: Kolumbija - od Anda do Kariba, dokumentarni film
 12:15 Nećemo reći mladenki, zabavno - dokumentarna emisija
 13:15 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:20 Nova slava stare zvijezde, američki film
 15:59 Pjevaj moju pjesmu
 17:20 Poirat, serija
 19:00 Koncert narodne/tradicijske/etno glazbe
 20:05 Mamma mia!, američki film
 22:05 Svjetski biseri: Blago Šri Lanke, dokumentarna serija
 23:00 Velečasni Brown, serija
 23:50 Pa to je fantastično!, humoristična serija
 00:20 Elitni klinici, serija
 00:50 Elitni klinici, serija
 01:20 Mamma mia!, američki film
 03:10 Noćni glazbeni program

05:25 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:05 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 06:30 Lego Ninjago, animirana serija
 07:22 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 07:50 Svemoguća Kim, animirana serija
 08:45 TV prodaja
 09:00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica R
 10:15 TV prodaja
 10:30 Mala sirena, igrani film, animirani (R)
 12:00 TV prodaja
 12:15 Neka bolji pobijedi, film, akcijska romantična komedija (R)
 14:05 Prava ljubav, igrani film, romantična komedija (R)
 15:55 Prestiž, igrani film, drama

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa:
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Prestiž, igrani film, drama
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20.00 Savršena meta, igrani film, triler
 22.20 Mumija, igrani film, avanturistički
 00.40 Namještajka, igrani film, triler/ akcijski
 02.10 Astro show, emisija uživo (R)
 03.10 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03.50 Kraj programa

PONEDJELJAK 11.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:27 Velika obitelj, serija
 10:27 Plodovi zemlje
 11:20 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Dragocjeni biser, telenovela
 13:17 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža - medicina
 15:12 Jezik za svakoga
 15:25 Lijepom našom
 16:50 Hrvatska uživo
 17:37 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Downton Abbey, serija
 21:19 BezVeze
 22:08 Otvoreno
 22:52 Dnevnik 3
 23:18 Najljepše europske planinarske staze, dokumentarna serija
 00:12 Braquo, serija
 00:59 Kod doktora, talk-show
 01:39 Vita jela, zelen bor
 01:59 Hrvatska uživo
 02:41 Život je lijep
 03:13 Reprizni program
 03:20 Dragocjeni biser, telenovela
 04:10 Strani igrani film - rerun s HTV2
 05:48 Dnevnik 2

06:00 JUHUHU
 06:01 JUHUHU: Tonko Bonko, crtana serija

06:05 JUHUHU
 06:06 JUHUHU: Tuc-Muc, crtana serija
 06:11 JUHUHU
 09:02 JUHUHU junior: Nestašne životinje, dokumentarna serija
 09:07 JUHUHU junior: Andyjeve pustolovine, dokumentarno-igrana serija
 09:22 JUHUHU junior: Medvjedići, dokumentarna serija
 09:29 JUHUHU junior: dokumentarno-igrane serije sinkronizirane do 25
 09:55 Nećemo reći mladenki, dokumentarno-zabavna serija
 11:00 Poirot, serija
 12:43 Povratak Sherlocka Holmesa, serija
 13:31 The Story of Luke, američki film
 15:06 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Najveći trenuci sporta, dokumentarna serija
 17:15 Stipe u gostima, humoristična serija
 18:00 Kruške i jabuke
 18:50 Zdravi predah - smoothie
 18:55 Odmori se zaslužio si, humoristična serija
 19:32 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 19:55 Drevni misteriji, dokumentarna serija
 20:04 Wild Japan, dokumentarna serija
 20:57 Tv Bingo
 21:47 Are You Here, američki film
 23:42 Pod kupolom, serija
 00:32 The Story of Luke, američki film
 02:07 Najveći trenuci sporta, dokumentarna serija
 02:32 Noćni glazbeni program

06:00 RTL Danas, (R)
 06:40 Sve u šest, magazin
 07:10 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
 07:40 Svemoguća Kim, animirana serija
 08:30 TV prodaja
 08:45 Hitna služba, serija (R)
 09:40 TV prodaja
 09:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:10 TV prodaja
 11:25 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:20 Hitna služba, serija
 13:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)

14.15 Mumija, igrani film, avanturistički (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 Pet na pet, kviz
 20.15 Kolo sreće - nove epizode, kviz
 21.15 Horvatovi, obiteljska humorna serija
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Zločinački umovi, serija
 23.40 Dr. House, dramska serija
 00.40 CSI, serija (R)
 01.35 Zločinački umovi, kriminalistička serija (R)
 02.25 Astro show, emisija uživo
 03.25 RTL Danas, (R)
 04.05 Kraj programa

UTORAK 12.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:28 Velika obitelj, serija
 10:23 Najljepše europske planinarske staze, dokumentarna serija
 11:18 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser, telenovela
 13:16 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:13 Raj, serija
 16:25 Mirta uči statistiku, kratki film
 16:50 Hrvatska uživo
 17:38 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Downton Abbey, serija
 21:45 Otvoreno
 22:31 Dnevnik 3
 22:53 Najljepše europske planinarske staze, dokumentarna serija
 23:47 Braquo, serija
 00:34 Kod doktora, talk-show
 01:14 Vita jela, zelen bor
 01:34 Hrvatska uživo
 02:16 Život je lijep
 02:48 Reprizni program
 03:20 Dragocjeni biser, telenovela
 04:10 Strani igrani film - rerun s HTV2
 05:48 Dnevnik 2

06:00 JUHUHU
 09:07 JUHUHU junior: Andyjeve pustolovine, dokumentarno-igrana serija
 09:22 JUHUHU junior: Medvjedići, dokumentarna serija
 09:29 JUHUHU junior: dokumentarno-igrane serije sinkronizirane do 25
 09:55 Odmori se zaslužio si, humoristična serija
 10:30 Kruške i jabuke
 11:20 Čarolija, serija
 12:10 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
 12:45 Povratak Sherlocka Holmesa, serija
 13:35 Golman Liverpoola, norveški film
 15:05 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Sportski magazin
 17:15 Stipe u gostima, humoristična serija
 18:00 Kruške i jabuke
 18:50 Odmori se zaslužio si
 19:25 Večernja škola
 20:03 Kontinenti: Pogled iznutra, dokumentarna serija
 21:05 Ulični ples, britanski film
 22:40 Zakon i red: Zločinačke nakande, serija
 23:30 Pod kupolom, serija
 00:20 Golman Liverpoola, norveški film
 01:44 Sportski magazin
 02:09 Noćni glazbeni program

06.20 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07.05 Sve u šest, magazin (R)
 07.35 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 08.00 Svemoguća Kim, animirana serija
 08.50 TV prodaja
 09.05 Hitna služba, serija (R)
 10.00 TV prodaja
 10.15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11.30 TV prodaja
 11.45 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12.45 Hitna služba, serija
 13.40 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14.35 Pet na pet, kviz (R)
 15.30 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin

18.30 RTL Danas
 19.20 Pet na pet, kviz
 20.15 Kolo sreće - nove epizode, kviz
 21.15 Horvatovi, obiteljska humorna serija
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Zločinački umovi, kriminalistička serija
 23.40 Dr. House, dramska serija
 00.40 CSI, serija (R)
 01.35 Zločinački umovi, kriminalistička serija (R)
 02.25 Astro show, emisija uživo
 03.25 RTL Danas, (R)
 04.05 Kraj programa

SRIJEDA 13.1.2016.

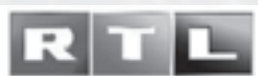

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:27 Velika obitelj, serija
 10:23 Najljepše europske planinarske staze, dokumentarna serija
 11:17 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Dragocjeni biser, telenovela
 13:17 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža - srijeda
 16:50 Hrvatska uživo
 17:38 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:02 Garcia, serija
 20:57 Samo kulturno, molim
 21:42 Otvoreno
 22:28 Dnevnik 3
 22:50 Najljepše europske planinarske staze, dokumentarna serija
 23:44 Braquo, serija
 00:31 Kod doktora, talk-show
 01:11 Vita jela, zelen bor
 01:31 Hrvatska uživo
 02:13 Život je lijep
 02:45 Reprizni program
 03:20 Dragocjeni biser, telenovela
 04:10 Strani igrani film - rerun s HTV2
 05:48 Dnevnik 2

06:00 JUHUHU
 09:02 JUHUHU junior: Nestašne životinje, dokumentarna serija
 09:07 JUHUHU junior: Andyjeve pustolovine, dokumentarno-igrana

serija
09:22 JUHUHU junior:
Medvjedići,
dokumentarna serija
09:29 JUHUHU junior:
dokumentarno-igrane
serije sinkronizirane do 25
09:55 Odmori se zaslužio si,
humoristična serija
10:30 Kruške i jabuke
11:20 Čarolija, serija
12:10 Nordijska kuhinja Tareqa
Taylora, dokumentarna
serija
12:44 Povratak Sherlocka
Holmesa, serija
13:33 Trikovi, poljski film
15:05 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Odbrojanje do Rija,
dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima,
humoristična serija
18:00 Kruške i jabuke
18:50 Odmori se zaslužio si,
humoristična serija
19:25 Provođi i sprovodi,
humoristična serija
20:03 Katherine Mills - varljivi
um, dokumentarna serija
21:00 Zvuk grmljavine,
britansko-američki film
22:40 Zakon i red: Zločinačke
nakande, serija
23:30 Pod kupolom, serija
00:20 Trikovi, poljski film
01:52 Odbrojanje do Rija,
dokumentarna serija
02:17 Noćni glazbeni program

06.20 RTL Danas, (R)
07.05 Sve u šest, magazin (R)
07.35 Lego Ninjago, animirana
serija (R)
08.00 Svemoguća Kim,
animirana serija
08.50 TV prodaja
09.05 Hitna služba, serija (R)
10.00 TV prodaja
10.15 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
11.30 TV prodaja
11.45 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
12.45 Hitna služba, serija
13.40 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
14.35 Pet na pet, kviz (R)
15.30 Kolo sreće - nove epizode,
kviz (R)
16.30 RTL Vijesti, informativna
emisija
17.00 Shopping kraljica, lifestyle
emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas, informativna
emisija
19.20 Pet na pet, kviz
20.15 Kolo sreće - nove epizode,
kviz
21.15 Parada, humorna drama
21.45 Parada, humorna drama
22.15 RTL Direkt
22.45 Zločinački umovi,
kriminalistička serija
23.40 Dr. House, dramska serija
00.40 CSI, serija (R)
01.35 Zločinački umovi,
kriminalistička serija (R)
02.25 Astro show, emisija uživo
03.25 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

ČETVRTAK 14.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela zelen bor
09:27 Velika obitelj, serija
10:22 Najljepše europske
planinarske staze,
dokumentarna serija
11:14 Bečar budi, bečari su
ljudi - emisija pučke i
predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Dragocjeni biser,
telenovela
13:18 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža -
znanstveni četvrtak
15:10 Garcia, serija
16:00 Labirint
16:50 Hrvatska uživo
17:38 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:05 Garcia, serija
21:02 Najduži dan: Kontrolor
leta, dokumentarna serija
21:52 Otvoreno
22:38 Dnevnik 3
23:00 Najljepše europske
planinarske staze,
dokumentarna serija
23:54 Braquo, serija
00:41 Kod doktora, talk-show
01:21 Vita jela, zelen bor
01:41 Hrvatska uživo
02:23 Život je lijep

02:55 Bečar budi, bečari su
ljudi - emisija pučke i
predajne kulture
03:25 Dragocjeni biser,
telenovela
04:15 Strani igrani film - rerun
s HTV2
05:51 Dnevnik 2

06:00 JUHUHU
09:29 JUHUHU junior:
dokumentarno-igrane
serije sinkronizirane do 25
09:55 Odmori se zaslužio si
10:30 Kruške i jabuke
11:20 Čarolija, serija
12:10 Nordijska kuhinja Tareqa
Taylora, dok. serija
12:45 Priče o Sherlocku
Holmesu, serija
13:43 Dečko, francuski film
15:05 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Odbrojanje do Rija,
dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima
18:00 Kruške i jabuke
18:50 Odmori se zaslužio si
19:25 Genijalci
20:03 Operacija Ledeni brijeg,
dokumentarni film
21:08 Žena kojoj sam čitao,
američko-njemački film
23:08 Zakon i red: Zločinačke
nakande, serija
23:58 Zločinački umovi, serija
00:43 Dečko, francuski film
02:01 Odbrojanje do Rija,
dokumentarna serija

02:26 Noćni glazbeni program

06.20 RTL Danas, (R)
07.05 Sve u šest, magazin (R)
07.30 Lego Ninjago, (R)
08.00 Svemoguća Kim
08.50 TV prodaja
09.05 Hitna služba, serija (R)
10.00 TV prodaja
10.15 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
11.30 TV prodaja
11.45 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
12.45 Hitna služba, serija
13.40 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
14.35 Pet na pet, kviz (R)
15.30 Kolo sreće - nove epizode,
kviz (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica, lifestyle
emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.15 Kolo sreće - nove epizode,
kviz
21.10 Parada, humorna drama
21.45 Parada, humorna drama
22.15 RTL Direkt
22.45 Zločinački umovi,
kriminalistička serija
23.40 Dr. House, dramska serija
00.40 CSI, serija (R)
01.35 Zločinački umovi,
kriminalistička serija (R)
02.25 Astro show, emisija uživo
03.25 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu
Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme
emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom
od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u
21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića
emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od
18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se pri-
kazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna
termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija
Moirišta emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž
emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se
subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog
Boja Srbija • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija
- Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik
Govorimo hrvatski

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki
majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock
vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) •
Znanjem do zdravlja (srijedom) • *Razmišljanje dopu-
šteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
• *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za
moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

MARINKO ŠIMIĆ, STROJOVOĐA

Najvažniji je vedar duh

Uvjeti za rad u Društvu u Ljutovu su sve teži i teži, najviše zbog propisa i odredaba koji su vrlo zahtjevni, napose za ovako mala društva, kaže Marinko i dodaje kako ne znaju dokle će izdržati

Današnje retke dijelimo s Marinkom Šimićem, strojovođom uposlenim u Željeznicama Srbije. Marinko je bez ikakve dvojbe s velikom radošću prihvatio suradnju u ovoj rubrici. Svatko ima svoju priču, pa evo što Marinko ima o sebi reći.

»Uposlen sam u Željeznice Srbije ad 'Infrastruktura', počev od 1984. godine i to u sekciji vuča vozova kao strojovođa do 1997. godine kada sam prešao u elektro-tehničku sekciju kao vozač teške motorne drezine na kontaktnoj mreži gdje radim i danas«, kaže Šimić.

Voli svoj posao iako on zna biti, kako kaže, i stresan. Ima tu i terenskog rada, jer rade održavanje kontaktne mreže do stanice Vrbas.

POLITIČKE I KULTURNE AKTIVNOSTI

»Po prirodi sam društvena osoba i cijeloga života sam aktivan u raznim organizacijama. Kao omladinac sam bio vrlo aktivan, pa sam u omladinskoj organizaciji u Ljutovu bio član predsjedništva i vodio sam informatičku sekciju. Kasnije sam se uključio u Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, praktično od samog osnutka, točnije kada se osnovala mjesna organizacija DSHV-a u Tavankutu. Bio sam jedan od osnivača mjesnog odbora DSHV-a u Ljutovu, gdje sam bio biran za predsjednika dva mandata odnosno 8 godina pa sam tako automatski postao vijećnik u stranci. Osim toga, bio sam i član skupštine Mjesne zajednice u Ljutovu, odnosno predsjednik Savjeta Mjesne zajednice.

Također, dva mandata, odnosno 8 godina od 2002. do 2010. godine. Nakon tog razdoblja sam smanjio aktivnosti i prepustio mlađima da se iskažu u političkom i društvenom planu.«

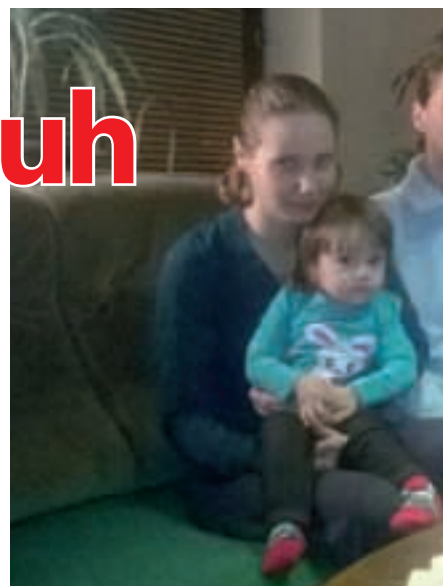
»Aktivan sam i u kulturi, u Ljutovu postoji kulturno društvo koje je osnovano 1994. godine pod imenom Amatersko kulturno-umetničko društvo *Bratstvo*, ali smo 2004. promijenili ime u Hrvatsko kulturno umjetničko društvo *Ljutovo*, pa smo se na taj način priključili u radu hrvatskih kulturnih udruga. Ja sam dobio zaduženje osnovati tamburašku sekciju što sam i učinio. Nabavili smo tamburaške instrumente i počeli s radom. Prvo smo radili uz folklornu sekciju, a kasnije smo nastavili samostalno jer je folklorna sekcija prestala s radom. Osim naše sekcije uspješno je radila dramska sekcija, ali smo na kraju ipak ostali sami. Danas tamburaška sekcija ima desetak članova, uglavnom mlađeg uzrasta (osnovna škola). S tamburaškom sekcijom smo imali dosta gostovanja u zemlji i inozemstvu na raznim festivalima i manifestacijama, a također imamo i našu manifestaciju koju održavamo sedam godina za redom pod nazivom Smotra hrvatskih tamburaških sastava. Na smotri imamo sudionike iz Subotice, hrvatske udruge iz Vojvodine, kao i tamburaše iz Mađarske i Hrvatske. Kako vrijeme prolazi, uvjeti za rad u Društvu su sve teži i teži, najviše zbog propisa i odredaba koji su vrlo zahtjevni, napose za ovakvo mala društva. Tretiraju nas kao da smo neka profitabilna organizacija, pa nas guši administracija koja je prekomplikirano, a često i dosta

skupa pa ne znam dokle ćemo izdržati. Gašenje ove male kulturne zajednice bi bila katastrofalna za naše malo mjesto jer smo ostali posljednje mjesto gdje se mladi mogu družiti i nešto naučiti.«

SAM SVOJ MAJSTOR

Marinko s obitelji živi u obiteljskoj kući u Ljutovu. Kuću su svojim vlastitim sredstvima napravili svojim radom, na što je ponosan.

»Pošto devedesetih godina nije bilo novaca (kao ni danas) odlučili smo kuću zidati sami. Gotovo da nema niti jednog elementa kojeg nisam sam napra-

vio bez obzira što nisam stručan u nekim zanatima. Izuzetak je postavljanje električne instalacije pošto to ipak radi stručno osoblje, ali instalacije u kupaoni, keramički, stolarski i zidarski zanat mi više nije stran. Također sam napravio etažno grijanje od stare kaljave peći koje uspješno radi već deset godina. Oko kuće nemamo puno posla pošto nam je dvorište malo, ali i tu se uvijek nađe ponešto za popraviti i uljepšati. Kćer i supruga su zadužene za cvjetni vrt

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

ĐUMBIR KOLAČIĆI

3 šolje brašna; ¾ šolje smeđeg šećera; žlica mljevenog cimeta; žlica mljevenog đumbira; ½ žličice mljevenog karanfilčića; ¼ žličice soli; ¾ žličice praška za pecivo; 150 g maslaca isječenog na kockice i lagano omekšalog; ¾ šalice melase ili tamnog meda; 2 žlice mlijeka

Izmiješajte brašno zajedno sa svim začinima i suhim sastojcima, a zatim dodajte kockice maslaca i mijesite rukama ili u blenderu dok ne dobijete sitne mrvice bez velikih grudica maslaca, a zatim lagano dodajte melasu/med i mlijeko, pa umijesite glatko tijesto.

Tijesto podijelite na dvije jednake lopte i svaku razvaljajte između dva komada masnog papira, pa ih tako razvaljane stavite na 15-20 minuta u zamrzivač ili dva sata u hladnjak.

Rernu uključite da se grije na 160 C, velike tepsije prekriti masnim papirom.

Uz pomoć kalupa izrežite čovječuljke od tijesta, a ako ne možete naći ovakve kalupe oblikujte ih nožićem ili jednostavno koristite kalupe koje imate.

i održavanje dvorišta. Ostala mi je navika uređenja u kući i održavanje ispravnog i funkcionalnog stanja svega što imamo. Također se trudimo da svake godine po nešto odradimo na kući.«

TAMBURE I UNUKA

»Nekad sam volio i upražnjavao mnoge sportove; do prije nekoliko godina sam igrao stolni tenis u stolnoteniskom klubu *Željezničar* koji je bio u općinskoj ligi gdje smo imali zapažene rezultate. Čak smo jedne godine bili prvaci lige, ali je klub prije nekoliko godina prestao s radom. Trenutačno se najviše zanimam s tamburaškim instrumentima. Ovim hobbijem se bavim desetak godina. Do sada sam popravio mnogo tambura od prima do basa, a nekolicinu sam napravio novih po mojim proračunima i mnogi kažu da to uspješno radim. Od svih hobija kojima sam se bavio do sada ovaj mi se najviše sviđa i mislim da ću raditi tambure dokle god budem mogao. Na popravak dolaze instrumenti iz KUD-ova kao i od mojih prijatelja tamburaša kojima se stalno nešto kvari, a oni žele da im tambure budu u perfektnom stanju. Ali od kako sam postao *dida*, imam onaj najvažniji hobi, igranje s unukom **Marselom** kojoj je uvijek dosadno, pa se moraju izmišljati razne nove igre. Imam malo slobodnog vremena, ali se trudimo da svake godine odemo na more na Hrvatsko primorje,

da se odmorimo i opustimo. Do sada smo bili na dosta mjesta, ali nam je želja da obiđemo još neka, te da još bolje upoznamo Hrvatsko primorje. Inače, volimo obići našu rodbinu i prijatelje, popiti kavu i malo popričati, to nas najviše opusti i pridonosi nam veliko zadovoljstvo.«

Marinko voli raditi s mladima, glazba ga opušta, voli biti s obitelji, kad su svi na okupu, a kaže kako bi volio da se kao mlađi počeo baviti tamburom i glazbom.

U KUHINJI JE SUPRUGA GLAVNA

Što se tiče kuhinje, i on umije lijepo kuhati jer je dok je bio kuhar u mornarici na brodu za vrijeme vojnog roka. Supruga je glavna u kuhinji i prisutna su i tradicijska i suvremenija jela.

»Najviše volimo tradicionalnu i mediteransku kuhinju. Kuhanu piletinu s kuhanim krumpirom s malo zaprške od mljevene crvene paprike, paprikaš, gulaš. Ponekad kupimo morsku ribu, pa se peče na maslacu s češnjakom i peršinom. A spremamo i musaku, špagete s mjesnim preljevom i ribanim sirom. Peče se i tradicionalna pogača s makom, sirom i rogačom kao i lakumići koje najviše volim s grahom umjesto kruha. Ponekad spremamo jela na roštilju«, kaže Šimić.

Prošlo je blagdansko vrijeme, zamolili smo Marinka da nam malo ispriča o svojim sjećanjima

na Božić kao dijete i sada.

»Božić je moj najomiljeniji praznik, još od djetinjstva. Odrastao sam na salašu kod dide **Stipana** gdje se Božić održavao na tradicijski način. Unosila se slama u najveću sobu gdje je bio i okićen bor. Unosio se veliki stol za kog je mogla sjesti cijela obitelj, a obitelj je bila dosta velika s puno djece. Sjećam se da je *dida* ulazio u sobu dok smo svi sjedili za stolom i bacao u slamu orahe i sitan novac. Mi smo svi skakali u slamu trudeći se da pokupimo što više za sebe, ali smo na kraju sve dijelili. Po običaju prije večere je najmlađi član obitelji ulazio u sobu noseći čašu sa žitom u kojeg je bila ubačena zapaljena svijeća. On je pozdravio prisutne riječima 'Faljen Isus i Marija, čestitam vam Badnje veče i Isusovo rođenje', a ostali su odgovarali 'Na vike, živ i zdrav bio'. *Svića* je ostajala upaljena na pročelju stola do god je trajala večera. Izmolilo se 'Oče naš' i večera je mogla početi. Prvo zamedljena rakija, jabuke, češnjak i orasi, pa onda grah sa zaprskom od maslaca, pleteni kruh, pečena riba te gube s makom. Na kraju dolaze majka **Klarini** kolači kao što su 'pužići', koji se pravio s tijestom od sala namotanog na 'ogrizine' (oguljena kukuruzovina) i koji se peče u 'parasničkoj peći', a puni s kremom kao za krempitu. Ovaj kolač više nisam jeo puno godina i sad mi je još u ustima specifičan okus zbog mirisa koji je karakterističan zbog pečenja u parasničkoj peći. I drugi kolači su bili ukusni, ali eto ovaj mi je

ostao u pamćenju. Naravno, šećer s grane se smio skidati tek sutradan na prvi dan Božića. Crkva je bila daleko tako da nismo išli na ponoćnicu nego su sutradan majka i dida išli na misu.

Naša obitelj danas održava običaj na sličan način samo što ne mećemo slamu u sobu i nema 'parasničke peći' da se naprave oni moji 'pužići'. Badnje veče dočekujemo kod majke **Irenke**, pa je cijela obitelj na okupu. Pošto smo sada puno bliže idemo na ponoćnicu, odnosno na misu koja se održava u Domu kulture u Ljutovu oko 20 sati i na ponoćnicu u crkvi u Tavankutu. Naša tamburaška sekcija sudjeluje na misama tako što sviramo božićne pisme već oko 10 godina i u Ljutovu i Tavankutu.«

Zaključit ćemo tekst Marinkovim riječima:

»Htjeli mi to ili ne vremena se neminovno mijenjaju, čak i uz napore koje ulažemo da bi se običaj sačuvao u izvornom obliku, ali uvjeti više nisu isti, nema salaša, nema 'parasničke peći', nema petrolejske lampe. Da bi osjećaj bio kompletan, moraju postojati mirisi te iste peći i petrolejke, potrebno je oskudno svjetlo petrolejke i što je najvažnije vedar duh i skromnost roditelja i djece a toga uglavnom, više nema. Svi očekuju vrijedne darove, a zaboravljaju koji dar je najvažniji. Ne treba očajavati, Božić će uvijek postojati ovako ili onako, samo će biti malo drugačiji.«

Branka Dulić

NOVOGODIŠNJA AKCIJA!

Tooth optika

Subotica
Maksima Gorkog 20
024 551 045

od 1.12.2015. do 29.02.2016.

50%
50%
20%
5%

POGLED S TRIBINA

Rukometaši

I dućeg petka, 15. siječnja Poljska je domaćin Europskog prvenstva u rukometu i naredna dva tjedna fokus hrvatske sportske pozornosti bit će uperen prema nastupima popularnih kaubojja. Jer, ako je koja hrvatska nacionalna reprezentativna vrsta uspjesima razmazila svoju publiku, onda je to svakako muška rukometna momčad.

U pripremi za nastupajući EP moramo se prisjetiti brojnih zvjezdanih trenutaka koju su nam momci u, već svjetski prepoznatljivim, kockastim majicama priredili i darivali tijekom protekle decenije svojih uspješnih nastupa na velikim natjecanjima.

Jedna od najljepših priča hrvatskog momčadskog sporta započela je još 2003. godine u Portugalu kada je osvojeno zlato na SP. Potom je sljedeće godine uslijedilo olimpijsko zlato u Ateni, a nadalje slijede još 2 srebra i bronca na SP-ima, 1 olimpijska bronca, te 2 srebra i bronca na EP-ima.

Nažalost, sjajnoj kolekciji vrhunskih rezultata nedostaje samo još europsko zlato, jedini pijeđestal na koji se još nisu uspjeli popeti hrvatski rukometaši.

Predstojeće Europsko prvenstvo u Poljskoj nova je prilika za hrvatske rukometaše, ali na ovaj rukometni euro izbornik **Željko Babić** ide s jednom novom, osjetno pomlađenom momčadi i na prvu ruku, poslije dugo vremena Hrvatska nema status favorita.

Na posljednja dva velika natjecanja (SP u Kataru i EP u Beogradu) nije osvojena niti jedna medalja, (6. mjesto svijetu i 4. mjesto u Europi), pa je sljedeći nastup i psihološki važan za razbijanje svojevrstne rezultatske blokade i povratak na pobjednički kolosijek.

Te famozne 2003. godine Hrvatska je kao apsolutni outsider otputovala na SP u Portugalu (na prethodnom EP su bili 16.), pa se doma vratila ovjenčana zlatom.

Možda se ove 2016. povijest ponovi. Pripreme su u tijeku, a od ovih momaka očekujemo mnogo:

Vratari: **Mirko Alilović** – MVM Veszprem, **Ivan Stevanović** – PPD Zagreb, **Filip Ivić** – PPD Zagreb

Krilni igrači: **Manuel Štrlek** – Vive Tauron Kielce, **Antonio Kovačević** – PPD Zagreb, **Ivan Čupić** – Vive Tauron Kielce, **Zlatko Horvat** – PPD Zagreb

Pivoti: **Ilija Brozović** – HSV Hamburg, **Krešimir Kozina** – SG Flensburg-Handewitt, **Marino Marić** – MT Melsungen

Vanjski igrači: **Marko Kopljarić** – Barcelona, **Mario Vuglač** – Lekhwiya SC, **Domagoj Duvnjak** – THW Kiel, **Igor Karačić** – Vardar, **Luka Cindrić** – Vardar, **Domagoj Pavlović** – PPD Zagreb, **Marko Mamić** – Dunkerque HB Grand Littoral, **Ivan Slišković** – MVM Veszprem, **Jakov Gojun** – Füchse Berlin, **Luka Šebetić** – PPD Zagreb

D. P.

SPORTAŠI GODINE

Ivan Rakitić i Sandra Perković

Za najbolje sportaše Hrvatske u 2015. godini u tradicionalnom Izboru Sportskih novosti izabrani su nogometaš *Barcelone* i

hrvatske reprezentacije **Ivan Rakitić** i atletičarka **Sandra Perković**. Za najbolji muški sastav proglašeni su veslači **Martin** i **Valent Sinković**, a najbolji ženski sastav je karate reprezentacija

NOGOMET

Marin Tomasov najbolji nogometaš 1.HNL u 2015

Vezni igrač *Rijeke* **Marin Tomasov** izabran je za najboljeg nogometaša 1. Hrvatske nogometne lige u protekloj 2015. godini prema izboru kapetana svih prvoligaških momčadi. Na drugom mjestu je napadač *Intera* **Ilija Nestorovski**, dok je u ovoj prestižnoj anketi treći krilni igrač *Dinama* **Marko Pjaca**.

HOKEJ

Važna pobjeda Medveščaka

Stri osvojena gostujuća boda protiv *Neftehimika* (4:2), hokejaši *Medveščaka* su zadržali šanse za osvajanje 8. mjesta u Zapadnoj konferenciji KHL-a i nastup u odigravanju za naslov prvaka. Najveći rivali Zagrepčanima u borbi za ovu važnu poziciju su *Slovan* (Bratislava) i *Dinamo* (Minsk).

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo, gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. van Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi

VAŽI DO 15. 1. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR
Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:
Zlatko Romić

REDAKCIJA:
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:
Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Библиотека
Матиче српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

TAMBURAŠKA SCENA

Tamburaški ansambl *Ruže*

Ansambl *Ruže* je tamburaški orkestar koji je osnovan u travnju 2012. Članovi ansambla su **Marko Peić Tukuljac** harmonika, **Matija Temunović** – basprim I, **Marjan Kopilović** – basprim II, **Sebastijan Kantur** – kontra i **Ninoslav Radak** – bas. Ime je ansambl dobio po prvoj navježbanoj pjesmi, a to je bila *Ružo moja crvena*, i od tada nose to ime. Članovi orkestra su i sudionici na Festivalu bunjevački pisama i ujedno članovi Hrvatske glazbene udruge, a dio ansambla

je bio u članstvu HKC *Bunjevačko kolo*. U svom glazbenom repertoaru članovi ansambla ponajviše njeguju i izvode vojvođanska tamburašku glazbu, izvorne bunjevačke pjesme, a repertoar se kontinuirano obogaćuje popularnim melodijama koje sviraju na raznim zabavama. Na nedavno održanom XV. Festivalu bunjevački pisama, ansambl je pjesmom *Bečarska je narav vedra* osvojio II. nagradu stručnog žirija. Tijekom proteklih godina *Ruže* redovito nastupaju i na tamburaškoj večeri koja se održava u sklopu proslave Dužijance.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Zvončići, zvončići...

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Pa jestel lipo proveli božićne svece? Mi u Ivković šoru borme jesmo. Onako baš-baš lipo. Nikako se zabravilo na sve nevolje, manili se kojikaki nakaradni divana i oma čoviku niko lipče i lakše pri duši. U našoj lipoj crkv'

»Presveto Trojstvo« je bilo zdravo lipo na ponoćnici, pivalo se i slavilo Isusovo rođenje, bilo je svita iz svi mista okolo... Ta šta divanit? Još i sad kugod da sluktim pisme, al Pere mi se smije i veli: »A šta š drugo i čekat od njeg?«. Da, to meni još zvone »zvončići« od zamedljane rakije i svog onog vina što sam, kako on veli, salio u se. Nisam se rasrdio, nek divani, i onako je taj njegov divan u viter, pa čak i da ne laže. A laže! Bilo je lipo, a glava će proć. Ta ja bi volio, čeljadi moja, da se taj du Božića protegne i na cilu godinu, da se svit cile godine voli i poštiva, a ne samo za svece. Tribalo bi malko zaboravit i priko godine na kojikake nevolje, a ne samo o Božiću i Uskrsu. Triba malko i živit, a ne samo »juriš na njivu, juriš u varoš, u porez, u opštinu, bit bisan na ovo i ono«. Nije istina da se ne mož. Morate priznat da mi kadgod i zaboravimo kako nas Isus učio, pa samo grabimo a ne mislimo da i drugim malo triba ostavit, a ne samo se paštrit da meni bude i za fajn unaprid. Moj bačo mi je uvik divanio da što jedna generacija nakupi, druga možda sačuva, al samo možda, a treća uvik profrčka. Hm...niki se kontam da je bio skroz u pravu. Ta sad borme nakupit ni ne mož da kako šporuješ, sačuvat još đene-đene, možda i mož ako vrlo vridno čovik zapne, što kazli »legne na rudu«, al zato profrčkat je vrlo lako. I to za čas. Toliko nam je ovo moderno vrime nadonesivalo kojikaki fantazija i što vride i što ne vride čoviku da se naplaća za ovo, pa za ono, pa treće i četvrto... A kad bolje pozagledi misli u sebi: »Pa mogo sam ladno i brez ovog i onog«. Al šta kast: kad komšija to ima, moram i ja pa makar ga oma obisio na rog u ambetušu i više nikad ne pogledo. Važno da svit vidi. Eto taki smo ti mi, a to nije Isusov nauk nikako koliko ja kontam. Neg eto polagano nama i mraza, pobilila avlija borme, a i slavina mi se zaledila pa sam je moro jutros polivat vrilom vodom. Ja mislio da već neće ni bit zime kako je ovo vrime, samo nika magla sve davi čovika. Nije dosta što nas svi okolo guše i dave već nam sad to i odozgor dolazi. Kaže Pere da to nije dobro za žito: sve će se obarit od kojikaki polivanja što izlaze iz zemlje s parom, a ja kontam da smo i sami zato krivi – mrzi nam motikat, pa sami sebe trujemo. »Jeto, opet si počo politizirat«, veli meni moja Jela, »bolje da si me digod vodio za Silvester na doček novog lita«. Eto je sad. Ja je lipo pito, ona onda neće nigdi. Ja šta ću: lipo opravio kartaniju, nisam ni spazio kad je došla ponoć. Da nisu ovi vućali te petarde i pucali pa sam i išo isc...izružit na šor, ne bi ni skonto da je Nova godina. A i baš se ni radujem. Samo sam još jednu godinu matoriji. A i moram plaćat pritplatu. Zbogom, čeljadi moja.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Lipo dojt natrag

Bač Iva ojedamput ositijo samo nikaki potres i čo zujanje ko ka se točkevi okreću po jako ravnomu. Ojedamput mu izgledalo ko da nikuda nadaleko putuje, al mu u tomu ništa falilo. Kroz glavu mu prošlo da se krenijo na put, a ni se pozdravio ni š njegovom, ni sa curama. Bilo mu jako žo, al eto, vada tako moralo bit. Ispozdravljačedu se ka dojde natrag. Još nikada se ni vozo ko vaj put, makar ga dosta nji u životu navozalo i izvozalo i vako i nako, a i na ajzibana i na avtobusa i na eroplana i na lađa.

Piše: Ivan Andrašić

A eto, vozu ga i danas, ko da je nikaki posebni dan, osića se ko da se voza na krevetu. Usti mu nikako gorko i suvo, ne zna o čega. Cilo tilo mu boli ko da se digoda svaj izgruvo. Polako mu u svist dolazu i glasovi okolo njega, a i svitlo se stalo pojačavat. Probo otvorit oči, ne mož. Kapki ko da su bili slipiti jedno za drugo. To na čemu su ga vozali, ko da se ojedamput sustavilo i ko da ga nikoliko pari ruka primistilo u krevet. Ope mu se počelo smrkavat i ništa više ni ni ositijo. Poslidnjega se sića jakoga muškoga glasa kako viče »Napuni!« i oštre bole u prsa. Tako još jedamput, pa još jedamput. Sad mu već bolilo cilo tilo, a na prsa ko da mu niko sidi. Čo i nikako krkljanje, ko ka se zakolje svinče. Prvo slabo i pomalo isprikidano, potli teško, sve težje, jače i brže. Trepnijo nikoliko put, ni mogo otvorit oči, vridalo ji jako, bilo svitlo. Mučijo se i sa dijanjem. Ka mu na usta metnu ništa ladno, dojde do zraka, ščim to skinu, ko da mu ji niko zapušijo i ni mu do dijat. »Čiko, dišite, dišite, hajde, slušajte me, dišite jako, hajde, hajde, nemojte da vas opet izgubimo! Hajde, dišite, borite se, morate sami, ne možemo mi umesto vas!« vaj put ga zvo treperavi žencki glas. Nikako i oči otvorijo. Ko da mu se ukazala dva anđela, naškobijo se i ope potonijo u mrak. Probudila ga nova bola u prsa. Vaj put oma otvorijo oči. Sa je već dijo kako triba, više ga ni ni gušilo. Pogledo okolo, ni zno ni koje je doba dana jal noći. Sve bilo, o kreveta do plafona. Taman se tijo pridignit da bolje vidi di je, jedan o ni anđela mu za dram dlanom blago pritiso čelo na vankuš i kaže da se ne smije mīcat nikoliko dana, jal će počupat sve sa sebe. Zaokolijo samo očima. Vidi da mu na prsa prikopčani nikaki zapuški, a snopić gajtančića iz nji utakniti u malu televiziju. Tamo sami niki brojevi i lenije, nijedna ravna. Sve ko da je iscrto kaki pijani. U livu ruku mu ubodena igla i krož nju priko tanke civi stalno ništa kaplje iz jedne boce okrenite naopako i obisite na gvozdena rafice. U glave mu se počelo po malo rasvitljivat. Sitijo se da je Božić i da ga njegova zvala da ruču. Radovo se što su doma obadve cure, a došo i deran o starije. Samo što se digo, uvatila ga nikaka muka u trbuvu, jedva utrčo u kupatilo. Smračilo mu se prid očima, a ka je progledo, on leži doli. Tako još nikoliko put, a onda njegova zvala itnu pomoć. Odneli ga u bolnicu, pa i tamo spo. Koliko vrimenta prošlo ne zna, pa veli pitaće jednoga o ti anđela. Ka mu rekla da je danas sveti Stipan, samo zinijo i dugo gleda za njom.

8. siječnja 2016.

MISLI POZNATIH

- **Block:** Prošlost je isto toliko neotkrivena kao i budućnost.
- **Neruda:** Kad bih imao i stotinu godina, moj najbolji dan bi bio sutra.
- **Morijac:** Dobre stvari događaju se onima koji čekaju.

KVIZ

Ivan Gundulić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski pjesnik **Ivan Gundulić**?

Gdje se obrazovao?

Što je radio nakon završetka školovanja?

Pod kojim je nadimkom bio poznat?

Kako se zove njegovo najpoznatije djelo?

Po čemu je značajan njegov literarni opus?

Kakav je njegov status u hrvatskoj književnosti?

Kada i gdje je umro Ivan Gundulić?

Umrlo je 8. prosinca 1638. godine u Dubrovniku.
 Kanonski pisac starije hrvatske književnosti.
 Veliki utjecaj na formiranje hrvatskog jezika.
 Povijesno – romantični ep *Osman*.
 Matičica.
 Bio je član Velikog vijeća, knez, obavljao pravničke poslove
 U rodnom gradu.
 Rodio se 8. siječnja 1589. godine u Dubrovniku.

FOTO KUTAK

Veliko prijateljstvo!

VICEVI

Igraju životinje nogomet i prvo poluvrijeme završi 0:0.

Uđe stonoga u drugom poluvremenu i zabije tri gola.

Daje stonoga intervju nakon utakmice:

- Zašto niste ušli u prvom poluvremenu?
- Pa vezivala sam kopačke.

Šetaju se šumom mali slon i mali mrav:

- Koliko si ti star? - upita slonić
- Šest mjeseci – odgovori mrav
- I ja sam toliko, ali zašto si ti toliko mali? - iznenadi se slonić
- Bio sam bolestan tri mjeseca!

VLADIMIR BRGULJAN, ZABORAVLJENA LUKA, MATICA HRVATSKA SUBOTICA, SUBOTICA, 2015.

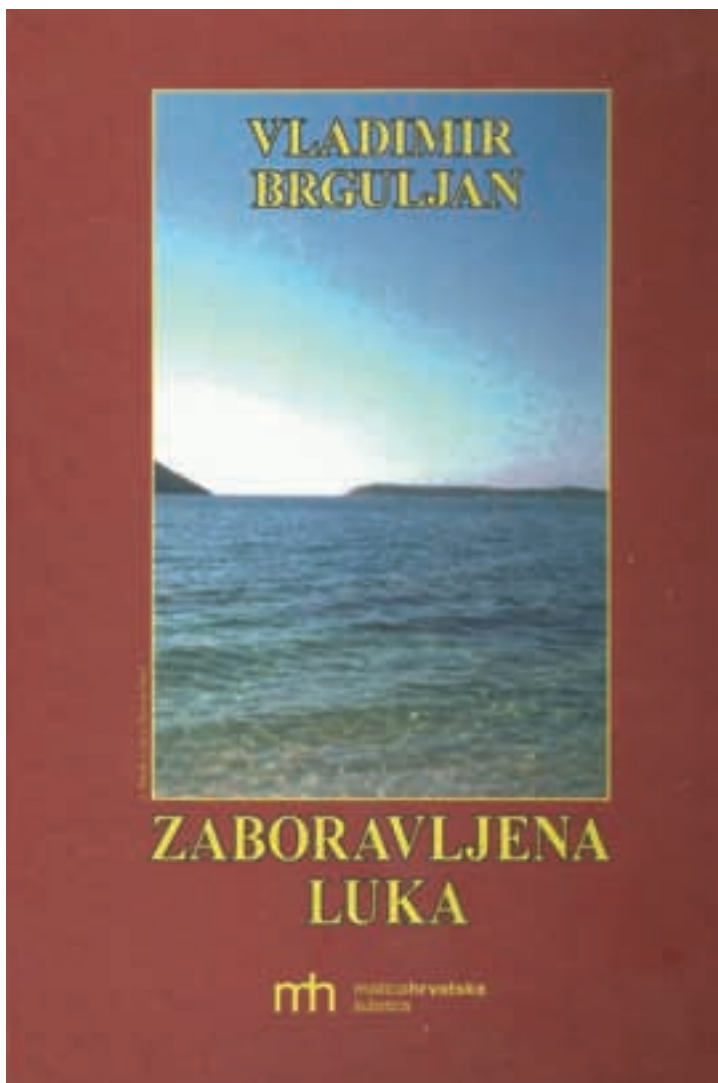
»Ti si moje more«

Vladimira Brguljana, rođenog u Zrenjaninu, uz Boku Kotorsku vežu otac koji je bio kapetan duge plovidbe, iz Prčnja, majka također Bokeljka, i pjesme što se vidi i iz naslovâ: *Perast, Boki, Kotor, Povratak Prčanju...* Ovo mu, dakako, nije prva objavljena zbirka, prethodile su joj one iz 1979. *Bez mora*, 2008. *Kuća u Perastu*, 2009. *Putovanja*, no, ova je prva objavljena u nakladi Matice hrvatske Subotica i to kao 6. knjiga edicije *Matičina svjedočanstva*.

Četrdesetak pjesama raspoređeno je u skupine kojih naslovi daju donekle naslutiti tematiku: *Za istinom, Ti si moje more, Bez naslova, Prva skica bekstva, Ja žedan, Boka...* Inspiracija koju često nalazi u prirodnim elementima – rijeka, slapovi, more itd. svejedno navode li ga oni na meditiranje o prirodi samoj ili pak o čovjekovoj egzistenciji rezultira sažetim, dobro izbalansiranim odabirom riječi nabijenim značenjem: *Svako ima svoju školjku / Zatvorio sam se u moju* (str. 20); *Shvatite / Ja sam zaleđena reka (...)* *Ali ako me neko dotakne usnama / pretvoriću se u suzu* (str. 21); *Stalno odlazim nekud / Ne mičući se s mesta* (str. 25); *Ne mogu bez tebe / u naš kraj / Ko će me tamo prepoznati* (str. 34); *Nebo prazno / Sunce pusto / Lišće mrazno / More gusto* (*Zimski akvarel*, str. 51).

LJUBAV PREMA KRAJU

Pjesme je ispjevao u Hercegovini, Novom, Boki, Perastu, koje, iako opterećene rimom, opisuju ljepote mjesta, ljude, legende (poput pjesme *Peraški otoci* u kojoj spominje legendu o ljepotici u koju je bio zaljubljen vojnik koji je na kraju ubio i nju i sebe). Neke

su od njih i uglazbljene: *Povratak Prčnju, Peraški otoci, Boki*. Nešto su slabijeg umjetničkog dosega, ali je to nadoknađeno ljubavlju prema kraju kojemu pjeva. Osim stihova koji opjevavaju Boku u Brguljanovu su se opusu našli i oni o Dunavu, Beogradu, Piranu, Plitvičkim jezerima... te se može reći da pjesme na neki način ocrtavaju i svojevrsno autorovo putovanje i kroz prostor (nekađašnje države) ali i kroz vrijeme, kroz život.

U zbirci se može naći i po koji stih iz kojega se vidi da ni ljubavna tematika pjesniku nije

bila strana, no ono najbolje od pjesničkoga opusa ipak prosijava u pjesmama u kojima tematizira postojanje i prolaznost života: npr.: *Izgubi sam korake / između slapova koji se ruše / Zubima bih kidao crvenomrko lišće / da nije jezera / u koje se bacam* (*Na Plitvicama*, str. 50) ili *Svugdje sam bio / Nikud stigao / Oči me bole / od vida (...)* (*Epitaf putniku*, str. 54.)

NEDOSTACI

Zbirka je popraćena dvama tekstovima, a prvi od njih *Poetič-*

ki obzori Zaboravljene luke Vladimira Brguljana, autora **Milovana Mikovića**, iako donekle slab, u osvrtu na Brguljanovu poetiku iznosi i neka dobra zapažanja poput onoga o ljubavi za Boku koja je pjesnikovo simbolično ishodište, te kao takva nezaobilazno sadržana u poetici (str. 70). Iz drugog teksta, kojeg potpisuje **Lazar Merковиć**, saznajemo osnovne podatke o pjesnikovu životu (tekst donosi biografiju i selektivnu bibliografiju), te saznajemo kako je Brguljan, pravnik po zanimanju i aktivni predavač na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu te se, osim pjesništvom, bavio i sustavima zaštite spomenika kulture. Ono što, na žalost, izostaje jest podatak o tomu jesu li pjesme koje nalazimo u knjizi prvi puta objavljene ili je riječ o izboru, te, ako je u pitanju ovo potonje, detalji o kriterijima izbora. Iz natuknica koje stoje uz pojedine pjesme (a govore o tomu tko je pjesmu komponirao, izvodio itd.) vidi se da su neke od njih stare i po nekoliko desetljeća.

Sam format knjige, tvrde korice i dijelom grafička oprema ne odišu suvremenosti, no unutrašnjost zbirke je dobro likovno opremljena crtežima i grafikama samog autora koji su raspoređeni kroz knjigu. Fotografije naslovnica nekih njegovih drugih djela, koje su na kraju knjige (prije sadržaja) smatramo suvišnim.

Unatoč nepreglednom sadržaju i spomenutim nedostacima tehničke prirode, vjerujemo da će ova zbirka naći svoje mjesto među čitateljima i da će oni, prislone li ovu školjku uhu, čuti otukucaje.

Marina Balažev

NENAD KRAJINOVIĆ, KARATIST IZ PLAVNE

Najvažnije mi je napredovati

Prvi s desna Nenad Krajinović

Nenad Krajinović pohađa VI. razred osnovne škole Ivo Lola Ribar u Plavni. Od jakog vrlodobraša na putu je da postane odličan učenik, jer sport kojim se bavi podrazumijeva, prije svega, redoviti rad, disciplinu i svakodnevni tjelesni i duhovni napredak. Ova velika i lijepa škola s neobično malim brojem učenika poznata je po vrlo dobro organiziranim izvannastavnim aktivnostima, tako da daroviti učenici mogu iskoristiti svoje talente u raznim oblastima, od glazbe, jezika, recitiranja, glume do sporta. Nenad je izabrao karate, iako ga zanimaju i druge grane sporta. Od nastavnih predmeta najviše voli informatiku i računarstvo, ali ne zanemaruje ni ostale predmete, a izvršava u potpunosti i sve školske obveze.

»SMIJEŠI« SE PLAVI POJAS

»Karate treniram od svoje šeste godine i to mi čini veliko

zadovoljstvo. U školu nam dolazi trener, a mi smo ujedno članovi karate kluba Slavija iz Bača. Posebno me raduje što često sudjelujemo na natjecanjima u raznim mjestima, gdje dobivam nove prijatelje, upoznajem mnoge gradove i stičem nova iskustva. Najvažnije mi je napredovati u mom sportu, u kome treba redovito trenirati i ustrajno vježbati, a konkurencija je dosta velika. Do sada sam položio za zeleni pojas, a slijedi borba za plavi. Nedavno sam, kao član KK Slavija, na natjecanju Zrenjaninski pobjednik u Zrenjaninu, osvojio treće mjesto. To je bilo prvi puta da sam nastupao u borbama. Do sada sam radio samo kate. Moji roditelji mi do sada nisu dopuštali da idem u borbe, ali sada su popustili. Jedva sam dočekao da krenem u borbe!«, kaže Nenad.

O Nenadovoj velikoj ljubavi prema karateu i postignutim uspjesima u ovome sportu svjedoče brojne diplome i medalje koje krase njegovu sobu, kao i

dnevnu sobu te predvorje lijepe kuće u kojoj živi s roditeljima i starijom sestrom. Osim karatea, Nenad, osim učenja, ima još neke hobije kojima ispunjava slobodno vrijeme.

RADOZNALOST I ZNANJE

»Karate mi nije jedina najvažnija stvar u životu. Volim životinje, a posebice pse i nastojim

se stručno baviti ovim hobiem. Zato čitam odgovarajuću literaturu i dresiram svoga psa. Inače, moj se otac bavi dresurom i odgojem pasa. Radi se o psima rase SOP (srpski obrambeni pas). Za njih kažu da su to vukovi u tijelu psa. Odani su i vjerni. Uz to, moj otac ima i dobro opremljenu radionicu u kojoj izrađuje predmete od drveta (dijelove namještaja, predmete za opću uporabu u kućanstvu, ukrasne duboreze) što mi se jako sviđa. Ja često budem uz njega u radionici i pokušavam uraditi u drvetu nešto jednostavnije pod očevim nadzorom. Zanimaju me automobili i uopće motori kao i internet. Moj djed ima kamion i malu radionicu, pa često svratim k njemu i popravljam razne strojeve. Ipak, pored svih ovih zanimanja stignem gledati i televizijski program, napose sportski, i pročitati po koju knjigu. Nastojim pročitati svu školsku lekturu, jer će mi to trebati kasnije u životu. Radoznao sam i volim o svemu svašta saznati. Imam mnogo drugara. Neke sam upoznao na raznim turnirima prilikom brojnih putovanja, a većina su iz mog mjesta. S njima se družim u školi i izvan škole«, zaključuje Nenad.

Z. Pelajić

Sa svojim ljubimcem

